

Beirt Sæoil Seoirí na Sciomhlíde 's a Cháir

Domnall Ó Murcaidh

("Domnall na Breithe")

Ó Óiliúr

do fhorbair

Seosamh Laoise

do Eorp i n-Óiseach.

"S.—Téannam aicte aibhír i n-díomh Óibhír, ó taidh an rí ó dánach
bótharúcháin eannu aibhír na cartharaid seinnseachais le hair an
éanáin go dtí éall." —L. 5.

Clochanna Teo.

Ar n-a chup amach

oo

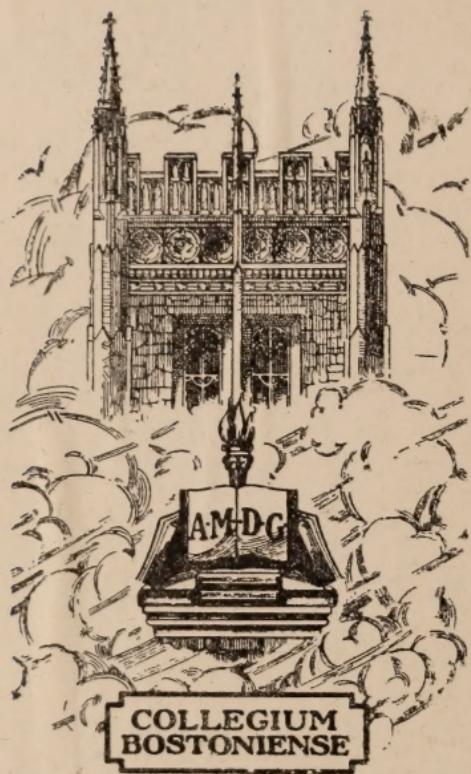
Connrad Ó Seoirí 1915.
Imbairteata Cuac.

1915.

Stilling, Stan.

PB1399

.M8B3

THE PADRAIG UA CASAIDE
MEMORIAL COLLECTION

60
Naomay Ua Capay
583 Spato Measoyac
Lowell, Mass.

Albany 6 Mo, 1918.

beirt ſædilſeoiri
'na ſcomnaidē 'sa catar.

Beirt Sædil Seoirí na Sciomhlaíde 's a Chárait

Dómhalla ó Murcada

(“Dómhalla na Spleine”)

Ó Ódair Óghe

do Táinib.

Seosamh Laoise

do Éamáin i n-eagáin.

“S.—Téanam oírt aonair i n-aithne DÉ i, ó tá'n uair fíréann,
bóirfusigimír ceann deir ná capabhadair teinntiúise le hainf an
cúinne seo tall.”

—L. 5.

Cleodanna Teo.:

Ari n-a Éamáin amach

do

Connrad na Sædilge,
i mBaile Átha Cliath.

PB1399
M8 B3

muintir catait,
Baile Átha Cliath.

BOSTON COLLEGE LIBRARY
CHESTNUT HILL, MASS.

231168

CLÁR INNISCE.

				teatnac
Bhollaí	..	..	..	.. 5
[An Céad Lá]	..	..	..	.. 1
An Táiní Lá	..	..	..	.. 12
An Tíomád Lá	..	..	..	.. 28
An Ceathramhád Comhrád	..	..	..	.. 32
1 Lári an Láe Óróibh—[An Cúigeadh Comhrád]	..	..	..	.. 38
An Seirfearád Comhrád	..	..	..	.. 50
Túirír ari an Ámharclainn	..	..	..	.. 60
ΔS dor go dtí an Cíuinniúisadh	..	..	..	.. 62
An Lá i nDúairír an Cíuinniúisadh	..	..	..	.. 63
Cásra	..	..	..	.. 66
Focailr	..	..	..	.. 71
Ámharclainn	..	..	..	.. 90
ΔSuirín	..	..	..	.. 92

SEACRÁIN.

Leatráic.	Líne.	Seacrión.	Léistear
50 ..	18	An ceatramhád lá	An seiseadó comrádó.
50 ..	19	Táis Dóonnádó	Táis Dóonnádó

BRUITAÉ.

An aitheann atá rā leabhar ro, do ríspíobhaidh rian bhliain 1910 i n-ír an t-uisceair ag cur éum Comórtair a Cúis i n-Oiriseadéar na hEalaíona roin. Siúl é an fáid go bhfuil curio de éiríppair an traoighair, rā marí tráchtáir oíche inni, i ndiaidh láinn inniu. Tá ceirt na hollrúise, i. an **Íde** a bheicte éigeanntaé inni, rocairí ó róim, agus tuigtear go maicte inniu nár b'fherdigh aon milleán do curí ari an **Scíathán** mar ghioll ari an gceart rím agus a feabhar do ríspíobhaík rē ó bun báirr i. Tá rathar fáiltíme nō fáidteadhúileadéta ari l. a 31 agus do ríspíobhaíde ari rao ó róim i. Seo marí do ríspíobh an t-uisceair: “Ó'réir na n-ollamhúise atá déanta ag náisiúnaithe fé láclair i gceoirí cogairí do Óiríceogardair a éeile i ngearraíteáil aimpriúle tá mbealóid rē de mí-áid go dtéigíordír 'na bun.” Róriúr ónigte! ní hē amáin go bhfuil na náisiúní ag Óiríspíobhaíde a éeile, aicté tá mórán mór d'feabhair na hÉireann i briosnaithe an bhúndair 'na meáin i curio maicte aca ro marú éeorna ó inniúl na “briaoifíseán” oíche.

Ní fulaír nō tá canamhainc maicte i “mheirte **Íde** Seoirí” seo agus eolur maicte ag an uisceair ari a bhfuair rē ón tréan-aimpriú. 1 n-Oileán **Daingin** 'r ea ón rúisadó é marí a dtéidéann **faill** **Seamraim** go nároif cionn na fáidíse fáiltearíle ríospóidíne. Óis ór fén i n-**Daingin** rā ón agus ní fheadraíonn gian feabhar na canamhainc do éabairt rā ndeara inni. Do curí rē áit ar mór oíche uairí an trácht fuaíramh (bí tráthí agairí ann ag curí ari n-eolur aír) an fheaghrá ro ó bunáidh ós:

“Ír giorra é seo mar b'fear.” Tá 'fhor ag an gaothair leir guri ó Óaireáire “Seoibh na Sgeol,” “Díamhúr Ó Duibhne” agus ríspíobneoirí eile náé iad.

Tá bhris rím, canamhaint Óaireáire (Seall leir, i gceann) iñm mór atá gan leabhar ro. Caint na bhríofr-ísean-ionn-dúiní iñm i i leir agus a phair de chaitiúise ag an uisgoair ari an díne agus ari an díomháis rím den pobal. Aéit ó tábla do bhríofr atá trácht ari círrfáidh an traothair fá mar atáid fa domhan móri inmíu, b'éisgean do, marí aitheir ré fén, beagán beag focal do cheapaí, agus ciall nua do bhríofr atá focalair atá cheana ann, agus do ghabh ré fhor le pojnt focal atá ag ríoláiríbh dá gceapaí le fíor-óisídeanaise. Tugtar-ra fá eisíofrdealaingéad eal-óppa ro fa bhríofr, an méid ab' fíordúr liom é.

Mairid leir an bhríofr fén, gheobháir oícheadó iñm céad iñm da fícheadó focal “nua,” i.e. focal náir cuipeadó i ríspíobhinn cheana, ann, agus mór “nua” agairne iad, iñm rean-áppra mórlán aca gan am cheadana, do réirí mar mearráim-re. Do círrfear cùm iad ro do pheróiteadó do réirí bhríofr agus nuaír a tairbh phréamháca na Gaeilge oíomh, do b'éisgean dám cuiptiuingéad ari focalair den tSeán-Ólára (máj do tadhairfáid Gaeilgeoirí airi) agus iad do tarranáis cùgam, ní hí guri marí liom a Óéanamh amach guri ón mbéarla táinig aon focal díobh aéit an fíadáinairi bhríofr i gcomháid bun Gaeilge bhríofr fúcta. Na Daoine náé taithneann an ghnó roin leo, maríodair dám i agus gurab i ghnó iñm d'fheanaise den tróist iñm fíordúr dám a Óéanamh do Connacht na Gaeilge i.

1 Ótaobh na cainte fén agus a bhris, ní baothair náé dhuil atáir agus mórtaír dón uisgoair i. Tá ri, mór ceart mo mearr-ra airi, do réirí marí do círrfíobh fén rean-ionn-dúiní na Gaeilgealtaíta ais euri fíor ari círrfáidh an traothair, nuaír a b'fhor eadó agus failí agam

ári ńeit ag éirteadéct leo, jurodáí geappa, 1. rseáilini
deirfíripleacáta, agur reanfocail físe te fuaiochté tóir an
seaint féin, 711.

An téigh agur an leitinniúchád atá ra leabhar, tuisce
lárraéct ári iad do éurí ári aon nór amáin tóir ríor. Má
cheir rí oísm é rín do théanamh annró iñ annró, iñ baoislaé
Súrlab i an luarghánaéct iñ gnáthas i gceannamhant fá
ntheacha dám é. Ír minic do-éirfeadri tisíneadó torairí
do réirí éanamhna agur glanaid (1. ionnaíbheadó) eile náé
é. Do leigear don taistíorícheann (1. don téaréanach)
-aib, -ib 'na éanamhca ainnmeadó agur ampeadó iolraib
agur a ríor agamh ó amhrírí Sídeáin Uí Óonnabáin annaí
do n-áiríotóeari marí rín i gciarráilse é.* Táid jurodáí
eile ann 1. fíonneos agur fíonneos, -álta agur -álta,
711.; doib' feáirírde iad ro aon nór amáin oícta, aéct
iñ ríor-veas díobh atá ann. Ó féidirí leir nár éearct
dám "mbréatain" do éurí i n-ionad "mbréitín"
ári l. o 34; ní'l do éornamh agam ári mo ńeairt annró aéct
Súrlí feárrí a tuisfirde ar an gceadó éeann, agur, juro
eile, mé gan an éanamhant féin d'airíreacáint. Sin
juro do giorú oísm tóir ríor. Maríns náé cloíreann an
éanamhant ra éar ro, aitheáilim-ré. Tíraig náé marib caoi
éamhce agam leir an uisgoar, marí do bhoíobh agam le
Mícheál Íag Ruaibhí. Dá mbeadh, bí gac aon juro
roilteári folusfíar agam.

Caitheadó buirdeacáar móí do ghabháil leir an uisgoar
i dtaoibh a dtuig rí de éungnámh dám ag minnuchád na
bfocail gceannamhna úd go dtabhairfearóir rísoláirí

* This termination *ib* of the dative plural is very seldom used in the spoken Irish of the present day, except in the county of Kerry, where, however, it is as often made the termination of the nominative plural.—*Síam.*, l. 83.

“Ολιρύρεας ἀρ τεῖτις” ορέα. Σο νειμήν ρέιν, μαρδίρι τειρ ρυν τε, ορ ἐ α οβλιρι ρέιν ατά ιηρ αν Ταρρα ογυρ ιηρ αν θροιστήρι, εέ ζυρι μέ ρέιν α έυρι ι ρεριθινν ιαν. Τιγτέαρι τειρ ιάρι ειρεασ “Ο. Ο. Μ.” τε ζαέ αοι πυρ ογυρ α θεαεριαστ ραμ θειτ τά ριορ-ρεριούδασ.

Βασι οεαριτ ραμ α πάσι ρα νειρεασ θιαρι έαλι ζυρι τυσασ θυαιρ ρρειριαλτα ον Οιρεαέταρι ρον αιρτε ατά ρα θεαθαρι ρο. Τά ρυτ ογασ, ασ ευρι μο θεανναέτα ιει, Σο ινέαν-ραιρι ήι ζαρι ογυρ μαιτέαρ ρο να ιειγτεοιριθ ζεοθαρ ιοιρ ιάμαιθ ί.

seosam laorde.

beirt ſædilgeoirí 'na gcom- náithe 'sa Cháir.

Donncaidh (aS fáthair i gcealachas go tig Seáin)—Dia 'rteach
'ra teac ro.

Seán—Dia 'r Muirfe 'r pháirais duit, a Donncaidh, iŋ
Dé do beatha. Ealcthusis dúninn do gceal.

O.—Is obann a cheartuigeanann gcealta uait. Ná
taithítear a uain do dhúine a anal a éarras rap a gcuimhneá
a leitheadh rím de ceart éinigé.

S.—Airiún, níor é cimhinnisear oírt fén. Dári niodh, is
dá mbeadh aon tighe luachra le fágáil agam iŋ amharcl
baidh ceapit dám é ériúdach fén éora, rurdeacán a fholáthair
duit if a beirt aS cuimhneáil bairfe díot ná go dtigtheá
éuiseat fén! Mo Spáidíom é, a dhúine bhoíte, baidh ceapit
dám 'fior a beirt agam go raibh siorúla analaisé oírt if
Suí b' éigean duit tamall ruamhainfír 'fágáil rap a mbeadh
na feadáin píreórtigthe agat!

O.—B'féríodh nári fáidh duit an mágadh. Táim cón
rláinteachaile leat fén, moladh le Dia, acht, t'fíeir rap
coirítheacsta 'déanam i n-aigaird na gaoithe agur a beirt
a n'íarradh cùlaidh 'súr cláonadh anonn 'r anall ó
tphucaili 'r o éarrláirtí do bhráithear me fén beagán
Seoscaile, iúd a bainfeadh duit-re cón maic liom.

S.—Ní'l aon amhras ná fuit an ceapit agat, a Cháir,
acht, nuaír a bionn dhúine go tórtalaigh le hair na teine
ní meádhanann ré in' aighe go mbionn an uain cón dona
Lármhíic.

O.—Do ceapar ná raibh feair 'ra cháir nári bhráit agur
ná bhráitheann na gcealai 'súr na cam'-fheocáiní, ná

ceatanna rnealctaro agur fnealctaro atá ag riortuitim.

S.—A' ndeirleann tú liom go bhfuil ré cóm dána ran? Níor éas ar a' dtaoibh amuisc den doirír inbriu agur ní luig a ná 'innír aon'ne óam go raibh ré cóm feartannamail.

O.—Mara mbeadh go bhfuileann tú borthair nó go raibh plaoibh éorlata oírt, ní bheireá ag bhlait ari aon'ne éin é innírint duit.

S.—Aomáisim go bhfuil beagán a' llúthúrde oírt, aét i bhráirí an éorlata, táim im óuirleacht ó Ódearbh-mairdean, ír níor fámluisigh ré óam go raibh a' lá ari meón, mar aomáisim turda.

O.—Ari meón! ná labhair ari mara bhfuil óá éuntar agat aét mar rín. Cá beag duit de chualairí ari go bhfuil pheanála na caérlaí caitte ari muin maité a céile aonann 'r anall roip agur riabhrí ír san rceala le fagán ó aon áitro fé láthair aét ó beagán de céannatarai na hÉireann agur ó fíor-beagán ír eaó é.

S.—Má tá ré cóm dona ran riagárdh ré dian oírtá Coirtealbáic a éi ri tioðlacen inbriu. Aét tá ré riardte súr "rona don anam a cuipteair 'ra bhearfáinn."

O.—An t-anam a cuipteair 'ra bhearfáinn! Ír 'mó tuata éuala ag caint riabhrí, aét ír rín aisneáir nár éuala ag aon'ne aét ag bheallrún san tuifínt san eolur san tathair fé ndearla ari féin.

S.—Bog bheásh. Tóis ríeo a' rceal, óá Óeirbhéalaighe 'taoi. Ná fuil 'fíor agat-ri a cóm maité liom-ri ná céríodí an t-anam a tioðlacen? Agur aonair, óá ndeirteá súr "rona don éorpa a cuipteair 'ra bhearfáinn" ead a ciallógaír ré? An amhráu aðearbhá ná dreoishfaidh an eorpa 'ran uais? Óá n-abartá dcearbhá dcearbh-éiteac, a bhuadair. San amhrá, tá oidearai áiriúste cimeádann an eorpa san dreoishfaidh, cuij i gceáir eorpa Óomáin uí

Conaill (beannaithe na ngrápt le n'anam,, acht ní hamhláod ag earrp Tóirthealbais bhoiét e (go ndeimhí Dia tróscaire aip).

O.—'Seadh, go ndeimhí Dia tróscaire aip a earrp ! Ná d'earraí a beannaithe Dé le n' anam agur do chuirfínn tu ? Ní d'earraí, acht eama-bhóitípní 'Sád ag páidreoiríleacht fí marí a bhoiód ag Óailír ag leigheas a leabhair úrláuise.

S.—Cao iad na eama-bhóitíre iad ro thugad Óailír aip ag leigheas a chuid úrláuise ?

O.—Do b'í, nuaipí a chomhlaistí aip an Aifreann do caiteas Óailír é féin aip a ghlúine i láp a' tréipéil i p' o'gcalainseas a leabhar i le méid na gceime bhoiód aige n' féadfaid aon'ne i ngeallraícth feacht plaist do páidir na Círe a phád.

S.—Caitimír uainn an capaod 'r a' bearrfaidh ro i p' téigimír féidhín na rochardh fé marí a d'earraí Cíofartaróidh maite.

O.—Téanam oírt i n-aithne Dé.

S.—Ó, Dia leim anam ! Dá fáidh dám im beartaró n'feaca a leitíeo de fuaclaí faicta ag polaí 'r ag fheanága. Tá ré cíntabhairc aodhúine ná do bheitriúdeas a bheit amuic leitíeo a' lae inndiu. Tá'n trócaír ag téanam oírlainn 'r i p' aodhúair marí atá ; aodhúar ní fád d'úinni bheir coimhdeascta 'd'eanam aif ro go dtí an noilis. Ó, 'mhu, 'Dóinnéas ! Féad séann de-r na capaill rínté ! Dáir fiaó, tá ré rínté marb ! N'feadair 'on traoisíl eadu imthíse aip cónaí taparó.

O.—'Neorfaidh-ra fán duit. Ceann de fheanága na teinntriúise do chuitim ahuair aip ófomh an capaill i p' é 'marbhaidh aip a' látaip. Iar cuma é nuaipí náip caiteas an cónaí marí aip a' mbóthar agur náip marbhuiúseas an siolla cónaí maite.

S.—Abairí gurí chuit an tréanáis aip ófomh an capaill féin, náic uathúair marí marbhuiúseas gian aon ré naistriúise é ?

O.—Ná baot a' duine tú? Ná fuil 'fíor aghat go
bhfuil eiríba ar a' Scapall ír nuaír a téigeanann raišeard
na teinntiúise tríd ní férdirí leir é 'fágant .i. cimeádann
na eiríba é ír dá bárrí rán ní'l doil ar aise san é
'márlíbád. Baodh maité eotuigte an capall é riúd, ír dá
mhealb é 1. dtíorláib eile do bainníre rúsglaic ar a
éanáin 'súr méitíar ar a cíorr. Fé marí atá fé lártaír
ír amhlaidh tionnlacófarí féidhinn na trágha é 'r é 'caiteamh
le hainrí rplinnce éigim nō taoibh le cnocán ghrinn cún
éigre rliogánaísh a eotuigád.

S.—A' dtuigim uait go n-ítearí 1. dtíorláib eile na
capalláin? B'férdirí súr deaimead atá 'sam 'á dheanamh
nó súr tógsar bun of ciomh an rceal. San amhráir baodh
maité an bheile dheanfaidh féidhinn na contáirte; acht, má taoi
'd'íarráid a chur ag luisge lom ofimh go n-úráidífead aon
Chriostaraidh é cún a chuir féim a fárasamh, eaité uait a'
rceal. Agur, daír go deimhín, ní mi-deá' ríataighe an duine
'á húráidh ná éigceanna, rogha 'ca béalainb nō rliogánaíb
a bheití oíche.

O.—Nuaír a leogann tú réim fíor teangeal ní
fuairte tu 'éort. Acht cuíppírí an fírinne béal daoine
ír deaigh-labhairtá ná turá 'na gcomhuriúde. Tá cura
d'fearlaib oibhre Sápana t'réir turuig a tásairt 'ra
Sápmáin le dérdeanaisé ír mníríd do éac go bhfuil
feoil na Scapall dá húráidh go fórlleitheadairí ann—
ní nág maoirlaib, bhoi' 'fíor aghat, acht ag daoine. Tá
ri' dá húráidh 'ra bhráinnce agur iarrtis 'n-ári dtír féim
acht rinn a bheití cónaí maol ní ná fuil 'fíor aghairn. Niop
ceairt dám a nád go bhfuiumhí go leir neamhaoisgairreac
ar a leitírde rho 'bheití amhlaidh. Tá lucht na Sápmíge
aí teagárc na tíre nō muintir' na tíre agur má deimhí
riad a gcomhairle ír ná-ruairas a gheobaird an coisgrioscáe
dá gcuirto tuilleata ar feoil capall ná bualán. Iochtuig-
eann tú mire 1. dtaoibh a bheití áitfíreannail, marí 'd ead,

agusur taoi féin t'péis a láth ná níorffad aon tráchtar éigeo feoil éapail. Ní fáth óam doil éapail an earcion. Óíorffad an earcu 'dipil éapail ifr fíorraíte iad, 'dipil bain ifr fíorraíte agusur tú féin 'na bhoíeadar (Dia 'dipil rinn ifr an t-oile) ná bhráchtad rí an éalaí oírt, rudo gúra' fada so bhráchtad.

S.—Ir áluinn iad do gúrúde, so rai b' mait agat. Táimíod ag gheata na pojilise 'noir ifr gtaobhaimír den aigsear so foil. Tá ré rai róde ná fágaird aon'ne aon loighis ná d'éarrfairod a éirí Úrnuisíte rí pojilis le hanam an mairb ifr ná bhríomhír-na an dílise. Tá ré coirge de mar a' gceádha reile do chaitéamh amach ari aon uairg.

O.—Ir oile a' ráir mire cun paroipoeiileadsta, acht so bhréadórfainn pharóip, Cipé 'Gur Ábé-Máire do láth, do bheo nó do mairb—ir rinn a bhríil ann, ifr i bhráilt na reili níor fíor fíor d'aon'ne gan níucláir gan fíor iad do chaitéamh amach acht gan a bheit ag d'uidáil tobac fáid a bheadh ré 'ra pojilis.

S.—Téanam oírt aonair i n-ainm Dé ifr, o t' a'n uaim ré d'úinn, bhríomhír ceann der na capabadaíb teinntíse le haír an chúinne reo tall.

O.—Bíodh ré amhlaid. Ir doicéa ná deineann ré aon deirfiúr ceoca ceann bárr-órcailte nó ceann clúdúisíte chabairfairod iomáis d'úinn. Caitéamh vioil ari gá ceann aca.

S.—So rai b' mait agad bárlamhail, a Dónnchád! Ná fuileann tú t'péis a láth “náir fíor fíor d'aon'ne gan eapláinte reili do chaitéamh amach, mara mbeadh buirítei tobac a bheit aca 'á rcaoilead le gaoit.” Marra bhríil d'úil i dtobac agat-ra tá d'úil na n-aer 'Gá-ra ann, ifr so deimhn, ó'r pojá d'úinn aon ceann ifr mait linn a tóigáil, tóigáimíodh an ceann bárr-órcailte.

O.—Bíodh ré 'na mairgad, a mic-O. Bhríomhír oírt aonair, a Séam. Baodh cónair d'úint 'fíor a bheit agat ná

fanfaradh eudo de-r' na bionfánaí Síolláí seo leo mitróí. Dá ticeád anuif, leo tóil. Siúd é an viol, if so náibh maití agat do bárrí do chuirteáife —clic if éin riuibhail.

S.—Do Síorúinsear chnáim mo lúigean ag teacáit anuif an rtaisíre; acht ón uairi náirí imnísh aon ní ba meara oifim, ní ceairt náam searán.

O.—Ná searán; ní'l milleán le cír agat ari aon'ne acht ari do éudo aimsirídeacáta féin. Baile Óróil le haon'ne éisiofharadh ag dhraparadóimeacáit an rtaisíre tú Súil óá coir aithmaití a b' agat, fain nó go raibh i dteideal "Táirlis na Seann" 'fágáil ón scéad lá rúairí éinne i níosúinn é. If Óróil Súil'b é an rúatád túis a' gaoth ari maidin duit a lagusír do meannmaisgeacáit. Daoi ag déanamh rúar ari na trí fiáro if beirí ag fáir ríor gaoth lá fearta ari nór ealbhail ná b'.

S.—Ní éuirpeann an t-éiteacá clois ari do cheangáin, agur doé scuirpeadó baile maití a' rceal é. Cé tuibhait leat-ra so raibar ag déanamh rúar ari na trí fiáro? If fada buidhe uaití é, agur óá mbeinn ari a' leabhar ari an neomat ro chearbhóisainn so bhrúileann tú féin i ngeairídeacáit bhuiléana nó beagán rúarás of a éionn dom aoir.

O.—Ní éuirpeann an rcaochairleacáit tairt oifte-ra, if óá scuirpeadó baile maití a' rceal é. Náic um lúighneara rúasád túra—o'riéirí do cheartimeimeacáta féin—ra bhuiléain oíct ceadó déas geadáit déas if daichead, if fágann fán i ngeairídeacáit geadáit mbliaóna do-r' na trí fiáro tu. Aonair caí bhrúil an t-éiteacá? "If Óróil le feair na buile Súil'b é féin feair na céille," 'r if Óróil leat-ra má daoí féin 'dirí éisomadó if uaitád Súil éearct don traoisai eile 'beit ari an airte scéadána. Fiannairídeacáit, a mic-Ó! Slac i bhráil maitítearfa t'aois if ná b' a écir ag lúigé lom oifte-ra ná ari aon'ne eile cón maití Súil feair ós éadorthom an taice seo 'o faoisai tu.

S.—Oíche agus inni gealpí-aisíneáir duit do címeádóra
san fáil tobac go hoirdé me. Ni beag dám mo lúpasa
as cuí opim ír san turá 'bheit as meáduíshad aip mo riantsa.
Tír'om (i. tabhair dám) lárán ír caidh uait an magad.
Sláinte éigéid ír cabhair ír dealb go deo ná rúbair.
'Seadh anoir, cé déarphad ná fuit rúbáilcear i nísal
tobac? Má déarphad, déarphad ré bhléas.

O.—Éift liom-ra go fóil—

S.—Ni has teacéit rómáit aip rím é, éift go fóil go
scéipioénuigéad-ra mo rceáil.

O.—Lean aip, má'r aíl leat é, a rcligeálaíde.

S.—Go raibh maití agat báriamhail! Aict éun leanúnait
aip mo rceáil, cuimheann an fóidhne déineáir aip a' bpíp a
déarphad aip scumhne dám fáthá b'í 'na comhurde i
SConnlae Chóigairge: Do jút ré gealpí i dtobac ír
duibhaint ré le feair a b'í as feicteamh le beagán áitriúigé
f'riacáit marí a raibh aige ná go dtéigéad ré go tis gairmáine
b'í 'ra comhurranaíte a d'íarphair ó bláthre tobac. O'fan
a' feair marí a raibh aige ír d'ímisiú a' fáthá ag rolátar
a' tobac. Írteac leir ír duibhaint le pé dume b'í 'rtis
cairnín tobac a fíneadó 'máe éigise. Duibhaint an
cimeádarde tigé leir ná raibh rípeiteal fé iadád an
tigé ír aip leir go tis eile ná raibh ró-fad' ó baile. Do
cáiní fáil-mian aip nuair a haitiúigéad 'ran scéadó tis
é ír nuair a f'riocáit ré an tairne tis do b'í punnai leir.
Írteac leir go liomphaoítaráinail 'r ír aip éisín a b'í ré
tarí táiríris nuair a duibhaint ré go haitíinneáic tobac
a tabhaint do. Do fuaíri ré an f'riocára céadna annró
do fuaíri ré fa cead tis.

Baibh éearpt dám a plá ó gúpí fáis ré an éearpóca ceann-
lomnochta, marí ní raibh an céad tigé i bpád uairó, aict éun
rceáil fáidit a déanamh de do lean ré aip ó tis go tis
san an tobac 'fagáil ná gúpí f'riocáit ré catair Chóigairge.
Írteac leir go tis an céad tobacadhóra do capadó 'na

•fliúise if reéan buile 'na rathairc, a Shruaing 'na táistíb anonn 'r anall if allur go fliúíreád le n-a Shruadónaib.

Do rámhais raiſtoiúir iftiſ ſomhír if d'fiaſhuis ré de ari mórde do a cár 'innriunt do. Duibhait an Sába go raiſ ſceal ait ait le n'innriunt if d'innir do fé mara mhuirear-ra duit-re. Ar an am Scéadóna do b'í an rioradóir aS Seapraibh an tobac if duibhait leir a' nSába, dá méid an coimhle b'í ait cùis, go Scéadóna ré púnt tobac i gcoimhe 'fiacá ná hólraibh ré lán na pipe de. Do cùisfeadh a' Sába an ceártroca leir go ndéanfaid if do líon ríor nuaidh ruar go bárra if d'adair i. Ré failí a fuailear a' raiſtoiúir ari feair a' trriora, do éisgair cùis an Sába if duibhait leir i 'dearbhád go bheaghs bog if cùpla pluic mara a baint airtí if i tógaínt ar a béal if a bheit aS comhcaint leir fém if leanamhaint di ari an nór ran, 'á pluicúiseal if 'á baint ar a béal ná go dtarraigeadh an luait airtí. "Nuair a bheit ran déanta 'Sád," aif' eiréan, "buail ari cíoróde do 'deálmann i if rúis ruar id fíordán an luait, if bheit an Seall buairíte 'Sád."

Do thein an Sába mar ari comhaimhleis an raiſtoiúir do: do bhuail ari a bair an luait if do rúis ruar 'na cùinneán i if le n-a linn rín do cùir cùpla rraotáil lúinn ar.

"Donaif duair ari t'oroe múnite," aif' feair a' trriora. "Níor capaibh dhuine fóir mara oifm a bhuail amach me aictu. If," aif' eiréan, "mara mbeadh an teagáirc a fuailear-ri, ní gheobadh do leitheadh de chumánaidh an ceann ab' feárr oifm." "Bog a' t-aisghearr," aif' an Sába, "if caidh amach rítheannuodh doen tobac ran cùsam." Do ghearr ré an púnt tobac if do chas go toimhíteamhail do é if cùn bóthair go trions-éarcaidh leir a' nSába.

O.—Beannaith Dé le hanmann ſcélí Sán daid. Aict peoche ríor ná áitfriúreád é níor gádair duit-re ná don Sába cùram a' tobac a tairras oírató mara mbeadh go

raibh aibhír ariúon 'n bhuri nuailtíniú. Dá gcuimheas aitriúeasá 'súr maitriúeasá na nuaomh gmaict opta i útoras a raibhail níor bhártarí dá lán aca 'bheit fé ghlacailiú agur fé bolltaib. Inneorfaidh-ra óuit-re, fé marí inníriú-re dóm-ra, rceal dochraideas a bain do bharrún áirithe. Do éis ré a báile rpionóis ghlaoite éin a mártarí, if níor b'íre an bhean ari an am rian éin é 'éanaird-ceilteasá, if nuaíri nári óeim do glac ré bos an rceal. Baodh ghearrí 'na díardh fan guri éis ré ríuio ní ba luachair leir if do rcaoil an mártarí lairtiarí ríor di é marí a óeim leir a' rpionóis. Do éanaird ré ní ba dornáine if ní ba ériúme 'ra rceal ní guri bheirfeasá 'ra bhoibhail ari i ndeiríre na dala. Do uaoisadh 'na círta é if d'íarri ré d'atéanise ari ceannais na dliúise ríor a cír a mártarí do i útorao 'r go bfreathraidh ré beagán focal a pháid leí rian a rcairíodh so deo le céile. Do haontuiseadh le n' atéanise if taimis an mártarí bocáit if i i n-anndraéataib. "Ó, 'mí 'mártarí na gcapad, ' aifír eiríean, "rúiúd liom a leit if ríauis do teanga 'rteas im béal; ní fáilpeasá aon ní baodh luasa me 'r a' cion tairí fóirí atá 'gá opt." Do bhein an mártarí bocáit marí órduis ré di, aict do b'í malairt na ceana i n-aigéne an meic. Cómh luat if brait ré an teanga 'na béal do luis ré uirtí if éait an bárra rcan rcan di. "Anoir," aifír eiríean, "dá mb' ail leat-ra cíorpa 'tadhairt dóm-ra an lá fóiléimisear an rpionóis éisítear i n-mead me 'glacailiú go macnairfeamhail, níor bhártarí dám a bheit 'ra tereo 'na bhrúilim."

Níor bháid óuit-re círtaí a' tobac a tairis aopt leir mara mbeadh nári gmaictiúiseadh it b'íse é. If doéarfaidh go raibh ré raorí ari an am 'n-aír tairisír de céiridh éisítear é, aict, mara mbeadh ré aict ríginn a' cromáis, fé marí a b'í 'ra treana-raogáil, do bheadh ré ná-ódaor. Cao é an maité é? Ní'l ré gmaictanaíc éin cothúisíte círtaí ná anaim? Ní'l ré gmaictanaíc 'dipi ló ná ó'oróce?

Féadé ari an aérlann atá fé láthairí marí Seall ari an árduisgád 'tá círte airi fém 'r ari uisce beata. Do ceap Iaord-Seoiríre ná círfeadó an cám seo ruinn teannair 'na mhealbóis nó do leos ré airi go háirithe. Aón féadé c'onnúr marí atá an rceal. Deir daoine deas-éabairta ruair go bhfuil tá milleon de bheir círte ari Éirí. Aonúisim go ndeir a tuisce 'ca gur aitfheir é seo, ír ná rrioirír do an bheir ceathramhádo cura a ndeir lucht na háitfheire.

S.—(T'peir tuiplacan d'ób) A' bfeacaróir an bheirt iúd do b'í 'na fúidé ari gá Seomhne 'nónn?

O.—Do tuisgear fé ndearf iad ag cír círfeite 'r gochtaróe oíche fém. Ír lárithe gur cura de feomhá an Béarla iad.

S.—Do círfear an círft círft féadáint a' rathair cír ghearr-círfeadé ír a leogann tú oírt é, ír cím go bfuileann tú. Ná c' ait na daoine 'tá ra tír seo? Daoine lán de ghrádó gur de ghean do nórtaibh a dtíre; daoine ghearrfeadó le goi ír do gáirfeadó le gáirfeile Caitlín Ni hUallacháin; daoine eile boíseirfeadé ari a ceapnúisíte agur daoine eile fóir ná c' luig a oíche an féid fann ná éinne molraibh a teange, do maoirfeadó a tréite ná do círfeadó ruim 'na hárgraéit.

Do cíualairír cad a thein an leatós nuaír a gáibh Naoimh Pádraig tair an abhairn?

O.—Níor cíuala, muihe. Cad a thein rí?

S.—Lá tá raiib Naoimh Pádraig ag gáibhail tair an abhairn sírithe do rámh le leatóis a bheirt ag pileáil fán uisce ír cír luat ír cíuaró ré ari a' bhoigír anonn do cír an leatós coir 'na béal ír duibhírt "Siúd é rath Pádraig!" "Go bfanaró do béal marí atá ré!" aifra Pádraig ír d'fhan ó foin.

Mara mbeadó ná fuilim-re tuigéar d'earcainrde do ghearrfáinn d'ób fíúd ó cíanaibh an tseadáint a b'í oíche d'fhan-dáint oíche.

O.—O gúrópeá! Dia linn, ír móri a' muinigín atá 'sád arat fém! Aitnísím má fuaíri Naomí Pádraig a gúróe don leatáis nári móri duit-re do gúróe 'fágáil do-r na reomíni. Do theineadó Naomí Pádraig míolbáiltí ír má theineadó tá a tágairtusádó tágairte ari a' raoísháil ó n-a pé rám go dtí ro. Ní'l míolbáiltí dá nreanam aonair—follúrach go háiríte—ír dá mbeoirí fém do bheal do bheal—ra comh gheal le rneacáta Ciarán Tuatáil, rofha 'Seo ghráis a bheal ari ná ó, rám a bfaistá gúróe duit fém ná d'aon'ne eile, biorí ceannra ná mailíreac.

S.—Mára mbealó go bfuil deabhal a baile éin mo thínnéir oípm do tágairfainn fheasra ghearr gonta oírt go mb'férdirí ná riagád ríor ní-maití leat.

O.—Ní gádó duit doil a baile. Gábhaimír iptimeád go phionnteadáid na nGleagáraí marí nuaðaéct agus gheobhaimír ari ráit ann comh maití le n-a malaírt.

S.—Fé marí atuadhaití an riota le n-a maití:

“ Mára bfuil iarna fílaítear aict aingíl ír ceolta, Connur a gheobhal doilis bocht folamh aon ríordán? ”

Má'r gábháilte, caipréadai, meacain, phrátaí ír míleáin ír marí rím doibh atá le n'icte 'Sam-ra, éiríssím do' lom arta. Tuigíodh a gcuir gheagáraí do maothaibh ír do mhucáibh na caérlaíc ná d'amadánaibh na caérlaíc, má'r éil leod é, aict 'on deamhán ríginni ríuadh tóisílfad-ra leo arta. Dá mb' i Aoine an Céarta ná Céadaoim a' lúaitíreis i dteaghrainn ríud éigín leir a' rceáil, aict ní hiad, ír ní'l trófhasád ná tréirdeanar ann, ná ari a' lá 'n'oiu, baobh ceapáit dham a phád. Lá maití éuigat.

O.—Seo n-éiríssíod do bheal leat, a gheam. Tá aitíreacáir oípm nári d'eaíshair im bheal. Ná deamhánad gheagáraí i mbáileádach fém d'ein, ag teangealmaíl ari a céile 'dirí meádon lae 'r tráchtóna.

AN TARTA LÁ.

Domhólað.—Cao é do meair ari cónátháð an láe 'nóe ?

Seán.—Tá meair mí-céadraíc agham oísm réin i dtádúb punt do béal a gcaorileadó leat. Bað óróil le duine oírt Suí b'íad luict caitte an tobac if luict óita na bhotáille b'í agh réadrað éirte Uaoró-Seoiríppre. “ If gleamáin iad leacáca na nuaime móra,” 'deirtear. If gleamáin na lándá 'r na leigisi talman atá 'ca leir. Ná fuil cain 'á euri oíta ro ? Ná fuil cain le euri ari an uðaðct a ðéanfarðri ñiat ? Tá, 'gur ari uðrað 'gur ari banna cónmat.

Ní le dailtinteaðt a tórnuitsear-ra ari tobac a caitéam, aðt me þeit þog méit ionnam réin if le hórruðað an doctúra do éromar ari Þal a ðaint a' brip. “ Ar an obairi fáctarí an fóglum,” aðeirtear, 'r if ón mbeagán a tanað-ra 'rteac ari an gceatþramðað þúnt do caitéam 'ra trelacðtum.

O.—Ari þraistir aon maitear aige 'á ðéanam tuit ?

S.—Ná duðarit leat Suí do ñuaime þambla méite táré órduiðte; if ó taim cónn rílm leat-ra 'noir, ní fulári nō ðein ré maitear ñam. Maða nuaimeadó ré aon maít go ñeo ñam, ní eiteoðann piop agh roðraro ná agh tórram. Té tobac ceapuigðte ari tórramí a ð'fornn if go ngsurðfeað ñuaime le hanam an maírð imtis ari fúise na fíjumne. Bionn tórramí piðioðairdeacá ann; glaraið ari na doíppre 'gur comlani nō cláplað ari fumneogaið. Ní bionn tobac ná rnaðir oíta ro; ní bionn goi ná maírð 'na nraðar aðt 'oíreac if þeal i nraðar an þeitirðis aingcialta. Síðið ná ñuaime móra, rílan mo cónártá !— ñuaime Þaeðealaða do caill nraðaið aghur tréitib uairle a gean aghur a rinnreafraðið a ð'fornn aitrið a ðéanam ari a' rumaðtað Seán Þurðe.

O.—Ní éisigim cao é 'n gnó 'tá agh ñuaime agh tábairt tobac ná rnaðir uata agh tórramí ná agh roðraro, ní

luighe ná tuigim eadó ba é bun leir an céadó lá pláim a ceapadh é.

S.—Cion do chearbhaois agat. Ní marí rím dómh-rá, tá 'fíor agam eadó ba é bun leir. Baintreabhadh beocadh chearbhaois agam eadó ba é bun leir. (Plán marí a n-ínnítear e) Ár a' t-aon mac a b' sí aici ír doob' éigean dí é 'cónnlae' i mbogánin fuaireas iarrtis i bpríteadh, marí aicid tóigálach iarradh an fuaireas ro ír do chearbhaois agam eadó baile daoine. B' é cíos a' gceál gur cailleadh an mac ari a' mhaoi mboiéit ír go luibh rí go bhrónaí aonairas ag fáilte na hordóe ari puaír a ríneadh an gheas iarradh tairisí doibh ír go nduibhairt an guth gur "b' éim é luibh an uaisnír." Ári an am gceáthna do leoradh pláta tobac ír píor in' fócaír ari a' mbóir. Do chearbhaois rí an píor ír do gcairp a curaearctanar mórán de n-a bhrón ír de n-a haonairánaí.

O.—Tá ré párode gurab é an fuaireas "fuaic na bpríomh-éarlaí" 'r ír fíor é. Mo ghráidí an baintreabhadh beocadh, do fuaír rí bosc-geamhar—má'r fíor turra. "Ír mór ari a gcuimhniúseann an té bionn díomhaoin," aitheártéar, ír go deimhín fénim, puaír a leagann turra ceadó párode leod teangealain, ní'l aon éinneamh le n-a gcuimhniúseann tú ari. Deirtear go gcuimhniúseann daoine meirice ari a' phró ná luibh pláim amhlaidh, acht ní gád óuit-pe meirice ná miciall a bheit opt éun deimhne 'déanamh den gceal "a duibhairt bean liom go nduibhairt bean léi." Tá ré ag déanamh ari am dínnéirí ír luigímid go tis' itteacáin ná bheit pláta ná meaca ann, má'r ailt leat doil ann.

S.—A d'fionn ír tu 'fáram, téanam opt.

O.—A d'fionn ír mire 'fáram! Aitnísím ná fuit aon earrba ná amháin opt-rá acht a d'fionn mire 'fáram! Dád céart fuaír a tábairt óuit i 'ctaobh an fuaireas rím! Acht tá luighe eile éun a déanta. Diolfaid fénim ari a' bpríomh. (Ag bualadh iarradh 'r ag fúirse) Próinnt do bheit aonrho, a fíreastalaíde?

An Fheartalaíde.—Caoi is meon liub 'Faighail, a Óaoine uaire ?

O.—Ainmhusit Síppífiad, coimín, cíupla naorgaí, feadóis rleibhe, rtiall de cabhún Fhannacaí, rtiáice de lubán, rciobalac de laoigh viaorta, téi 'Súr fán mine coipce.

An Fheartalaíde (as tochar a cinn).—Is fada Óam as Fheartal ari Óaoine, aet a leitáeo de mínuigad cún dinnéir níor éuala fiam! Súr, feadóis rleibhe, a whistling slough!

S. Tá ré cíupca 'rac agat cónaí móri is cíupcaid fiam é. Féac a' Spáinc épáiróte 'tá aip. Is dóca ná tuigean ré leat ari ainnmisiú do!

An Fheartalaíde — Seo thíb iad is go n'oeimír riad maitear thíb, is ní h'ne meafor a fád liub. Seo fán bán; níl min éoipce le Faighail.

O.—So ja' maít agat, a Fheartalaíde. So deimín, tá ré ceardaiscte d'aon'ne a rogha viaid 'Órlouigad, 'ré rin, má tá a phóca fé 'do.

S.—Tá, aet do Óallair le hainmneáca nári éualaír ré fiam é. So fírinneací, n'fearfainn-re iad d'athnare.

O.—Nílum-re 'á iarráid oírt. Is do meón is gcaoil éaraiat iad. Mairi mbead aitírealaí 'Súr máitírealaí na n'aoine, níor fáidtar doibh fán fior maít a bheit aca oírtá fén is ari ainnmneáca 'tá imnícte amuig a uata. Tá na céadta Óaoine i n'éirinn inmíu ná fáid ailim ná bheit as a muintíri. Caoi a labhairt na Óaoine rin? Do labhrádaí Haeolainn blárta, 'mic-Ó. Tá móran den teangeal as a gcloinn aet go bfuil ré ruróte aitícte oírtá fán mí-épíreolaínt doibh i 'labhairt. "Hac aite mair oíltear," aithearteaí, "is an laíca ari an uisce." Do hoilead mí-nádúrta iad ro is tá a fian go daimsean oírtá.

S.—Is deas-blárta an téi é rin; is dóca fán o épic na Síneací a tainis ré, cé go bfaigírde i dtiopairí eile

an oibar bhracain mait. Baistíodh an chuidreac an bhuachaill é Li-Hungs-Treanis an lá 'chuaidh ré 'mais air dhlíl a bhítear ag teastas ag an gcoitcónntaet ann. Ír fada rómpa feacann a lán.

O.—Taoi ag ruisge annraian fa' na hainmíre if ní tuisim leat a ndeiríeann tú. Ce hé an fadaír beitriúis nō duine Li-Hungs-Treanis nō ead a b' 'se le déanam le téi?

S.—Hú! rin a bfuil dá cíntar agat d'fheirteallamh. Duine éapáidh ó domh le ghearrchúir ab' ead é, a Dónncaidh. Do b' ré in' óige ari a' dtadóidh iarris de cíntúir 'na cléiríreac if, nuair a ch'as ré fé ndeara go raibh órduisiste an téigéas meáduischaidh ó ló go ló if ór gacáis do den ériuinne, do ghléas ré rúar riopa beas ari a fion réim. Níor mó ná rocair ann é nuair a meáduis na hórdúisiste if nuair a hárduisheadh a fiacáidh cón mait. Ba ghearr go bfuairt ré toirt 'na phoca éin feirmeadach a ceannach if ba ghearr eile gur ceannuis ré long éin na hearrfa do b'fheireann éapáidh. Fé ceann beagán airmíre do b' eablaidh loingeas agus leisigi talman 'na feill. "Duine san r'fóir," aitheirtear, "a ghlór ní meartair i gceill," if nuair a b' an r'fóir aige-rean do taimis mear ari a ghlór if uillamh dá céill i dtreaoi gur toghaodh 'na phriomh-éomairpleac ari impíreacét na Síne é. Aict do b' bainimíre i feill na coipíneac ari an am gceadma, if, peoche b' agus doil dá meabhair nō ná raibh, do mear ri gur b'fhearrt de comairpleac do réim ná don tír é if níor círtse rin ná an cláidreamh díosaltair bainte ari a léim if é círté i b'fheireann a ghnóta. Aict ba éuma do, ní raibh beann ari níos ná ari bainmíosain aige, mar a' fás ré naoi milleoin fíchead in' uibh' aibh.

O.—Tuisim. O'fás ré círúacáidh ariúisio 'na Óriard, aigeas a fuairt ré le húshar agus le hallur folá 'baint ari na relábhairdte bochtá. Tá a lán dá fásar ari a' faoisal, cuipeartis ná fuil mear ari Óra ná ari duine 'ca, if má

tugard o bheagán d' a dtéaict i dtéaict doir na bocáinibh baird
bóil leat ari luict páipréarí gúrlab iad aitpleaca na cine
daonna iad.

S.—Aonúiúisim go bfuil an ceart agat i dtaoibh luict
na bpráipréarí. Níl páipréarí i nÉirinn ná fuil oibream
áitne 'á leanúnait nó ag curiúisgád leir. Ni fágaim
locht opta 'na taoibh rian, aict 'ré an áit fágaim an locht
opta, cónaí luat i nÉirinn i fágann an muintir gúrl
eo é iad fén neartuigéid iompruigéid ari a rogha ruisé i ní
tugard toraid an truim ari an muintir a curiúis i fáidhuis
leo 'na mbochtaineaict. Ni géid Óam aon ceann aca
'aonúiúisgád, táid riad fóipleiteadaí.

O.—Seo do bhluit, a fheartaíaróe iip, a—

An fheartaíaróe.—Go ra' maic agat, a Óam é círi.
Go deimhn, iip truaí ná eartar do leitéal go minic oíim,
cé ná tuigim puinn den aitne ari ari riubhal agat.

O.—Ná bac an t-aitne ari. Óa mbaird feair ghearrchúireac
tu d'fheadar aitneáinait ari mo ceannaisce eadé 'n
t-aitne ari nó an teanga do labhrain.

S.—Níor mór do fíor a bheit aige cun a Óéanamh amach
cad i an teanga iip dual bhluit a labhairt.

O.—Eirt do béal, a tuata. Óar n-rodúis, ní duibháit-
ra go n-aitneogád ré cad i an teanga baird óual Óam
a labhairt. Duibháit, agur deirim ariú, go n-aitneogád
feair nó bean ghearr gúrlab i teanga na Gaeilge iip
gnátaisge liom a labhairt.

S.—C'onnur, aitnín? An gá x a bheit 'na bocá iip a
beit de fíor ag feácaint trír (ré mar atá ríseadóirí
ag fáilte ari ríltin an earrbáill fé lártaíp) a d'íarphair
a Óéanamh amach cad i an teanga iip dual nó iip gnátais
leat a labhairt! Níor cuala a leitéal t-aitne ari miám.

O.—Dob' oic é do ghnó 'rna Cúintáblaróe. Tá
liniúdeaca i n-ágsád gád n-aoim a labhrann Gaeillainn ná
fuil i n-ágsád nó i gceannaiscibh na nraoime ná labhrann

áct hÉaiple. 'Sé ír bun leir rín, a d'fóinn ír an ghaeilgáin a labhairt 'na ceapt eaitífiú do chéarbal a réabhoth ari uairíb; eaitífiú bárr do teangeal a bhrúsgaibh i gcoinne an tréanair i uchoraibh do béal ari uairíb eile; ír aipir, pur a chur a ort fén mar a chuirfeadh uan a béal ag enáinteachairt. Tánuigéann ro na pluic agus caolnigéann an rmeisín i dtírho go dtagann línréadaí timcheall loisalaibh na rúl ná bheró go deo le taibhírt fír ndeoraí ari aigéibh fuijreac léanacháinna Séanín Óuirde.

S.—Do éagairf ó chiamhó do réiltín an earrbáill. Baibh mhaist ab' fiú óuinn tamall a chaitream aghaidh rmaoinearaí ari a mór-riuibh.

O.—Tá na réiltíni rín agus neitíbh dá raibh ari a' dtaoibh amuic déim chuirfeint-re go léirí. C'onnúir ír férdirí le haon'ne 'meas go raiibh an ceann a chaintis i mi Eanáire naibh milleoin de míltibh ari fad, a ghluaireadct tortha a' gscrúinne milleon mile 'fan uairí a' cluas, ír céitíre milleoin rúisge 'dipí é fén 'r a' ghráin? Tá cíntar i nAnnálaibh Ullad (o'riéir Tomáir Uí Nualláin) agus i leabharlaithe náic é, ná feacataír fíamh ceann aca aéct le drosc-chaipí eisim i. cíntiúisachta nō bár áitriomh. Ni'l jú-áitro ná ireal—agamne, fóisíor! le cailleamaint, aéct tá thír agamh ír go deimhín fén ní'l lá ó fuairetar aitne uirteí ná fuil earrcaírdear 'dipí a clainn ír uirce fír éalaí aca 'á théanamh ari a céile. Ni hé rín an áit go bfuil donar a' rceál aéct nuairí a labhrann gáe aicme 'ca gurí óibh leat oíche go milfóidír an bhráon deirfeanaíe folá 'tá ionnta a d'fóinn i 'faoisíad ó bhrúin.

S.—Marí aduibhírt Eoghan Ruad leir a' raibh ait "duine bocht le Dia ab' eaibh é." Ír óibh le tucht cainte a céile i nÉirinn gur daomh iad atá ceapaithe agh Dia (molad go deo leir!) cún ní fionarítar a taibhírt cún a dtíre, 'r é rín, má'r dáráiríb a bhrí ríad 'á ríad.

T.—Ní headó ná dárúiú ná curd de dárúiú. Ír dónáighe 'fírad gúrabs amlaird a bionn a dteangea 'na leat-phluc aca 'á rí. C'onnúr bað dónil leat go mbeadó an fírunne ag an té 'duibairt fíche bhuiléan ó foin "go mbeadó d'éanamh ár nuaighe fén agairn cónm deimhingcead ír a b' fíran ari aer" fionn d'aire le na bhuiléan?

S.—Déarphainn ná ríab é aon trúil aige le n-a leitáeo a chuitim amach. Déarphad ari an airté scéadana ríri ari tóirnúis luict na Saeólainne ari a bheit ag teagasc na nuaimeann go scéardeadh fúirmóir. Céimne fórla gúr b'i an fírunne gúr a b'io d'a hinnfint aca. "Sinn fén amlainn" an rocht ír ro-chuirceanta fén d'ataice feo.

T.—Ír fúiríste é rín marí rocht a chuirceint, acht ír deocairí d'éanamh d'a ólreíri. Abairi go dtuiscimhír na go maist cad ír bun leir, tá daoine eile 'r ír amlaird Sáipriodír fút i dtaobh aon cluara 'chabairt do. Buaile irtéac i riopa ír loings ó d'ion go húplári é, cad a gheobairi ann, an dónil leat? Gheobairi earríaróe iarrácta, 'mic-ó. Fíarbhuis o'feap a' tigé cad a báineann "linn fén." Fíreasgrosárd ré gúr cuma leir; go maipriod ré 'noir marí a máirí ré riám. Abairi leir ná péiditíseann ran do ceirt; go b'fuiril daoine de gac círeideamh ír de gac cineál ag cup go dlúit le céile cun a dtír 'feabharusád; go b'fuiril ri taoradhaité 'máe na c' mbri o' d'aoine, ír é rín de bárrí gan eirean agur daoine d'a raízar a óiol na n-earríaróe d'aintear 'na dtír fén. Má labhrann tú i mbéarla leir chabairfaró ré raízar éirtéacata óuit, acht mo chruaigh mór tú má labhrann tú i dteangea na tíre leir. Tá'n fáill fácta 'se oírt; do d'ainir peacaod marbhad, ír baileosárd Conall ír Eoghan ré d'ém a' doiríar ír clab go cluara oírt a gáilimhde ag éirtéacat leir a' gcoimhluigheach d'abairfaró ré doon Saeóilgeoiri docht.

S.—Níor móide go mb' fíordír go labhríad an Saeóilgeoiri ana-cnearta le feap a' tríora! Ní

u'férdiriù Súilab a' mhairidh cuilairidh fearr a' triora ag labhairt. Údairla le doimhí eile é, ír annraon iomráil ari a' nGaeilgeann éinse férin! Ír minic a cuireann ro reabhair ag doimead nád ari na Gaeilgeoirí, mór-mór Gaeilgeoirí Súilab é a ngnó a bhítear ag taipiteal na tíre. Abairt go bhfuil fochtóine de fáisair ari fír atá ainnmíte 'Sáthar, nílro ríad go léir cóna dánra fán. Tá aitne 'Samhradh 'Súilab agat-rah ari fearraibh a cuireann mórán duairidh oíche férin éin earrfáidh na hÉireann a òiol. Crobair ríad an t-éadaidh ari a' dtaoibh amuic den dothar, ír mǎ bionn aon mion-phudair ari a' dtaoibh iarrtis a teafhuisgeann ó lucht a gceannaiscte ír oll é éin a dtír'eadra ír éin a níolta, mǎ'r férdiriù.

O.—Buaileannír amach ari a' fhláid, a Séamín. Táimír níora teafbamhla 'noir ná bí an "Sáplac Coileánaí" t'fheir a coda 'caiteamh.

S.—Ír diaibhail a' fearr do feana-naiteanna tú. Cad é'n dhoicé-eiligeair a phairt a' Sáplac Coileánaí? Dearbhúisgeann ré nád aon mór-máit é o'fheir na rúis 'na dtagann tú do.

O.—Leabhrías ab' eadó é ír ní phairt ruathair tophair ag a leabhríáitair ari a' bhearla mbocht. Do bhoíodh na leabhríáitíreacá 'á fíor-lochtuiseadh le n-a máitair, ír nuaír iarrhaadh ri oíche aon ní 'dheanamh do bhearradh ari a bhítear amuic. Ní bhoíodh cead teitte ná tophair aige acht doil ír an gno 'dheanamh, ír rí a dtéigeadh ré 'éorlach do ériúdaidh an leabhríáitair gráinne mhe ari leis ír do fíneadh éinse i i dtíre 'r gúr uóil leir gúr cannta 'gáin a bhoíodh 'á fíneadh éinse. Do bí an rceál ari an aitse ríin ari feadó i bhráid, an t-aítair deimhniúiseas ná phairt aon earrba airi 'r an gárrún bocht ag déanamh an rceáil ab' fearr de. Tábhánna de-r na tábhánontai do bhráid ari a' bporóine 'se ír dubhairt: "Dob' fearr liom go mbeadh mo leicín ligte, mo coga níste ír mé im éorlach."

“Céad moladh le RíS na Naoim,
    Ír gceapadh ó ’nchéir go dtí ’nocht,
Ír ’fír iúd a bhíodh as bheagairt na meara,
    Cuir fém iarrteas na gceanna ’nocht.”

beagán de bhuilidhantaibh Seoirse. Ír beag a fuaileodadh
fíce bhuilidhain ó fionn go mbeadh Saeóilseoiri—ábhair
reclábhairde aip rí—’na comhairpleacá Connacht. Ní beadh
río amhlaird mara mbeadh guth a tadhairt do-r na reclábhairde,
aict do chuidleadhair é, aodhári b'íad an tipeam ba thí-
shráidórtighe i nÉirinn iad. Ba beag a' maitheas a bheit ag
loibris Saeóilainne fan lóifcoit mara mbeadh é 'beit de
comhaicta 'se-r na Comhairpleoirí reo an tipeangán a thlúint-
ceangal mórfotiméadail na graitheann i gcan cionógs riauád
'tadhairt arta nō guri meon leir na Gall-Éireannais reo
i (an Saeóilse) éup ari cón-mhian le teangeataca eile.
Ní'l amhras ná guri cnáidhthe an tipeal don muintir a b'í
i n-uaestas riauam le n-ári gcuimhne éirteacá a tadhairt
'na ntheaspas-aithneoin do Shláig na nGaeóideal.

T.—Ná b'í ag rtealla-magair fuit féin. Aip léi'stir
aon páipréarí le déirdeanaithe, nō an dallád púicíní 'tá
'gat 'á éup oírt féin?

S.—Tá riau éiginn eile le déanamh agam i n-éagmair
a bheit ag léi'sealadh páipréarí. Ír 'mó riau ná bionn ra
phairdipí a bionn ír na páipréarlaibh 'r ír 'mó riau i n-éagmair
na fírinne a bionn ionnta in' fóclair.

T.—Ní gád óuit-re fírinne 'déanamh aip éirteacá. Aict
go bhróimiú Díla oírainn, tá bpreir den fírinne fé látair
ionnta. Do b'í rurdeacán aigé-r na Seanadóirí—tarí
laecheanta an domain—Déarlaodoin Déarlgabála éun
maiglaíca tairis riaur aip céirteanna na hólifcoile,
ír ead a deimead, an doil leat? Do deimead, a mic-Ó,
cáirde tairis mbuiliúan a tadhairt do céirft na Saeóilainne.
Do taimis riaitliocáin aip mo fáile nuaír a connac é.
Do bennn rárta—fé Shruamh—dá mbuaistí aip na thí-
shráidhuitseoirí. Aict ead a tuit amadé? Ír deocair
dam é 'innriunt 'r ír deocair óuit-re é 'éirdeamhaint.
An Chraobhín féin a tuis céirft na cáirde fé n-a gcoiri.
Mo mácaill ír mo éumád ná tairisfriú 'r ír fada óúinn

réin if dui péal ro i n-aitheantaí a céile ! if deaibhíodh le marí aitheireadó feair an óil é :

“ If leannán ríde é ’tá riám im Connacht
 ’O chuir fán orúde ari fírfae me,
 Nári leos dám cumhneam ari bhean ná ari clóinn
 Ná ari anacraioribh an traoisaith feo.”

S.—Téanam irteadc go tis órta, a Óonncaidh.

O.—If áin liom if ní hainm liom é. Téanam oif.

S.—Tíom dá buirdeal beoírac, a fír óis. Go raibh mait agat. Siad an díol. Go deimhní réin, a Óonncaidh —do pláinte !—do meafar teacht irteadc fad o acht go raibhár i gcair ’dúir dá comhairle ceoca raibhainn irteadc go tis tábhairne nó ná raibhainn. Acht i ndiaidh an méada atá clóirte ’gam, níl aon táinéar huigírtéar aif. If marí feo ’cuairt a lán nádáinn ’na leitíeo feo d’ait. If móri a’ leigear ari ceapnúiscte ’sur ari ghearrántha Údaine “ riúd oif if duius oif an bhráon ro if deimhí go leir go mait fóir ” a bheit aca. A Tísearpha, an fíordúp sur beaft ’fagáil fán lóircoil do míniú an Chraobhín ? If deocairí liom a chéirdeamhaint sur’b eadó. Acht ’na díairí fán, nuair a cumhniúim ari pléirde an dá bhuiléan, nífeadair ead if mait dám a pháid. If deocairí dúninn méirpleacar a chur ’na leit, ’r if deocairí dúninn amhrán a’ béal dúnnta ’déanamh ve. Tá aon tráramh amháin agam, surí fíordúp le comhairpleacairí na gConntaeté eiteadc if duiulaird tábhairt dóbh fearta.

O.—Tá. Acht níor dóbh éisge riúd a d'éanfaró na comhairleoirí ná éiríse béal na gcláir ari an péal. Ni dóbh liom go bhfuil aon comhácta ábalta ari e ’chur d’fíacairí oifteá cám a chur oifteá réin. Ari maité leir a’ nGaeolainn if le clann na nuaime mbocht a bhi an píosinn réin bhpunt ’á chur aca oifteá réin if ari d’uaime

eile. Nuairí a círto ríad an ḡaeölainn fé ṭóin cártaíde ran lóircoil ead is dónícheise dónib a jád ná “imnísead rí fé marí atá rí as imtealéct le ciantaib,” .i. ríor go dtí an áit iostaí. Cun na fírinne innriunt duit, a ḡeáim, is é mo ḡaillair fém go ḡfuisil rí tráistíte fé látaí. Eirt leo ran tall. Cao ’tá ari riubal aca? ḡac aon ní deoranta, ’mic-Ó. Teisge ari a’ ḡatraen; teisge ari ḡian-ċarrta; teisge riú ’máin go ḡatí r-na ceanntaifairib ḡaeölalaaca is ní clóirifid tú aét fíor-θeagán de ṭeangáin na tíre seo. An méid a clóirifid tú ’á labairt vi tá rí cóm truaillíste le huisce aibhinn na lípe. Deapfaró tú go ḡfuisil múniteoirí ’súr timtíri ari a lán-díceall a ḡiapparó i ’aithbheocáint, aét deirimre leat-ra súr as tuingscémreacóit leí atá a lán aca. Tá aitne ’sam fém ari cura aca is tá ḡaeölainn blarta ’ca, aét tá a ḡuille aca ’r is amharó ’táid ríad a ḡiapparó i ’foglum ó feandaoine go ḡfuisil “cor ari an uairí is cor ari a ḡruas” aca. Cao é ’n maitear a leitíordí rín cun ḡaeölainne do múnearó? Ni head. Má fáinigseann leo círuinniúsgaó ’cúr ari bun isé an deapla is taithneamhaisé leo ’labairt; isé is feárr a ḡuifgar, ’r is airi atá an glaoðaċ as ḡac n-aon aét aige’n té súr cuma tall nō ’ḡfuir é.

S.—Tearf na beorac atá as éiuisge it inċinn. Niċiż ċuata róri ḡian as cámneadu na teangáin tu fé marí ataoi fé látaí.

O.—Ca’ ná cámfiñn i? Nári imíriġsead clear cóm eam le clear na lúb iżna fcoileannaiib anuiriid uirgi? Cé ’áġrouis a ḡlóġ i ḡtaloib an feill a deimeadu uirgi? Niċiż ċuata għruaġi ari atairi ná maiġis ari mātaír ’na ḡaob. Niċiż caitċeado p’leap, niċiż pħabda falla is niċiż leonad duine de bárra na calaoġre do deimeadu ari na macaib leisgħiñ. Do ċuatarod ead a deimeadu i mħalli Miftaħa a iż-żorr plérōt ċeixte na tal-ġuġi. ḡuċċar

le cúnrtáblaíte san a bheit píoséilleamail ró a scoin-
mharaiib, aét púdar a bódasád ari físe físe. Cao é'n
trúis a fuaip ari píosomh-rúnaíre 'sur a máisírtír an
bliadain rín? Do fuaip: tionontaróte bheit as
árhoisgád a ngocta cún iad fíem 'fuaarcailt ó ama na
daoiríre. Abair sur marbhuisgeadó tuine nō bheit de
bárr na pléideála, ná fuis ré de fáram aige-r na
feirmeoirí ciorgaib a bheit laisearaúisge 'sur a lán de-r
na talmaintí 'bheit ceannuisge 'máe. Fíac ari an
mhuiríellac, eala na hÉireann (?), agur ari an bfeair
Inis an Tísearúna Abairtín (ir neas a' t-aóthair so
nghairdín do san maingil ná toimír ná Abairtín a
bheit aige).

S.—Tá'n áit seo bprochálaí. Téanam amaí go fóil.

O.—Ní raigdimí ná go fóil eile. Aét cún leanam-
haint ari mo rceal, do ceirtis Tomáir ua Domhnaill
feirfiú an Bhríellac i oCis na Feirfe i oclaoib na
Sæolainne rína rcoileannaiib meádonaca. Do
tornuís an Bhríellac ari Sáirpróe ír do chas focal bhos
i n-aighdiú an focal ébhuaird do Tomáir. Do éuclaróir
teacáit tair Sáirpróe an tSácrónaig, ír tá ré cón fíor
inbriú ír bí ré aon lá riath. Ce go bpréadorthaí an Bhríellac
an Sæolainn a cùsí ari cón-mian le Seapmáinír nō le
fíainneir níor déin, agur aontuiseann an feair Inis
le gac a ndeimeann ré, ari an airte seo: "Sínne Seán
Caimbeal."—

S.—Seán Cam-béil. An diaibh ainn riath a fuaip
feair ír oibreannaisé ná i, marí san aon amhar ari pléomáir
éiteis leat a n-abhrainn ré. Ír fad ó riath a sealláir riath
láidírí óninn so riathlóisfriúe rinn o'réir ari n-éirími
fíem, ír riath éilisgmit oíche déanam de réir na
sealláinna ír amhar aomhuisgeair cluair bhothair cùsainn
nó Sáirpróe leath a leogaint fúinn an neomat aomhuisgmit
ari níorom leo. Níor imcis seapánta na bliadóna 'núirír

1 ὅταοθ̄ να Ἰαεόλιοννε ὅπαν ἀν βέαρ̄ Ἰνιό 'ά γελορ̄.
Στρέ ἀν τ-οιδεαρ̄ ατά φαέτα 'δαινη ὅ'άρ̄ ηγεαράντα—
“ευροίσιμ̄ ιε-ρ̄ να μιαγλαέα ποιημάριότε.” Κυριόγεανν
ὅπαν αμήραρ̄, μαρ̄ πίοιρ̄ θόισισε φα δομάν ε νά δυρ̄ δ'έ
φέμιν α ζέαρ̄ ιαδ̄ ιρ̄ ἀν μιλλέαν α μαρ̄.

Ο.—Δημή, α θύμινε, εαρ̄ α βαίνφαρ̄ γο ὑφαζδαιμίρ-να
ιονναίνην φέμιν ευρ̄ ιρτεαέ αρ̄ δηνόταρδε ἀν βίρ̄ Ἰνιό ?
Νά φυιλ̄ ρέ πίορ̄ θαονναέταμλα 'θφαρ̄ νδ̄ μαρ̄ α τυγδαιμίδ
ερειδεαμάιντ ρο ? Καρ̄ 'φέαρφαρ̄ ἀν θύμινε βοέτ α
θέαναμ̄ αέτ αν Κύνταοιρ̄ μεακάντα 'έυρ̄ αρ̄ φυαρ̄ να
τίπε 'να φαγαρ̄ αινγιλ̄ σοίννεαέτα όυν ρίνν α ζοραιντ
αρ̄ αισιόσιδ̄ τόγάλαέα ? Ιρ̄ υιρτί ρίν ιρ̄ φέαρρ̄ α θίοι α
'ργαοιλεαρ̄ αμαέ. Ιρ̄ υιρτί νά φυιλ̄ τυιτιμ̄ φοκαίν πυαίρ
α τεαρτυισγεαννι υαιτί ρίνν α φεολαρ̄ αρ̄ άρ̄ λεαρ̄. Ειρτ
τέι αγ̄ ευρ̄ ρίορ̄ αρ̄ εαρ̄ βαρ̄ ζεαρ̄ θύμιν α θέαναμ̄ τε
η-άρ̄ μβοτάναιβ̄. Ιρ̄ ευμα σεοκα φαλλα κλοίσε, φαλλα
ρταιλσε νό φαλλα φεροίν ατά θά ηθέαναμ̄, ορθυισγεανν
ρι θύμιν ιαδ̄ α φέαβαρ̄ απνιαρ̄ ιρ̄ φιννεοσα μόρα φαιηρριοσα
Σλοινε 'έυρ̄ ιονντα ιρ̄ ιαδ̄ φαν α ζοιμεάδ̄ αρ̄ θιαν-λεατάρ̄
'νιρ̄ ιο ιρ̄ θ'ορδέ. “ Σοτόξαιρ̄ αν δαοτ̄ ρίνν,” αθειρ̄ ρί,
“ 1 ὅτηρο ιρ̄ γο μβειμίδ̄ σόμ̄ μιγ̄ιν λε σαραλ̄ μάιρ̄ ιρ̄ σόμ̄
μαμάρ̄ λε θαμ̄.”

Σ.—Δ' οτυγαννι ἀν βέαρ̄ Ἰνιό αον αιργεαρ̄ ρο-ρ̄ να
θαοινε βοέτα όυν να η-αταρημισγέτε ρίν ρο έυρ̄ αρ̄ α
θισγέτε ? Ιρ̄ θόέα νάρ̄ δάδ̄ θαμ̄ 'φιαφημισγε γο ηθεινεανν.

Ο.—Οά οτυγαρ̄ ρο δέοθδαιρ̄ίρ̄ σνό θε, αέτ ιρ̄ θεας α'
θαογάλ̄ γο οταθαρρφαιρ̄. Ορθυισγεανν αν Κύνταοιρ̄ ρο
θαοινε θαονναέταμλα λάμ̄ σογσάντα 'ταθαιρ̄τ ροιό
ιρ̄ γο η-οιλφρ̄ο ρί φέμιν 1 ηγαέ α βφυιλ̄ μιαέταναέ όυν α
εαιττε ιαδ̄. Τά ρέ ινηρισγέτε θε θό ιρ̄ θε τρί θι φέμιν ιρ̄
ρο θαοινε νάρ̄ 1 γο βφυιλ̄ φυαρ̄ λε τρί μιλλέοιν αιργιο
'ά θίοι φα μθηειρ̄ αγ̄ πυιντιρ̄ να ηέιρεανν δαέ θιαδάδαιν.
Μά ινηρτεαρ̄, 'ρέ ἀν τ-οιδεαρ̄ α τυγταρ̄ θύμιν : “ Ιρ̄
τριασ̄ λιον̄ δυρ̄ δεάρ̄, αέτ ιρ̄ σεαναμλα θειόρ̄ ριθ̄ αρ̄ αν

molige beagán t'fulaigh." Abarthair an méid rín rarp a mbionn ré t'uam aghair a nádhsúr ceairt aifric a théanamh ar éiríte de éin cuanta na tíre t'fearbairusdá, éin tischté pláinteamhla 'théanamh do lucht salair i fheorúteadta i f éin bádair i fionta do éeannaí do iarrcairí atá ag imteadct 'na ríaoisairi éairiun.

S.—Is cuimín liom go mbioth leasá, dochtúirí agur daoinne éirfeadctamhla eile bhuadanta ó fionn, ó mardean go hordóe 'r ó fiocháir lae go lá a t'íarráid a théanamh amach ead ba bun le haeib teinne (salair na n-aib), neamhmeabhair agur eaganct. Do bhoth a báramhail féin ag gáe n-aon aca 'r i fannamh a bhoth aon bheirt aca ari an aighe scéadana. Do éas duine den aicme go háiníte báramhail agur ríaoisairi léi .1. Go mbádair daoinne acmhainneacha meanmháca pláinteamhla na dúncte ag imteadct éairiúnile 'na ríaoisairi fé marí a tagann na dhuirde, i f dá bárr, go mbádhsáe 'r órteam dá mbádhsáe ag teadct 'na ndíairi ag doil, ní hamáin "i mine 'r i mbhréaghasé" acht i laigseadct 'r i bhrainneadct i gceorr, i n-aighe, 'r i n-éiríum. Sin i an báramhail go dtabhairfainne re an toluád uirte. Áitriú-éior, trosct-tischté 'súr trosct-eiligeairí na hordearraí b'í 'á dtabhairt don mhuintir a b'í ag meacailusdá ar a' gcumha rán. Longnád 'r allctadct atá ari a' bfeair inio 'r ari a' mbaintigearnaí (mar 'o eaó) ead' imtis 'i n-aod' éorí ari mhuintir a fuaíri an ainn a fuaileadair aimirí na n-éanna fiaodaine i f go ceann a bhrad 'na ndíairi.

O.—Slacairír b'os feargá rinn. Tá fearg ari leiseartha ari fágáil i ndeirfe na dala. Tá Liam Ua Óriain feirfe ag imteadct ari fuaid na dúncte i f bóthu rotha an áit ari a thiom aighe. Ní'l d'at fén ngréim ná fuit ari a clúdaíc i f ní'l áit a fiocháct ná nímríteann ré cluicé ari. Ní marí ba ghnáth leir na fágamálaícte eile a mbóth a fiosrúusdá a fiosrúisgeann Liam a bóth.

Ni headó go deimhín. "Dír aenr if talam ari fíráitire fúinargcamail a cheartuisgeann ré é, if dá mbeadó ré aghaistí an bárrfais go lá phíob a' Cleite do tagfaid a shob ari cheorainn éisim dá ioldaíannai. " If iongantaisé de bhrí go mór é seo," aodairi ré, "ná an lampa úd a b' aghaistí Alastair, marí ní bfaighid aon' ne aon ní de bhrí an lampa acht an té go páineoighe ari 'na feilb. Ni mar pín do ro, if me fénim an dírlíordéadóir if níl agam acht ríméid ari a' ríuaig nuaip a bairleogair ríad 'na timcheall if nuaip a gheobaird ríad leisear ari a ghearnuisé. Do éaillear a lán pojme seo," aodairi ré, "de bhrí m' amadántamlaicta fénim .i. aghaistí cinnibh ríárdéanna 'r i bhfuinneogaird tigéidh órda do chuirinn 'na fearain é. Acht taighann ciall le haoir if ciall cheannaisé dómra 'reasd i. bárd maití a' gceal d'Éire if d'feapantair fóoda an lá 'rúgáid mire, a' bhrí do bhead vochtáinib na tíre uile gan ríochairc 'fagáil go bprátaid ari gceimí singlúidé na huaral-mhá Alastair mara mbeadó an leasáid 'tá 'ci fénim if aghaistí na tíre liom. " Féad," aodairi ri, "marí a gsoilim le sol if marí a gáidim le gáidim na nuaime mbocht." " Féad," aodairi na tísearainn aithe talman, "marí a gíolamairí ari realbhaíscairti (geall leir ari amhráin) i gCorcais, mór-mór le corr bairdheamhlaicta don feair alainn iúd Liam Ua Óriain. Cun na fírinne 'innriant," aodairid ríad, "nior chearntair gur marí maitíte linn a b' ré, acht if roiléir do cás go raibh éagcónair agaínn 'a chur aip, a' bhrí níl focal a labhrann ré ná féacaint dá dtuiginn ré ná taibhír fíe nuaeara ghean d'ainn ionnta. 'B'férdir,' aodairi ré, 'gur d'oil leir a' ríuaig gur gcaothairleacáit nó páiméir an t-áighean ré? Acht eá bfaighaird intleacáit i bplaore nó éireacáit i gclóigseann cun ceirteanna amhréirötigé na ríoscaíta ré do tátáid ari a céile 'r an trímatair a chur aip a' gscráil gcoir? Síoltaí na haindeire 'tá churta,' "

’deir rē, ‘D’uallac ari ná tēi píoscaítear le raoir-cead Éireannach iŋ le clontaeat Sacronac.’”

S.—Tá jād ’ca i n-aigaird Sacré ceirte éinítearí oíche i bfeir na Sacron pē láthair i. “Pan le haimhrí.” An airmhrí a tābhairfaró rceala Úinne leir ceoca ’rē Liam Ua Úigiam nō Seán ’ac Réamonn atá aS inriunt ná fírinne i dtaoibh na cónaigseácta atá ’á éirí oícheann aonair. Deir Liam Suí b’feárrí an cain a éirí ari earráid iaraícta iŋ deir Seán Suí b’feárrí písinn a’ Sloine ’éirí ari uisce beata, ari uionntaibh (dubh agur riadó) ’r ari fóisaltaíriú eile. Ní áitíseann rē an tobas i n-aod’ éorí, marí iŋ fíordír leir na móir-maitíb seo doil pan lódháil nō go tír éisín iaraícta eile iŋ lón o’fílltinibh iŋ de chaitlinibh a tābhairt leo ari bheagán tiolearthaícta. Téanam a baile ’nóir, a Óonnéad, iŋ go n-éirísear a bóthar le Sacré n-aon.

V.—Go bhríeadaró Dia tu, a Seánín Síráthóthair.

AN TRÍOMAÓ LÁ.

(Ais teangeamáil ari a céile ’mbairíead):

O.—Duibhuisír inde Suí ceartuis ón mbíumanach Cípte Sacrona o’aitílionair le cain ari earráid iaraícta, ’r an tír seo ’fágairt aS tioibh na reana-cáine. ’Sé “buaill ra tóm é iŋ reacain ra ceann é.” Dá nodaírreosbhróe téi ’Suí riúcairí ead a Óéanfaró na Daoine boéta? Níl bainne ná bhealétar aS Daoine boéta na gcaérlaí iŋ da bárrí eaitíriú riad an téi do ceannac. Náir b’fúra go móir an cain a éirí ari fóisaltaíriú na nodaime riaróibhre ná ari an earráid ’tá riop-riacánac?

S.—Do b’fúra go móir. Tá Daoine go fláiríead ari a’ raoísal náir ól gal tobas iŋ náir Óúis Sloine fúirseí riad ná ní luísa ná bhráictírí riad a earrnáim. Níl aon’ne

ar a' raois a mairfidh gan tēi nō bainne. Ír doin té óláinn an fúirse i'f fúra an tēi 'chéannaí i'f ní bhairteann ré truimne na cainte peoche ar tēi nō ar bhoitáille a chuirfeadh i.

O.—So maib maidé agus' éasaitim, a Séain! Cao é an rceáil ag an gclábhairde oibhríseann ar lags-phaid? Má cairteann ré copróin ra treacáctmain ar tobac 'r ar thíos an mór é an fearrgarrbárr? Ní clúdóisadh an fearrgarrbárr a báill beata 'brosaír a chuir a cotaibhail. Má páimíseann leir bean agur clann a bheit aige—nuio Suír mimici bionn ná ná bionn—caid a 'déanfaidh ré? Déanfaidh ré bheit go hainmdeir.

S.—'Conáidh rian airí féin i'f ar a leitáro eile cairteann a gcuirtear aipseidh ar an iomad de! Ír cuma ceoche rairobhír nō daidhbhír iad ní 'deimeann an iomad de reipbír—do chorp ná d'anam. Do b' é an nuio bád cónra do gáe n-aon aca 'déanamh ná, nuair a chuirfeadh an t-áigríousadh oíche, éiríse béal na gcláir ar fúirse i'f ar tobac. Nuio 'deimeadair, acht i'f amlaird 'méadairis a ndúil ionnta nuair a daoiríseadh oíche iad. Siad feana-áitírt an Eireannais. Cuir i gcoinne aon ní 'chádairt do i'f éiríosadh eiteallaír do; acht b' i'f ríneamh aon ní air i'f ní chádairfadh ré toisí an truim air.

O.—Ír maib a' comáipeasach ar do béal tú. Mairi n-óiltí fúirse i'f mairi n-dóigítei tobac cárthairfíde an t-aipseadh éin cablach de Óubhráinishte do chuir ar poll? Cárthairfíde aipseadh éin copróin ghléiseal ra treacáctmain a chádairt do fean-daoine na phiosachta? leogann an Seapáinach air féin a bheit "dáras doiláras go leor," acht tá "rúil le bheit" aige ar nár an ceaparrtaibh. Cao air do bhuil ré aghairfe, an doilil leat? Tá, a bhuacáill, rúil aige bheit aghairfeadh nár 'na ruan ar Séapáin. Ní 'déanfaidh ré an gnuio do réilteánaibh a ghearrfaidh éin aitseoirí na mairi dá loingeas

San inneallaiib eiteallta 'déanam i dtíreó go mbead
 rúil anuas aige oírlam ari nór fír na gsealaíse. Ni
 éin báirtíse ná éin teara do feadád 'nuas éuhsain
 atá ré ag camá-freolctóireacá ari ári gcionn. Ni head
 go dheimin, ná éin a bheit ag fáilte ari mórríleim na
 gsealaíseib earrballaíca. Tá a malaírt o'éirím go leirí
 aige ír 'rí éirím i ná cír de fliosánaib pléarctá do
 rcaorileadó anuas éuhsainn má éamairíod an deatád aír.
 Do marbhuiúseadó Cúchulainn na héanlaíse ba láidre
 'súr ba mheanmhaíse le neart an uigéar do éaliseadó
 ré ari a éiginn triuðail. Ni gád Óam a rád go marbhuiúseadó
 ré daomhne leir an uigéar gceádona, marí ír fura duine
 'marbhád ná éan. N'fheadfarad an crann triuðail a
 marbhád aét duine leir an t-aon uigéar, aét do marbhócaid
 fliosán pléarctá ríusas daomhne. Do déanfarad ré
 bIoútphlaíde do caipleánaib ír de phórtaiib dá dainse,
 cón maír le daomhne 'marbhád. Dá mbead aon miliád
 go bfaighiúd ari láim uadétarí ari Sacrona ead a
 déanfaraimír-na? Do déanfaraimír a bheit go haindeir,
 a mic-Ó. Aír an aðbair fán níor ceart dúninn an beagán
 a bholamhír a maoiðeam ari ári gceorantóir ír ari ári
 gceala!

S.—Tá pot déanta 'gat dhem ceann ag éirteacá leit
 éiríof riannairdeacáta. Bolgán béisí gúrlab ainn do
 Blatchfóro, Sacrona cinntríde, do éis an méid rím
 teagairc duit. Ír ionann Blatchfóro le bladairílairde
 ír tá gaoct móri go leor féirte aige-rean le trí nó
 ceatáir de bhuiléantaiib. Náct baot agur náct tréit
 atá na Sacronaib éin 'leogairt do-r na gsearlmánaíeib
 éiríse 'n-láirde oírtá? Ni'l focal o'ári labair Blatchfóro
 ná líne o'ári ríriú ré ná fuit rípuité ag ceannaiib
 uigéar Sacrona. San amhras tuigair ríad árto-molad
 do i dtaois a cír-éigláðtaect ír a bholamhír, aét ari an am
 gceádona deiríof ríad gúrl eagla san aðbair atá aír.

Tá iongairbh aitheir i fí mara aS Sacrona cóna maitír i fí tā aS an n-Heasamáin i fí Daoine cóna toilteanaí ari iad a bóthraí 'r ari ériu roinnta, aitheiríodh riad. An tóil le haon'ne go scuipíodh a sciuara 'na scodlaí ari mhuintír Sacrona tā mbaí 'dóil leo go mbeiríodh i scontabhairt? Ní fada ó tuisdairt Arquith go raibh a leitárois reo de comhlucht i mbaoir na hóige 'r a leitárois riúd de comhlucht aS fagáil a bhríacal—tíreacáil mar tā mbaí nuaoráidí an iad—i fí iad uile go leir “i bhrúidim éan riubail.” Acht ailiún, ead é rin mar fógsairt ari an scéipí fan tall? Bár an ríos? Indiu an Doine, 'r i fí minic a éuala guri b' é “bár Doine, tiothlaean Satairn, i fí gurde Domnais” an bár i fí feárr a fuaíri duine riad. Do b' é an rí ba éapadáinla d'Éiríe é d'ári fúid ari a' scóipíodh le-r na ciantair.

O.—Tiothlaean Satairn i fí mar rin tóibh. Ní tiothlaeosfar ari ní go ceann corcúir ó 'ndiu 'r i fí coiróna an roéal fé'n am go mbeirí rí 'á éuri ríor fan uaisis go mbeirí ríleáin an earrbáill le feirfeint ari a' tréíri, má'r círeidíte óúinn ead aitheir píreiseadóirí 'gur luict páiréar. Tuisdairt an lá eile leat ná feacatáir “pírealt monsacá,” mar a tuigí aili, acht le trosca-éuair éigín. Oísc-éuair do Sacrona do b' ead a tótaid an bliadain reo, mar níl aon ní i fí deaibhéilse ná guri b' iad ba éan le bár an ríos. Go deimhní fén, ní haon deirfe do'n domhan móri a bár. Oíreíri na n-ollamhaisc aitá tóeanta aS náisiúnaibh fé latair i gceáir cosáid do bhríceoíseáidír a céile i ngeanraíte aithriúle tā mbeadáí rí de mís-ádó go tóeigíodh 'na b' un. Níor éairíonn, 'r i fí 'na tlaobh ro i fí mó bhráistífar aithriú é. Go tuisdair do móri tóraí a fadair do luict fíotcána an domhain.

AN CÉATRAMAÓ COMRAÓ.

(AS TEANGAÍL AÍL A CÉILE I GCEANN A' CHORCÍR):

S.—Ír d'ÓCA, a Dónncaó, ná peacatar leitíeo an ériuinniúste 'tá i lúinntain ó túir a' domáin. Tá pí gac náiríúin ann aict pí beitearai ná Rúire. Tá ríomhonnaróde so flúinpreas ann agur teadctairiúde ó náiríúnaibh gan mísce. Onóiri a tiofaráint don pí 'tá imtiúste aíl flíse na fíjúnne do ríomhonn gac duine 'ca teadct so lúinntain éin na roéaróde. Do toileoighainn féin lem béal a chimeád ó'n bhíjúnne slain a rád fé láthair, aict ní toileoighainn le teadctairiúde 'dol ó Éirinn anonn éin na roéaróde. Do b' an-fhuijírté do focal maití a rád nó geallamaint a tábairt d'Éireannachaibh—i gcoigír nō i nguit aíro—an lá b'í ré as slacach na corbíneac so mbeadh ré 'na éarla Óbrié nō so mbeadh báirí aíse leo. In' mead roin iñ amhlair 'ouibairt ré sur paca de phágánaibh ab' eadh fúthu dír muintíre an oileáin reo 'sur luéit a gcomhphéarom. Aict níor b' é féin a éum an abairt iñ dá bárr fcaoilfeadó tóim é.

O.—Ní haon maithearf duit-re ná d'omh-rá ead aodéar-pairimí 'na taoibh, ní'l ríat fmeárlíce ra éatair nári ceannuinséad mar cónaraita cónthrobín. Ní'l giosbal éadairí 'ouibh—ré aít a deimead é—ná fuit ceannuinséte aíl an aifre gceádona. Aict ní haon maithearf do duine leanamaint aíl a' gceirít reo, do gcoibhaimír aodhár cainte so ceann páitíe 'na taoibh agur ní bheadh ré epiocnuinséte an uairí ríin leir. Tá aon ní 'máin ana-fóileir so háimíte, i.e. ná b' earradh mísce oírlainn. Féad an d'úctaist le n-aíl leisearád fógsaírtai oíthreacsta an píos nuair. Dá ngsurðearád na leiscteoíri cónm d'úctaist aíl roin a n-anamá féin iñ gurðearád éin. Dó (céad molad leir) faoighál fada ronarpháir a tábairt don cùiseamád Seoíppre bád d'íagurðte na daoine iad.

“ Ár maité leir fén a deimeann an cat eiléanán ” aithear. Ár maité leo fén atáid riad ro leir ag bhearradh le hómör if le tóirpeadet don ní. Dá gcaillte ceann aca gac aon bhuiléadair do bhead an riocáid céadna oíche ag umhluigeadh go talaí don níosdáinna.

S.—N’ feacatar níltear an earrbairill mar a fóisriúiseadh d’úinn. Ó’réilr deamhsaim if amhlaidh cuij ré éicliopp ari Úaoine if mórr-mórr ari níseanadóirí. Aict if docha gur’b amhlaidh leis na tóirpeaca ’gur na ríplannaca é, mar do tuisceadar lán-treacstáin ag roillriúiseadh ’r ag dár-láiméach ó Sionainn go life. Nó n’férdirí, fé mar “ umhluigeadh an gealac le ghrád ” do “ bhean dub a’ gheanná,” gur amhlaidh cíl ré cun deiridh mar ondúr do ní Seoípre! Dá ndeimead, if go utóigeadh ré na tuair maitéarfa é, baird cóní go mbogfaidh ré an t-ama de mhuintir na hÉireann.

O.—“ If móri ari a gcuimhniúseann an té bionn díomhaoim ” aithear, ’r if rin é an cuimhneamh if aite ’cuala ’á Úeanamh ag aon’ne le fada. Ni hÉ Rí na nDúl a cuij cun deiridh é? O, ní hÉ, aict le ghrád do ní Seoípre o’fóinis ré é fén! Tá Úaoine ari fhuaro na hInniscipre ná tadhairfaidh toirbhadh an trálaícheair atá ari bhuonnaibh a mbogfaidh ari aon ní, if dá mbeadh ré de mór-ád oíche go gceloírfheadh Úine ’ca ag rád na cainte rin tu do caiteadh ré pleárgcán leat a cuijfeadadh do cípp ag feaduigseal ran aerif if t’anam ari loipis an níltear. Ni móide gur n’fearrfaidh riut riut ’imteocád oíche mar dá bfaigheann gheal ne na go utóigfaidh ré ari neamh tu!

S.—Láthair Úaoine ari uairíb an fírinne ghlac gian coinne leo fén. ’Sa tóeo ’na láthair tura ari mórr-leacáidh na hInniscipre ’r ari a ngníomhartha ní d’earraífainn na go bfuil leasadh móri agat leo. Tá rún agam-ra bair ’fagáil ari mo leabair if m’aitriúse ’Úeanamh le Dia le toil a mórr-gnáthair.

O.—Aonúisim go n-deinid. Tá rí páidte 'sáat fén, cé
Suír dóca ná haonmógsaip é. Duibhírt an lá eile leat go
raibhair as tuaitim go tiuiscéun doirfe, ír féad mar 'tá an
aistírisé as déanamh buabail duit. Ná tiopáineann ro
go raibhair as folac na fírinne oísm. Ní hօpm amán
a bhrí 'á folac ír dá bhrí tā gád le haistírisé 'sáat. Do
b'fearr liom an té 'buaileasadh tigrna an béal me ná
duine bhréasach. Acht raf a dtéigimír níora fia ír raf a
Scáillimír cumhme air, a' bfeacairdip leitip Tomáir Uí
Dhomhnaill feirfe i bhráipeas an lae 'nóe i dtaoibh an
Mleathóin-Ordeasach?

S.—Do connac, acht mā connac fén cao tá le páid
aigéinn?

O.—Níl rorod, mar ní haon maitear dúninn a bheit
as foilliriúsgaibh air ngealranta. Acht 'ré an áit go bfuil
an eplád epróide go bfuil daoine foílumha timcheall
oírainn a chuirfeasadh meara it fúil dá ndearfa go bfuil
don cúnir ghealrámh aigéinn. Tá lán cléibh d'airgead as an
mBhealtain mhis é as a deirbhír móir ír as an Albain
'á fagáil eatortha éun leisinn a tadhairt d'aorásaitb
na tíre, fíreann ír boimeann. Dia linn! náct mór an
rcaíúrre air tír é go scáitfirí rí i fén 'fóilmuigas éun
tiochtá eile 'cotaibhail ír a teagairc! Náct alúinn an
t-ordear a tadhairt d'áctair doil ír é fén a fíeadas le
fuirsi éun a clainne do teagairc? Náct gleoite an
trúise éun táille rcoile do bhol é? Ír dá dtagaird
daiúeoile mile de cheolairdóibh na hÉireann ír de phúnn-
cánaiibh go tír a nónúctáir i mbliantóra ír go mharaidír
beagán de phúinriúnaibh fuirsi air fuaro na tíre—fí
mar ír gnátais leo 'déanamh—náct air ár gcomárra Seán
a bhean an t-átar? Do bheadh átar air i n-éasáinír an
átar a bionn oírainne, amháin. “Á!” aonárrfaidh ré,
“náct glic na buachaillí iad muintír na hÉireann? Féad
an t-ionlán airgead a bholaird fíad air fuirsi 'r anpran

á leosaint oíche inné gur rinn atá 'á ghearráid ! Tá talimaintí raoi (rú-räoir) faicta 'ca tús n-ári nduiscte-na ír 'éanáid oíche inné nári fáis mar a biondair iad !—ní beidir ag daithí le teangeal mar atáid mara mbeadh ár n-amadáintamlaict-na. Féadé an tionsaint atá ari bhuiléaraid ír ari éadorthis 'ca ír ári Scógrantóirí na riottóraílaibh dochtá tnaíte marb san éadair san fuan ag fairsing ari a n-riosc-éanáid. Féadé ead a Óneadair le n-ári Óteannaitóir Tíseartha Óaire na hAire ! Féadé ari an n-riosc atá ari Tíseartha Cíosainne Riochaird tuis n-a bheit cimeádóta i n-uirce bheirbhé 'ca ari feadó a raoisair ! Tá daithí na hAire-burde ari an nduine mbocht ír é cíomhá go talamh. Ní féacaird ré a tionsútaróidé aict an t-áon uairiú mar le corr ríearáid doil 'na mearc.' Féadé ní fionn ag éirítearéid le Seán ari a' gcumáid do tionsútaróidé an leabhar ari do béal—mara mbeadh a malaírt o'fior agat—gur b' i an fíjumne gian a bí 'se.

S.—Do chuirfá teangeal cinn ari comháistíteoirí thíle a bheit aS éirteadaíte leat. Oá labhrád luét féaránáid na leirgí— a ceannuigéann 'dip' bulán iр éalúra go daor iad—cado aodáirfáidír i dtáobh fuaighe an ealaig? Ná d'éairfáidír go bhfuil fuilleadh leanúnaithe Mairé Nic Giollaí aS imteadaíte coitceann 'ra thíp reo? Do d'éairfáidír, 'r do bheadh ionlán a' ceirft aca. Ná fuil ré roiléir go leor, nuair a tiomáinfar 'túi nō 'ceatair de miltibh bulán a bhi 'na luighe go rártá aS cosaint a gciúin, go scáillfír riad feoir iр gair? Féad a' fuilleadh 'r a' réabád bionn aca aS doil go haonáid, aict níl annraí aict neamhni 'geomórtar leir an umhrádóir a bionn oíche nuair a bionn an tráil éneir 'á baint airta aS coll na méirleáid. Ní haon deirfe—duit-re ná dóm-ra— a leitíeo reo 'beit amhráid. Oá mbeadó feoir ionadairfáidír 'ra éatair reo do gheobaimír raor i, aict níl

ri iomadairial de báppi na hanaíte 'tá cuíte ari
 Shílíreapaird na hÉireann. Teigíte go dtí an mhaigseád
 iñ cad a cífíri? Cífíri feoil peoróde Américá ann.
 Cífíri ari an nór gceadna bagún úp-ilte ann. Aict
 cad é an fáisair bagún é, ámáca? 'Neorffad-ra fán duit:
 Bagún sup deá'fataisge le blunois é ná le feoil.
 Cífíri fuainne de 'ite iñ cad é an bláir a gheobaird tú
 ari? Seoúair bláir na gallúnaisge 'r iñ oípeamhaisge do
 Sádairi nō do éat é ná do Óaoine. Fiafáidte vi 'ra
 treana-phaosail i nÉirinn. Sáipteoirí do Únireoigéad
 "ba bortha ari coillte" 'tá i nÉirinn inbriu. Órioc-
 Éireannais péanais (mar 'd ead) ireasáil aii tÉireannais
 a lochtuigéann an obair reo, aict tá oíreasó círt aige i
 'lochtuigéad iñ atá ag aon'ne eile i 'molaó. Abair go
 fáilbh capall páir ag aii té lochtuigéann i, cad a déanfaid
 ré dá fiafí 'mac na réimí reo iñ ríseangá bhuogadánaíca
 do cuí eacúta? Do déanfaid ré fén iñ Óaoine dá
 fáisair gúlánád ari Éire 'mac le ríspóidean. Teardóigéad
 lá uait-re ag teardbánaí na gcapall. Teardóigéad
 lá uaim-re ag páir na gcapall, aict cá mbead aúthair
 an teardbánta dá fiafífaidé na leigí? Dubairt
 duit ná cumhíni liom "Tábharrfaínn m'anam ari capall"
 mait, aict o'riéis an fuaodáir atá fé Óaoine an lae inbriu,
 ní baird aon capall fósanta le fáisail aict rísean-
 Shíogáí ná baird táiríac a gcor ionnta ó baird ag ríor-
 iomparí Shainimí iñ Sáipéibhl éun leasúigé. Ni teardóigéad
 capall folamair uata don gábháiltar talman a baird
 'na realbácaí, ní luigá ná baird aon cailleamhaint aca
 'na Óaoir. Ba iñ caoimhí 'tá i n-eagnamh oíche iñ iad fán
 a cimeád ari a' dtaoibh iptis de teopainn le cuailí 'na
 rísean iñ ríseangá deilgheasca 'á gceimeád 'na rísean.
 Ni círrfead ré aon capaibhaisc oíche Óaoine eile a baird
 ag imteach deairg-óiomhaoim i gceal a bpáir a tuisleam—
 ari cláide ná ari fál.

U.—Úd é aigeasadh do éuita aigimh-re ralt ari ébordé ari Éireannach. A' bheiceann tú ghabáilte cónaí uadóir le "dá ub ari a' bhrisinn" ari a' marbhád gac le? Cionn tú minniúin iñ ubla iaraícta go fliúigheas ann. Cionn tú, acht má cionn tú, ní fiabhsíseann tú díot fén ari b'férdirí a leitíodí 'fáir iñ na leirísi reo. Marí a ndeimeas feapí clárde ná feadóraí ré a phád 'tuirleam 'á gcuí fén iñ toirta nád iad? Nád mairt an mairt a déanfaróid ari na húbla? Nád 'mó áir atá 'á baint ari uinniúnaib a tagann tarí leap? Ní'l aon ní éin duine 'corth ari uibisír a chur 'na éuita talman fén iñ grianáinib iñ péisínib i Úrcaíri na n-uinniúin. Nuair ná beadh oíche teadóit i Úrcaid éin na éatrasc ro ní beadh an corthar ro phó-éigíom iñ do bholgairde raorí iad. Bionn dúil ag páirtí na tuata, éloifim, iñ na toirta ro. Má bionn, iñ geast mó an dúil atá 'se rna páirtí comhnuigheann 'ra Chácaíri ionnta, marí ní'l aon doil aca ari ceann aca 'fagáil acht le viol airta. Cad ari go Úrcaid páirtí 'ra Chácaíri fiacla na n-uball? 'Neorffad-ra ran duit: Déanam 'na n-éagmair. Ní beas dá atairi viol ari é 'cotabail iñ ari é 'sleap i n-éadair iñ gáil a bheit ag caiteamh mion-pisinni chuirse gac am a loingsífeoíad ré iad. Ari a' dtaoibh eile, gac ní iñ férdirí 'fáir ra tír gaothaimh oifread ari pisinn fearta iñ 'fagaimh iñ fuaileamhaisiúi níme reo ari péal. Do ceapamai iñ do dtí le déanamh nári b'fíu dúninn labhairt ari feirmeoirí ná ari bheitídeas, acht, le beagán teagairc, iñ pollur go mairb deapmád oírlainn. Marla Úrcaimír caoimhna ná muc ná builán 'á dtiomaint fe bheim na catrasc, baoi mór é ari dtéadóit i'ntead 'ra mbliadhain marla fliúigheasadh fiacla iaraícta é. Acht c'onnur, aifra turra, déanfaid é rinn, ná fuit feoil raorí go leor ag teadóit tarí leap i. cónaí raorí le feoil na hÉireann? "T'fear gac beapí a tuisgeataí," aitheaptear. T'fear na feola 'ite leir a tuisgeamh cad é 'n raosar i. Cad a

óifreann an daid mísíteadé ari a lán dá bpríceann tú, an doil leat? Cuirteann mísíolláimeadct na feola 'r a' pláipi agus mórte náé iad níráidio ríad. Má fágáro ríad feoil i dtiúf nó ari a' marúad leatbhrígin 'ra púnt níora faoihe ná i n-áiteannaibh eile, if doil leod go fuil a' t-dó oiféa, aéct caillio ríad le dochtúirí 'r le máinliais a' dá oifeadt if céannodhsaodh feoil if pláipi folláim na níríeann. Aéct d'éairífaró daoine ná fuil ann ro aéct éiteadé if ná fuil ann ariif aéct curio de chnáimpreáil na níríeannaibh. Baodh maití a' rceal dá mbeadó ro fíor, aéct tā 'fíor ag dochtúirí ná fuil ré fíor 'r if fada d'odh 'á innriant d'úinn. Tá fíor maití ag daoine 'tā ari lóiftín 'ra éataír feo gur fírinne i. If minic aodúbhradáir liom go gceannuiseadaodh an málisírtreáir gamba feola veisí fírceanta, marí 'o eaod, agus fíor maití aici i 'bheit go hóic aéct go raoir.

S.—Tá ré i n-am doil a bairle 'r if baoisai liom ná beirífarí ró-baoisadé d'iom-ra t'neir a' liae. Táimír cónm tuiticeadé ari a céile if náé gádó dóm leitír ná teadctairfe 'éir cun a' tigé 'tríall oifáibh cun glaodhac ag tríall oifáinn-na 'mbáirfeadé. Beiró fáilte móri aici fírin róimh fírin if joimh Nóra.

1 LÁR AN LÁE D'ODH.—[AN CÚIGEADÓ COMHRAÓ.]

Tonncaodh 'r a bhean (Nóra) ag gádáil amach 'dip meádon láe 'r tráchtóna cun tigé Séamán 'r a mná (Cáit).

Tonncaodh 'r a bhean—Óra aonro 'rteadé.

Seán 'r a bhean d'aon gur—Óra 'r Muire 'r bádriais d'odh if na trucailli fáilte róimh. Can d'úinn if ná d'ein go, fé marí aonairidh if na feana-rcéadta.

Na mná i bpróid fe leit. Cáit—Ari évalairidh, ariú

’Nóra, an rceal grieannamári atá leatá ari fhuairt na cásraí ó mairdean inndiu?

Nóra—Cao é ’n rceal ’na dtaghrann tú do?

Cáit—Caitífiú mé é ’innriunt i gcoisíri uit. Ceannairde an tobas go Úfhil cucóil déanta as a mnaoi do, ní haig bheireann bheireann uirte é i gcoisíri uit. Oíréir mar a chloírim tá ré as doil éan na dliagé leí éan é féin a rcair uaité.

Nóra—A’ Úfhil aon éuirí amach ari cé hé b’ra tréir iéi?

C.—Tá ráipileáil guri’b é an gobairie beag iarrachaíran a foltáirí a feair mar tairdealaíde ’tá go le go iéi ó Luan go Satáin.

N.—Dári nód’, n’fheadraíodh ré beit ’na curdeacáin ó Luan go Satáin, mar i gcoisíri ’r i gceárrí a bheireann a gno é. Níor óbairíde rceal de ná guri éiteacáit atá ’a éuirí ari a’ mnaoi mboicte. Aí aon éuma ní fheadann ri bheirtearbais a beit uirte aict i ’beit beagán aeríac innle féin.

C.—Ní ceart do duine gac a mbionn ’fhor aige ’innriunt, aict go deimíni féin uit, a Nóra, cé go bheacáinn ri mí-líteacáit fáilis-ri ’r im fáilis-ri n’feacairíor oróige riúam ari a’ gceat óbairte aict i .i. guri feárrí i ná a deá’riam. Tá aitne maité agam-ri uirte ó b’ri ’na gceairíacaille, i gceat lá go dtí an lá ’bóir ri ní leomhráod aon ógánaítear aict ’na gaoil ná go laib mairiúcta ’na ceann ’r an trúil cnasctá aíri. Ní raib ceann ré ná eagla uirte riom aitair ná maitair, cónúirra ná duine muintearaita, i gcoisíri uit i gceannairde mara a chéirdeamhaint go Úfhil cúní gceairí an a’ feair.

N.—Tá mórlán de-ri na feairías go ríampálta ’gur go haghfulteac le n-a mnaib pórta i guri óbair leat ná leasfhaid an t-im ’na mbéal nuaír a chortair mna eile ’na dtíreod. Duine den trághar ran i gceannairde mara

Ufuit deafrimad oifim-rá. Cá beag 'uit de chuaifíre aip go scáitíeann ré fuimhíbri na n-oiríócheanta amuic go glaorótríthe na gcoileac ír annan tseáct a-baile ír "fut, fuaim ír fóthram" aige aip nór na n-aicé. Tá óireip rín, ír beag an ionsgnád ói gan beit deaigh-fnóthád, 'r ír beag an ionsgnád in' foícaip rín go dtímlífbhád rí euidéaictanáraí éigín a meilífeadh an aimpíri ói, rogha 'ca beit ós nó aorfa.

C.—Bíonn an céad rceál go mait nō go dtagann an tairne rceál. Duibhارت leat ó cíainib go raibh aitne mait a Ísam uipite ír b'fíor 'am ran. Duibhارت leat aip an nór gceádha nári mait liom gac a raibh 'fíor agam 'innírint. Aict ó 'taoi cónm mór 'na fáthair deafrimad mē leat gur mór de rcairpealadhír ná de címeádairde tigé i. Ceol ír jinnce 'tá ag baist a meaibhlaíc ói ír ní hollmádán i gcoíri a fír. An tráthnóna raíghaird ré 'baile ní Óiró biaó ná deoé ollamh roimh, ír mā labhrann ré atmaalta leí 'na taoibh bhríffidh tríomhme gur amach uipite. Cad a déanfarad aon feair le hanam ná le ppreib ann aict doil mair a rcairpealad ré a bhrón. Tá a rian aip, do 'dein ír do 'dein ré juid eile 'na ceannta .i. gluairfeacht fé 'dein a' tigé nuair ír luigh 'bí coinne leir, ní haon uairi aithnían aict fé 'do ír fé tigé. Ré ní tig ré fé ndearia cloíffimíod go leir é fé gcearrfaict aimpíre, mair ní'l ráipéar fa caitair ná leatfarad an rceál.

N.—Ní haon maitear dúninne 'beit as cup 'r as cíuteamh aip a céile 'taobh a' rceál, aict, 'dip mire 'sur turfa, náé doil leat go dtéigseann a lán de-r na feairfaib as lóis tuisce an rcairp gur feacht meara iad pén ná na mná bochtá. Tá bíteamhnaíg eile 'ca do éarrfaigseann capaibar 'dip na mnáib ír feairfaib eile o' aon ghnó 'máin cún cíir 'faighair aip na mnáib. Ní bíonn na mná go leir cón glic le n-a céile ír mā tá ré de mī-ádó aip a' gceann baot i 'faighair i gcuideacánar fír—coimteadé nō muintheadra—tá éad aip a feair ír tuisce ír caibroil dá

meaithiúis a' 'ge 'na cónaí. Níor é ón éirítear a' bhein an ceannairítear ná fios a éirí d'aois ghnó rath ari a' bhearla ro 'r annraí é 'gairítear achtait le n-a minaoi. Ní deiríim iñ ní dearbhaois guri éuit aon ní bun oír cionn amach eatartha, acht deiríim má b' a feair a gairtuitim coirteach a' guri b' 'id é an truisge 'b' fúra do cun na círe 'fágáil mórthe.

C.—Mara bheil rí cionntaí ní cionntóisfáir i, ari a fion guri féidirí le lucht airmid Daoine 'bheabhaí do leabhróis a' go raibh an oróe i Láir a' Laoi ann.

H.—Daoine iad rian a folaítruiúseann magaltaír Sacraona cun dearbhuiúcte 'gcoinne na nEireannach. Aír a leitíeo seo d'oscáid n'fearfaind an ceannairítear Daoine 'bheabhaí—abairí go mbealadh ré toilteanaí cun a 'chéanta—mairi beirí tuisgeantóirí i bheabhar na mná a bhearbhaois an clúim de lúic le liochtáct. Nuairí a thioltaír go maith atúspnaí ní connhiléarí ní fágann ré aon lúb ari Láir 'ra tuisge gan tátád ari a céile. Tá airmid do fliúiríreac aca rúd iñ ríearbhaois ari gacé taoibh é. Cuirpeann rian ari gcuimhne ñam ríéal a éuaila 'dtaobh beirtear feirmeoirí i nAmérica. Do bhoi ño fósair a gá a gcuirid ríuic 'a 'chéanadair ari gacé taoibh, acht doibh' feairí a címeádtaidh duine 'ca ríuair cláidíe na teorann ná an feair eile, iñ d'á bhearr do bhoi ré a gairbh-locchuísear eatartha. Nuairí a tuisgeann a leitíeo rian amach iñ gnátháe guri b' i an tuisge folaítruiúseann é iñ do éuadair ro leir ari a tóirí. Do b' atúspnaí ra comhurrpanaíct iñ do éuairí duine 'ca fír n-a 'chéin cun a círe 'pléiríde do, acht do ríamhais leir a' bhearla eile 'bheit in' fósair pojme rian. "N'fearfainn buri gcuairt ari aon a pléiríde," ari' eirean, "acht tabhairfaois leitíri duit cun duine muintheadh ñam a comhurruiúseann 'na leitíeo seo d'áit.'" Do gairí an feirmeoirí baothácaí leir iñ d'íomháig cun bhealair. Ais tuisge na ríuig do do tóig ré an leitíri ari a

phoca iŋ do lēiſ i, mar ní phair ſi phaſta. Do leat a phuile aip nuaip a connaitc pē cao a bī innta, 'r iŋ mar reo bī: "Óa caoipis neamhra—beáipr-re ceann aca iŋ beáiprathra an ceann eile." D'fhill an feirmeoir aip a coip iŋ níor ptao ſuip cuaird pē go tis an fír eile, iŋ o'innip a phéal do. Ní gád 'phád ſuip fócluigheadaip a níofrphóipreacataí le céile iŋ ſuip phaireadaip gan dliſe fearta. B'feáppi go mói do muintir dā raſar ro phéacaint pómra, mar iŋ i an chuid iŋ luſa den dliſe iŋ feappa, gan aitír an phéil a báe.

C.—Tá pē pháidte "Suiptheocairi phuile ña baint ar toimpar." Iŋ theocairi náipe 'cúip aip a' muintiri ná bionn ſi oírtá, iŋ c'onnúip a beadh nuaip atá ceao raoip tabhartha ag an náliſe óbíb duine 'ca 'habáil roip iŋ duine eile riap? Má cuipreann an ceannairde i ñfeirbhl a gnothá a bhean geobaird pí uain go leor aip a cuaca 'ciorpað 'r a phaoileadh le gaoit pē mar a ñeineadh an bhrúc 'ran am fad ó. Iŋ phéidip lēi aip an airte gceáona ptaip na mbuirdeal a cuimilt timcheall a béal 'r a pmeigín cun bhrúc a' chait a laigseaduighead 'tá a' cocuigheal le n-a céile cun na mairisírtíphéadcta. Ní oibl lēi go dtuigtar pē nádearaí, acht tuigtar, iŋ ní le ñeideanaighe é acht cón beag.

N.—Tá 'fíor aige'n raoſal, a Cháit, iŋ ní feappa ñam phuod aodáppad, go ñfhuilim ag tabhairt ñan pē nádeara le ñeideanaighe iŋ phéaróis oírtá.

C.—Caoi gan amhar. Caoipreanna gléigseala do níchtí iŋ do déintí phuor 'ra baile do chaitéad mna na phean-dimhíre. Nataí phéacaca chaitír riad 'ra traoſal ro. Cianadair iŋ ptaipreanna nád é 'tá 'a gcoimeád i ñfhuilim iŋ nuaip a tagfaraid cír báirtighe oírtá phuicfriod an phuiglaic phíor le pháin iŋ ó bheit 'a phíor-otioipmuighead périn le cíarphúipi go bhráſfá bhalair uata mar a geobaird gaothair phaoilis b'fionnaic—tagann cíorlán ñeal iŋ phéaróis oírtá. Mo ghráidín mna na phean-dimhíre. Doib' áluinn iad a

gclócaí ír ba mór i an báirteacá a leosfaid ceann acaí r' pteacá. Ári an nór gceadna do éaitíodír gúnaí plainín ír bun-códtáidh é aírla gceadna. Ní pháodaír piúnálta ná manntaí aict an oípead, marí d'íctíodír biaidh folláin ír ní ceanglaíodír i bprúntaí tógraí iad p'ein. Do chugaidír bainne císe folláin dá gclóinn de bárrí an b'ír folláin ír do b'íodh an clann folláin dá bárrí ran aílir. Buirdeil ír r' trupadí airta aír nór bairiste an iarcáipe atá 'á dtabhairt do leanbáid na haimriple reo. P'én am go mbeirí bainne na b'ó r'úistíte ó iocáil a' buirdeil go huacáil a' r' trupadí ír aír ran aílir go soile an leinb phásaití r'í trí 'oípead cíppraí ó cprúdhaí é ír a t'írdeann lionn duibh. Síneáil r'apí a n-oblann na feadraibh é. Ír fada riatháil atá r'í meáritóte im aísgne 'gam gúr 'b' in é ír bun leir an n'ordó-códtáil a chugann clann na haimriple reo dá muintíri. Cloírim, má 'deineann tú peasta d'uam, i. é 'b'eaatúgáid le bainne na b'ó, gúr 'b' iad na bat a leanfaraid r'í. Má tá r'í cónaí bog ran nádúirí an uain 'atárrupusgáid, ná fuil an eile 'deá' riám * go n-aatárruposgáid nádúirí an leinb cónaí maic, mór-mórí nuaípí náír b'laíp r'í b'raon de bainne císe a máctar riatháil ó r'usgáid é.

11.—1. Scúntar a' traoisail, a Cáit, cloifíodh na feapaisib
rin i'f deanfaidh riad síobal oíspinn "le méad an
ngleord."

C.—C'onnur aðeippeann tú “le méao ápi ngleoró”
ápi a’ scuma ran?

11.—Cuirteann ré ari gcuimhne óam tráthi fear a díbírtis-
eadh ó n-a n-áitreabh iir cuirteadó de bhríteanáin aistíreigse
oiféa san aon focal a labhairt acht uairí iir na reáct
mhuaðana. "Clioimh suíte gáðair," aifré duine 'ca 1
gceann na reáctímað bhuadhan. "Oo géim bó," aifré an
tarpa duine 1 gceann na ceatíramhað bhuadhan d'ea

* = an uile ðeallprio.

“Cuimhsear a' ngleann ro inn le meadó a' ngleoirí,” aifí’ an t-áthair feair i gceann na bliadáin ’r físe, n' do cuipeadh, marí évalairí duine éigín a'g plá n' na cainte é. Sin i an chúir go ndeiríum go mbeirí n' na feairí a' míséaradh inn i dtaoibh a' bheit a'g áitíosadh a' ngeata.

C.—Áitíosadh-ra mo guth cé ná fuilim a'g lóis “gota” fé marí atá mná dhois-éagair aile. Ní haon dhoisbháil do mnáoi labairt le mnáoi aile i dtaoibh ceirteanna baineann go dulut leo fén. Mná den aicme scéadáin go plábar a'g taighairt doibh ireasadh luach éilisgthe an gota. Ceanglairi riad ro ruair iad fén a'g nór na bhrídeoirí bionn a' dtuait aca i' le neagla go gcuimhneoir aon mánle den tríratair a bionn oiféa a' meadó mublairi riad cónaí díleac le raiéidí. Ní ceannuigí riad aon bhríos go deo oifreannuigéann iad, i' ní luigí ná éabairfáidí a dtuigre do ghléasairí. Cao éinighe go ndeanfaidí? Ná beart 'fíor a'g an ghléasairí ná pláid na tríoschealaí cónaí cùmha oiféa i' leosadh a' oiféa 'beit, i' b'féríorí in' fócaíri rin go dtabhairfáidh ré poillín nó do bhéarla i bhláthairí na gtoicí. Aír an aothair fán cuimhne riad fíor go miora a'g bhríosai' atá fuaigthe a' meadairínibh i' nájí deineadó i néiginn. Nuair a éoraiugí a' fíuáil ionta ro éabairfá fé ndearla leat-úist oiféa —marí a bheadó a'g bád fé fíol —aír uairíb i' aír uairíb eile a' gheilleadh fé marí da mbeirí a'g fíuáil aír fíneadháibh. I' ghnáthas guríb é éagann a'g ná radhailí 'teacht aír na ghréighealaí 'r aír éaoibh na hóiríodh 'r na lúiríne i' t'fíorí pár coigrídeachta 'dheanamh eileach riad fúidé go mion minic i' deamhramh na bhrionglóirí i' na bhuachaillí a' oiféa. Acht i' cuma leo; t'á'n an tríos go deis-feirceanta múnálta ja bhríos i' rin a' dtéarfúigéann uata. Ná é tearfúigéann ó mnáibh na Síneach i' aír beag fán?

n.—n' feicim iŋ ní luſa ná 'cloírim go Ծuisil puinn de mnáibh na hÉireann ag lóis "Sóta." Iŋ maic a' comairte oiféa é ſin, aðbhar tiofáimeann ré go Ծuisil a Ծufurthóir ag taibhírt aile deá ngnó fén. Marla mbeidir i Ծfeidil a ngnóta caitroír caitéamh a内幕re eisín a tarracs éuſta iŋ eári Ծ'fáidil leó aon trilige 'tarracs oiféa iŋ feáppi a taibhfaradh of comairi na poiblítheadaíta iad ná an poilítítheadaí? Aghur i Ծráidit na mbrið, táid riad ag cnuinniúſgád a meaðraíc go tuis éun na ngróe-ngráib—adreibeannt turba vi 'ca—a caitéamh uata. Tá leatári 'á tñáir i nÉirinn ná fuil oifearáinnaíc ari Ծroisair a Úéanamh do mnáibh uaire. Tá ré páidte go minic ag liam fíel—Uaċċarán Cumann a' Stuie—go Ծuisil a fuimnóri lán o'fájtainiú—trí Ծoibhete na mbeidirtheadaí—iŋ go Ծeūireann ran fí Ծrois-meag é. Ná c għeoite an fēdċaint a taibhfarfa-ja ari Ծreaparðe da n-brisuigħa Ծo ferōre Ծrois a Úéanamh duix, iŋ poll nō Ծo 'ċeacit ionnta i Ծeūireann fadettmaine? Niop Ծ' é do loċċ-ja é iŋ niop Ծ' é loċċ a' Ծreaparðe é, iŋ, 'na Ծiaid ran, do Ծioħdaiji aqraon mi-fárga. Ma fóisneann ré Ծúinn toraċ a taibhírt o'earħaròiib na hÉireann ní fóisneann ré iŋ ní oifearáinnaíseann ré ſin—i ngnurta ná i Ծtir-Ծpáidteadaí—dinpreaċa 'Úéanamh dinn fén. Ma fagħam-ri an earrha ċoġi seannóſgád i, aċċi marla a Ծfaġaròd mei ní Ծerò milleán ag Ծia ná ag duine ojja Ծrois-earħja 'eiteac.

C.—Iŋ maic a' Ծá tu ēun do Ծaoħ fén den fċeal a ċoġaġi, 'ré ſin, da m'b' é do Ծaoħ den fċeal é, aċċi ní hē. Tuġġim-ri cōm maic leat-ja cao a Úanġeann leip a' Ծeūirra. Ni jérotiġeann fuuċt ná teax leip na mnáib caitéamn na heaġġiatiūi iaraċċa. Táid riad lā ag fiorrað an Ծroisad-Úanġiatiūe iŋ lā eile ag fiorrað an doċċuġra. Taibhfaradh duine 'ca ola do-ri na copa 'r ran taġħna duine buidéal don ċpoli. Niop ጀád Ծoibh ola ná buidéal 'ūrāid marla mbeað an t-reoininteaċt a Ծeūir da inqniġte

go rinniúr ionnta. Tá gcaitírír bhróna fainmiocha do gceáidrealaú an fhuil go nádúrta amach go harrlaibh na lúirdini ír tá thálli do bheadh teagartóideacé 'ra colainn go leir. Tá ríe páirte gur'ú iad na trí níodhce ír fuaire amháin "glúin fír, ríon con, ír cín (cíoé) mná." Níor bheadh doibh an áit a bheit fuaír gur'ú ónáil do bheit amhlaidh san fuaidh na gcor a bheit ag lucht go bhrólláidh fé mar a bheadh gceala teinntiúise ó thír go thír. Táid ari an níor gceáidne ceangailte 'rtíis i ngléar na caiblaí fé mar a bheadh eor bhrúste i gceairíde pháirír ír nuair éiliúis go ríad ari marún táid ríad ag mianfaróideacé go bhréicfeart ír teinneair ír viacláir i nglacé ball tá mballaiú. Téigír anuifear ír bainidh gcluigíos ar bhródeál a' dochtúra ír níor ónáidre ónibh deo é biondúgamhlaicta 'óil ná ní. Veró liústair éasctair láitírealaé bonn ír dochtúirí ír máinlaistí poláitíartha ari phíar na rúl. Tá bhréicfusáidh t'riéir báir ag dochtúirí oírtá ír coirte an dáréad ag eipíonnaitíde. Aontóisairi uile go leir gur'ú cailleadh an té ríin trí ní. 'Óil san éinne, ír cuijro a gcomhbrón i gceíil tá caipre gaoil. Do b'fhuilíste, a 'nghéan ó, na doibhláirtí reo 'fheadaínt le dhúim láimha 'chabhairt do gáilldeáirí ír níorainí ír bheadraíú ari rean ír ari ginnreapar a cleacústasáid. So mbeirí ro amhlaidh veró gceapanta nári ónáil doibh ag Clann Róisín Ónibh.

N.—O'fheadhrainn a láin a pháidh i bhráthair na mban, aict ír ghnátháidh le cuairteoirí fúirmhór an aistír 'fheadaínt fé nímlaoi an tighe. Éirte ariú ! tá duine éisín ag bualaí 'is an níorair.

C. (ag oírcáint an doimhí).—Téid 'bheadára, a Ónúisí.

B.—So maithír it phláinte. 'Bfuil m'atáir ír mo máthair írtíis?

C.—Táid. Cao i an phláthainn atá oírt?

B.—Dóinnéar ós atá go viaidh doimhíre ó 'fheadraí a' tig. Abair leó, má'r é do toil é, go bhrúilim ag gálaonáidh oírtá.

C.—Déanfaid iŋ fáilte. A ñaoine muintheadta, iŋ oit liom a pháid liub go uthuile Ùrisid aŋ ñlaodhae opaib éun uthortuise 'baile.

D. 'r a ñean le Ùrisid.—An amhlaird 'chuaird Tonncaid òg i nuaonacht ó 'fáidamairi a' tise?

B.—Iŋ eadh muire. Ùhortuise a baile.

D.—Iŋ n—So ñtuigaird Dia lá maic' òib, a muinntir a' tise.

S. iŋ C.—So n-éirisid ñupi mbótarí liub iŋ reála maic' ó Dia cuísaib fém iŋ cuísainn fém.

Máire, ingean S. iŋ C.—Mile fáilte pómáit, a Ùrisid.

B.—So maithir-re 'bfaid, a Máire.

M.—Suid aniosr so fóil, a Ùrisid, iŋ eacútaris fud éiginn dúninn.

B.—Iŋ feairpla ñam imteacht a baile i nuaonaird m'atáir iŋ mo mátarí nò b'férdirí ná beirdiri pór-ñaoðaé tiom le haighaird an tráthnóna.

M.—Aililin! Níorí cualamairi riath a malaift agat. Baod éoirí nári ñeasg 'uit-re ñeit iŋ coimeádairde tise fán a' lae. Tar a leití ra riúma ro so fóil so ñtearf-bánfaid mo gúna nua ñuit.

B.—Ná mairí oírt fanaímant i bfaid, a Máire.

M.—So deimhín fém, ní déanfaid. Suid anuasan iŋ "tós" (fí marí aðeiridh riad) "do fúra i n-mead do faróður." Féad aír riún marí gúna, a Ùrisid. C'onnur a taitneann ré leat?

B.—Taitneann ré so tian-maic' liom, a Máire.

M.—Iŋ maic' liom so taitneann, a Ùrisid. Sin aðbair gúna ná fagfá "deanta i n-éirinn," cé so uthuile mo éluairfa bòðair ó mairdean 'gao mátarí 'r aigse' mátarí fém ag caintreoirleacht ari earrlaide an domáin móir aéct ari na leigcinni uthos iŋ na giosdail éadais a deimtear 'ra tír feo. Náic' dearf 'fearcadair i ngúna tútae

plainnín ! Náir b' áluinn a fhuilisgáimír ar fhasí na catrás le feidhme bhrós a déanfaidh Sáeðararðe !

B.—Ní'l aon ní le cloí aonair aict “ earraraidhe na hÉireann ” pé áit go ngeobair, mórl-mórl aS daomh aorfa go bfuil aS doil dá meabhair , r' aS Connachtóirí na Saeðilge.

M.—Ní marí maite le hÉireann atá mórlán aca ro aS rcaotáirfeadct, aict marí maite le n-a bprcaí féin a Úingeada le haírgeadu na n-amadán íp na n-bípreas a cperdeann iad. Tábharrainn cperdeamaint don feair a caiteann a culait éadairí de íp a capann clóca tmeall airí féin—airí nór na nárrpal—marí fulligeann ré amhróð 'Súr feannard, aict n'feadair 'on traoígal caidé an gnó bionn aige den cleite bionn 'na coisfearam ar clúdaí a bairfir. B'fíordír Súr'b amhráidh a meáramh ré a cíup i n-umail do cás a cionn é Súr aS aitfir aip a' bprilidín mioS a bionn ré íp go bfuil a ceann comh fórlam le ceann a' bprilidín, rin nó go toteartuigéann uairí an raoígal fórlac a cperdeamaint Súr laoc cun corpártá é aip nór an Iar-Indiais Óeiris nuaír a téigéann ré aip capán an airí cun fuaileanní cinn a rteallád 'nuar le n-a tualis. Tá 'tuille 'ca 'r ní labharráidír éusád dá scloíriodír Súr fearairgír aip úpláir cun aon mince aict píompráil go dtuigáidh riad “ Rinnce Saeðealaic ” airí.

B.—Táim aS fheadant le beagán de bhuadantaibh aip curo de-r na Saeðilgeoirí aS mince íp do tábharrá an leabhar nuaír a bhrí riad aS mince anonn 'r anall aS mince “ coimín ” Súr daomh meisce iad. Íp annamh a cífíodh tú i n-órgallair a céile iad aict iad—'dirí feairi íp mince—i fheadant aip fcaidhre ná an úpláir a bpríreád. Dá scloírfeadu mo mactair aS caint aip an airte seo me ní bheadh ri pí bhróðarúdach díom. Aict, íp cuma liom, ní creibhfead-ra mince Sarana go raibh i n-áirí.

M.—Cao énise go dtíreisfá, mara mbeadh de énig agat leir acht do pháirtíde 'ot Úrpeit mórl-úitiméadair 'na Saeolainn leir. Ná cuipfidh ré i n-umhail go foileir duit nuair a cuipfidh ré d'iomarad ari a corr tu 'iomáin ari an nór ran go Úruil gean aige duit if b'fheidir nídeachan den Shláth mearcta ari a fuaid. Acht ná trácht liom tairiunnci na hÉireann ná tairiun muintir a bionn as iinnce acht cón beas. Baodh órúil leat gur aibhlair Sárla an culait a bionn ari na fearaibh if gur plainseádarde culait na mban. Féad ari an pian-éarbad ari an té labhrann Saeolainn 'r ari an té ná deimeann. Féad an mánlaet a tabharfaidh tú fé ndeara 'ra Béarlaír reochar feair na dán ceangan. Leoisair na fearaibh Saeolalaíca oírtá gur'b iad fém raijsiúirí na hÉireann if leoisair na mná oírtá ari an nór scéadna gur'b iad fém na callairí do rtóinreosadh cneadálaíca na raijsiúirí. Acht, féad ari a' raijsiúirí gur raijsiúiríreacht a céadair. Féad ari na géarání rciomartha 'cifidh tú ari na rálairí as cura aca, if féad ari ari an fearam do-élaonta 'tá as an ionlán aca. Dá mbeiteá 'na scuireadáctam ná cuippeadh na géarání i n-umhail duit go dtírionfóidir ari do ron fé marí a cónplaiceann an coileac ari ron na círeice if go mbainfóidir an tráil cneir le n-a scánaib ari a' té 'fearáraíd cam oírt. A' ndeanfaidh páiríais nó Seán nó Diajmairí é rín? So deimín ní bdeanfaidh. Má bdeannuigheann tú i mbéarla órúib labharfaidh riaod Saeolainn cuigat, if do b'fearáppi leat go rcaolteá tarat iad.

N.—Tá ré i n-am agam-ra Úrpeit ari bótar. So dtuigair Dia tráchtóna maití Óib.

Seán if Cáit if Máire.—So dtisípírlán beo, a Úrúisíde. Abair (aipra Cáit) let atair if let maitair go maighdín fém if Seán as fionnraíd Óonnca' Óis ari mairín i mbáileasach—le congnamh Óis rinnrlán.

B.—Go deimhín, théanfaoth iñ fáilte, a máim.

C.—Go raibh mile maití aghat, a Úrisíde. Náic déar caintealas capadairail an eailín i Úrisíde, a Séamín? Samhluigseann ré òam go òfuisil ana-cóirítealaist aici le Máireo 'Gáinne aict gur tairisce 'na ceannraighe Máireo ná iñ iñ gur ria iñ ná Úrisíde 'bfaod.

S.—Iñ reanfocal e "Gur seal leir a' òfiaic duib a Séarphicad réin." Dá mb' inisean duit-re Úrisíde do molfa iñ fí marí a molann tú Máireo fí láthair. Aict iñ mitre duinn an Córóin Óláirtealas a pháid iñ doil a chodlaod 'n-ainnm Dé iñ doil ag fíeácaint an leinb iúd ari marónin fí marí a Séallair.

C.—Taisíodh ari òur nglúinibh, a clann Ó.

Tar éir na Córóinealas a chriocnuigheadh: "Má tá aon anam bocht ag imtealaist ari fán ná ari reacphán go n-iontruighe Óra iñtealas go teampall Chriost e. I n-ainnm an Achar, an Meic 'r an Spriú Naoimh. Amen, a Tísearla.

AN SEATHRAMAÓ 1.Á.

Ais glaobhdaí iñtealas ari marónin go dtíis Donncaidh.

Seán 'r a ñean—Móra òibh ari marónin.

Donncaidh iñ Nóra—Móri iñ Muire òibh iñ Dé òur mbeala.

S. 'r a ñean—C'onnúig 'tá Donncaidh beas t'fíeir na horóce? Nó ead é a Séarphán?

O.—Ais fíeagairt—Oo b'fíe go han-ðona ari fíeal ná horóce aict tá bírealaic mór in ñori aige. An òruittinealas atá ari iñ tá rí euríca 'mae aige.

S.—Tá fíe páirte 'r iñ fíor é "Gur òá dtíriam galair an oróce." Aict eaitphriodh fíb aige maití a t'abhairt do ari a' òfuaist. Ni'l aon namaird ag luéit òruittinighe aict an fíuist.

O.—Ead é an eurí amach atá 'gat-ra ari fí?

S.—Tá cuiri amach maité agam aip, marp iŋ minic a connac
daoine go luib pípíni opta aip fead a raoğail marp gheall
aip fúrðeall bhrúitctinise 'fanaomaint aca. Ní péridtisear
fuaect ná teag leo, aect mór-mhór an fuaect.

— Mo éamhás é an peadarach bhect, is 'mó ní 'tá 'n ndán do
ó aoirí go bár. Níosí é amhras leat oíreaoi gréighe 'ra
bhrúaitheas go dtí go scloírim tuig aí eis píor aistí.
Cao é an t-oíreaoi is feárrí dhí? Tá a hoíreaoi fém do
gáe aicidó.

S.—Tá gaoth dochtúir mire é cun a bheith
'á fhiafhaighe óiom. Cipróis a tairisí an nór a' tēi íp é
'tadhairt le n-ól dōibh an t-oidear a chuala-rá 'gcomhairde
riamh thí. Téigseann curio de-r na páirtí dō' lom i gcomhne
an chroíc 'ól, cé ná c fuil ré dhochtúir. An té
dheimeann é rím caitífír é 'fagáil, ari aif nō ari éigim, cun
a ólta. Maria Úrfaighír le bláthair é cun a déanta
caitífír an bár a bheagairt aif nō a leogaint oiftear fén go
úruiileann tú le himreacht i n-meath. Acht an trilíse
reor 'chualail leo gaothfáil, gaoth bhuille gaoth bárois, iad cun
a ólta. Nuairí ólraioi riad an t-oidear clúdníos go mairt
iad 'r íp seárrí go dtábharrfáir fé neadra cónaí spír
amach trír an gceoicéann. Siad an t-am 'fagáid riad
a' fuaidh maria Úrfaighír cùistí. Acht íp dōca ná c gád
dám a bheith ag ríreagadh ari an nór ro Ómit-re, marí íp ro-
cáipeireadh ataoi 'gcomhairde riámh ari do chloinn, bail
ó Óidíorá. Acht, fé maria a deiríod riad, "Cártair na Daoine
ari a céile, íp ní cártair na enocairí ná na pléibhíb."
Úrfeidirí go scarrfáidh daoine oifte-rá 'gur oifim-rá ná
fearfád díol ari dochtúir a tadhairt ag fóirítear ari a
chloinn i n-am na gceíinne, íp gur mairt Óúinn an cúnntar
ro do tadhairt dōibh nō bheith eolaisaireas ari a tadhairt dōibh
dá mbeadh an riadánas cun a déanta.

O.—Oibhreann sé an gaoth a mbíonn aige agus aige. Tá sé agus aige.

duine gan mórán eolair a bhíteann tuisceáin ionnta go leir. Tá bolgach, deilgíneach, truisc, ruisín—áct ead agus' aill uim 'á n-áirítear? —ní cumhneosáinn oiféad.

S.—'Tá ré páirte go bhfuil séicíte haiscíví fíchead ar cionn a' capaill is go bhfuil séicíte haiscíví fíchead i n-aigéid gáeann aca ar cionn a' feacais. Náct deocairi doon Chriostarach beoch doil ar gan ceann éigín aca dá bhualaod. Is fánaí duine 'seoirfáil a bhíteann 'na bheasta-fíláinte is, má bionn aon gsearán amháin aip, beirte dá gsearán aip ní, b'férdirí, níora mó, marí is annam a tágairt na gsearánnta aip leictiúis. Do b'í daoine ra éataíri reo 'ra treananaíosáil a leigearffáil gáeann aicid dár líomháisír le n-a n-oidearraíodh férinn. Do éuiridír riúpí rcsoltá leir a' ruisín, a' fionn is é 'cimeád o' fliuchán, is do gcuiocháidír ainni is fionneadó an té go mbioibh ré aip—áip a' tacaobh amuiscithe—fí marla gcuiochtí ainni na ngsaircideáil i n-oigéid éigaoibh. Do élerdoti 'ra trean-daimhír nári b' férdirí le haon ní an ruisín do corp acht fuil éait dhuibh, acht déanfaradh rúghaibh an trinnéiribh ní duibh na gcuiochónuireadáta an ghnó cón marí. Do tágaird—ír tágann fóir círaoíosalair aip leanbháibh is b'í an ríad go buaðairte 'súir go do-fárrta dá bárr. I n-imead oidearraiodh na haimriúle reo is amhlaidh fíoláthairiústí ('na éigearcaibh) leanbh ní duine aorfa ná feacardó 'atáir marí is trí rúca dá n-anáil a férdeaoibh 'rtealé i mbéal a' leanbh aip feadó náoi mardeanáca, is do b'í an leigear déanta. Marlar b'férdirí an tictleáctairde 'fáisáil do déanfaradh gándal an ghnó cón marí. Is deocara an gándal a fíoláthair 'ra éataíri reo ná an tictleáctairde, rí is n-imead aín' rúic ní ruisíní na haimriúle reo 'tadhairt dhuibh—a marbhuisgeann go minic iad—ír amhlaidh 'seimhí meadóig dá bhuinne—cón héadrtíom is ab' férdirí—ír e 'tadhairt—go minic minic—malla-bos le n'óil dhuibh.

Bíonn pármaill thíntíde aíl luéit fiaðraír i fíonan a dóbair
le déanamh aíse'n scallairie go mbeirí na círéacataí bocht
de òrúim an ariúcháice. Ír gnáthas leo nuair a bheo fiað
aíl fainn-éigis, go dtagann ocras buntó opta, i fí
n-iordairír nó go n-ólrairdír aon ní gurí b'fíordír leo
teach aíl, i fí má tá ríde de mí-áth aíl a' scallairie go
bhráigfáid rí biaid ná deoc—géarí ná milír—na ngeoirí
tagfáid fiað aíl a gáin fíor dí tá dtugardír an leabhar
dí ná déanfárdír. Tá ríde páirte “gurí meara an t-áth-
iompáil ná an céad fiaðraír” ’r i fíor é, marí beirí
fúsimhóir do níos fiaðairte éun riubair aíse'n céad ńabta,
i fí las-ßeansr atá agat—nó as an té go mbionn ríde aíl—
é gurí ve.

— 'S a Tíseapna, ead a déanfaidh siad? An ap a' nsgaoit a maipfidh siad? An diaibhlí muainne Óliot ná fuil cónaí háitféríreach leip an mbaintíseapnain Abhartach!

S.—“ Fóil fóil, a mic a' mì,” fé marí a deirfeadò an t-aiteach. Sin i an cùir cèadra go bpuilim ’á innriant duit féin iр do òallacháinibh náic tu. Ir péridip gileim nò ’dò ’éadairig tòibh i gceann ’dò nò ’tìr de laecheantaibh t’riéir an airidh. Ir péridip e ’òubairt gacé lá aр ran amacé go ceann ’rè nò ’reacòt de laecheantaibh iр aр ran amacé tā riuit a’ phair leo, marí iр péridip leo a nndóttam de gacé ràsair bìò ’ite. Mòlaò le Dia dà éionn, nì’l an bòlgacé ag teacòt le déròeanairigé comò ghnáthamail iр a tigearò ri bhuilidhanta ó foin.

O.—C'onnur a tágfað? Ná fuil an reannag 'á
Seaprað ari þártið 'r an óliðe le cupi ari aon'ne so
þraðfarið san seaprað ari e?

S.—Táid siad as doil i gcoinnib a' Seapára 1
toltóirítear eile, pé bun atá 'ca le n-a tóeanam, ír go
deimhn fén duit ní móí ná go n'óeanfainn fén an
clear céadna. Acht ír i an cùir atá 'gam-ra ná an
peannac a tógaínt ar láimh leinb ír é cùir i ngéis leinb

eile. N'fheadarfaí-ra ná bealó ríuó éigín tógsálaí aír do leanb-ra ír n'fheadraoirí-re ná bealó mo leanb-ra aír an aiste Gaeádha. Ír minic a connac leanb ír píomhrodear muimilte do éaróige 'na láinn t'péisí dhoisí-féannais a fuaírtar aír géis leinb eile.

D.—Béal mór a' truaísh gáin aír dochtúirí a Úéanraí a leitíeo ríu a chur le muiri ír le mór-faithise. Aídt oíseam ireasó dochtúirí go bhfuil "cead uile ír maitheara" 'ca aír nór ainsíl aír uabhairí. Dá dtuitteád te nullac a' tighe seo, anuas aír a' bhráil, ní bainfeadó duine 'ca bhráon fola aírat, cé ná fuil aon ní eile 'bainfeadó a' t-ama det ériordó comh taraíodh leir.

S.—Ír mór aír gúlaodáid a b' aír a' scuireoír go dtí le véirdeanaisé ná aír an níochtúirí. Ceártó inníteáidé aír eadó aír scuireoíreáidé ó aithriúr Úrbhairn Bórumhne agus a bhrád pojntír. Náir éuálaíordó aír t-amhrán a cùm file t'péisí ná fola 'baint aír go níubhairt ré :

"Do támuis dochtúirí im láthair 'r ír fáilteasó pojntír a bhoíor ;
Do bain ré fuil aír mo láimh véirí ír o'fáid aír t-ama mo ériordó," qc.

D.—Do éuála aír t-amhrán fán agus aír amhrán náir b' e, a Shéam. Daoine tuifisionaíca doib' eadó ná hÉireannais fáid a éimeádaí a tceangá 'súr a nóraibh píim. Do éailleádaí iad fán agus ír mór o'fearaidh bhréigé iad ná aír scuireoír go dtugann aír dochtúirí "potanálaróe" aír. Tá daoine 'fna hothaplannais 'ra éatáirí seo ná leisearfaió ná dochtúirí go deo, 'r súr Seárlí a' moill iad a leisearf 'ra tceangá-faoisíl le ceirímeadáca 'deintí 'ra báile. Óimicis ríuó ír támuis ro ír ní feáiríordó rínn aír t-áctrusáid.

S.—Dá dtuimhneáid a piásaimír 'ra rceal ro 'fearaí ír deocaraí 'r ír aíte 'famhlógsaí ré dúninn. Féad aír a'

Úfearl 'imtis Úaileasach bhuiléan ó fionn go hámhearscaí ír a nua teangeal a fíneárla rath leir. Féad aip i mbliadhna nuaír a tagairt ré 'baile go tír a Útcair, le congnáth Dó é féin ír fínn-ne rílán. Féad aip a' úfearl 'imtis Úeic mbliadhna ó fionn ír taibhír an tseirfealúintheacht ré ndearla. Ni'l an Saeolainn aige 'n úfearl ntheanásc ro ír ní tuisfiú ré cad ír briosg o'fearl ná d'Oileáctar. Dáirírtai ré—i mbéarla—go buil an gno go leir ana-táitneamhach, acht go buil aitseáchar aip ná feadann ré an teangeal 'chuirgint. Eirt leir a' úfearl eile, nó taibhír a ghnúir ré ndearla, ír tagairt oileadó achtúiscte aip i gceann neomait ír a tagairt aip a' ngealaísh oirbhe gaoithe. An neomat a cloírfid ré amhrán Saeolainne "éigeoigaird an fuit uaral i n-uaétarí an oíche 'Se" ré marí éigisearáid aige-r na fean-laocháin fad ó, ír cuipfid ré liúg maoiróidte ar nó caidhrí ré a hata fionn aep. Ca' 'na taoibh go ndeineann ré fionn, fiafhrusigim duit? Deineann, "marí taimis ré 'baile aip a Útcair" ré marí a taimis an [bó] "Seadach [do bho] dá eipíod ann-ra' gleann." Agur tá daoine i n-éirinn a leogann oíche na fuit aon coinneamh le n-a úfogluim ír le n-a dtuairgint,—r i bpáirt na tír-Úráirtheachta, 'taibhírtír fiaical duit, dá loctuigthead iad, a bainfead an meirípéisir den duine seo.

O.—Ni' tuisim—ole ná maist—cad tá aip bun agat aonair. C'onnur a bainfeadó aon'ne i n-éirinn an meirípéisir o'fearl gur éiris an faoisal leir marí éiris leir a' úfearl ro ainnmúiscte agat?

S.—N' fheadar an le neartba tuairisiona 'taoi ag fiafhrusigé na ceirte min nó nac eadó, acht fíordteoigair duit i. Earragair, bheirteamhain i'ndaoine fóglumta eile do bainfeadó an meirípéisir de, le gan teangeal a Útcaighe do Úéanáth fiactanaí aip altóir i gceáir 'r aip úr láir na fcoille. Ír deocairi dom laibhírt ciúin aip a' gceáir seo, a' d'baír gac am a cloírim aon'ne—mór ná beag—ag

fadáil loict ari ari oteangain, cuipeann ré mo churo rola as ghríuiseáidh fé marí dá mbealtó rí i nuaibhí an bheirbhe. Cómh deimhniúiseadach i guríb i gceo an bhuadain nuaibhí gceád 'r a deic, má leogainis d'ári nuaibhí ari i guríb i n-oiríreacáit rilealtó tuisi n-ári laethaíca ná ar ári mbéalaibh, imteogaird ari gceirdeamh 'na rocair. "Iri deocairí capall rai' a 'deanamh d'áraí" 'r "iri deocairí gíppífiad 'cúir ar an ttoirí 'na bionn ré." Iri deacairí, marí a' gceadána, cion an fír a tairras ar a' oteangain atá fé óróis-imear le ríngrealaí. Ni rai' "toirí 'n maoíra arí 'atáir" as aon'ne go rai' aon móruiúdeacáit aon arí an té do labair i. Ni rai' aon mear as muintir a labairtear oíche fén, marí níos éiní aon'ne riám go rai' aon rítmur air i n-umairiúdóibh go rai' oiríreacáit lúadéimíar aca. Do éuala fadairit—"do ná 'tuisi d'uaillibh—as cur síor arí mór-cóiméadach Naoimh Ráthrais, ir ni 'deanfaidh ré an gnoi 'do a ráid aon uairí amáin gurí Albanaíc ab' eaó é gan é 'atáraíc reacáit n-uaire 'otraeo ná bealtó aon mearúatáil arí a' bprobáil cao ar gurí taimis an creibdeamh éuise. Aict fíacá—má 'realtó—cao a chuit amach i náfra Maíca tá bhuadain ó foin.

O.—Ni cumhíin liom gurí chuit aon ni ghuairéantair amach aon i n-umairiúd ná i mbliadána aict an chnuic talamh do fógraí a bheic i n-áit éiginn laethuairid le déirídeanais. Iri deocáid náid beag 'olcas, marí ir fcaimhleádáin an ni an talamh 'ot fliúgair ná an tis a chuitim oifidh i tu 'bógsaó (n)íit déirí-bheacáit ná tu 'máiríbaidh gan teagfaras.

S.—Doibh bhuadain i n-umairiúd atáin-ri as tadhairt, a' Dónncaidh, nuaíri a b' díorípóireacáit na teangair fán lóirgeoil i n-aoisíre a pléiríte. O'riéirí mo báramhla-ri, do chas Naoimh Ráthrais roinidh marí an taice rin do gac d'ripleam aca .i. cír fliúdairg a fheadaró 'nuair tairí aiteanna an traoisail i náfra Maíca. An doibh leat-ri ná le haon' eile ná gurí éeann dá miopbailltibh tuisi Spártá Dé an

éit rín? Doib' eadó, 'mhc-Ó, marí iŋ minic atá rē cloírte 'gáinn "go meilidh muilte Dé go péirbh rocaip acht go hana-mhion." Do bhor aghairte ari a' gCláirídeamh Soluir iŋ ari pháipréadairibh eile náir b' é 'fheadaínt ari tuis rípiobh-nóirí ná cainteoili rē nídealaí gur míoiphailt a' deinead 1 bhráipit na teangeal i gceo, acht an pháibhac duin' aca 'tagairt beag ná mór do, cé náir b' fíroip le lucht coranta na teangeal aon úirlis eile 'fholátar a' bheal leat cónaí héisfeadaitheil cun a coranta.

O.—Oc! marí do rian ataoi 'tagairt, ná fuil 'fíor agat go bfuil daoine i nÉirinn go dtagfaidh an bhríorótheacht mór oíche le pháct sáipíthe dá gcloíppróir aghairt do míoiphailtibh é? Agur táid riad ann, bhor 'fíor agat, de gac cine 'gur círeideamh cónaí maist.

S.—Ni gáidh óuit rín 'inniúint dám. Acht, ce hiaid féin; marí 'feara? Na daoine c'rónta criochnaighíte 'tá agh doil 1 n-aighidh a nduáitcail. Ni oír mór dóbh gaothamall a caitheamh i dtír éiginn eile cun 'fagáil amach cé'ra' díobh iad nó cad aif iad. An té 'deineann iŋ 'fagann amach nádhean tír 'na dtéigseann rē é, marí páinigseann leir teagach a-baile go deo, iŋ mór a' t-aighidh 'caibhíppa rē nídealaí aip.

O.—Ni mór é ari a bfuilmór. Ná fuil an tír gaoth na héisfeadann beag a dóthain dá clainn, aithearrfaidh, acht fheadaínt an t-riocáid-mearf atá 1 gCáineáidhe 'r 1 dtíoríthair nádhean i aghairt aca ari Éiríe—nó ari lucht a haitíthibh. Dá dtéigseann duine aca ro a-baile—iudh gur minic a támair—an 'a moladh 'bheal rē? Ni healó, muiress, acht "a' caitheamh uisce ari fíanncaidh báiróte." Do caibhíseadair féin—ari fheadaínt a raoisgáil—cun an fíanncais a báthadh nó gseall leir do, 'r annraí tuairí ná fuil rē cónaí meannnaidh le n-a leitíeo eile—1 dtíoríthair eile—níl aca acht t-riocáid-mearf a tagairt do.

S.—Deiridir if ná feana-fcéalta nuaír a b'fóir as cuij an “cónuiriusaō cata” oícta—“An té ’taisfaró o fiúctair a’ domáin go huadctair a’ domáin” if marí rín d'óib. Do b'fóir as caint an lá eile le feair a támis o fiúctair a’ domáin (.i. Airtíráile) go huadctair a’ domáin (.i. Éire) if duibairt ré liom go páib aitne peaprranta aige ari ómhe t'ain t'raebhácar rán ’na dtaslaann tura d'óib, a éuaird go dtí círuinniusaō ’bí as feiríre o Éirinn ari óróicé-intinn, if nuaír a éualaró ré gsearánta a tíre d'á roilliusaō go roilleir ari cónairí a fúl do m'laethnaití ré, ’r ifré támis ari ná a páir ’na dtíaird rín ná ceadógsaō ré ari céad punt gian a b'fóir ari a’ láctair. I ngeairír aistíriple ’na dtíaird rín do tuis ré tuairí ari a tír ’r ari a baile d'úctair. Do b'fóir dearbhálatair do ’ra baile if do éuaird ré éun comhairle in’ fócaír. Do tuis ré peictiúirí Ri Liam fé n'oeara ari círocaō ari a’ b'falla if o’fócaír ré láictíreacé bonn o’ingean a dearbhálatair é ’tágaint éun riubail nō é ’páide ’mac a’ doirí. Do támis círot éor if láim ari an iníshín if do riuit ri fé d'ein a húctair as puruigseal ghuil if o’innír a fcéal go b'fónaċ do. Duibairt an t-aċtarí leí a’toil a tħabairt do if go mb’ f'fóirif go dtaslaapfaō ré f'ein ari ’aplaðnaċa ē. Aċċet nior tuis, marí if amlakor ’aċċarriż reihean an t-aċtarí le n-a páir leip d'á riubluiġseal ré if é f'ein a deagħarc i n-éirumí għan-ppirotdeamlaċta go għċallixx ré cuimne ari Ri Liam ’r a nzaibann o’easċáir f'gear leip.

T.—Ni hajr ead a cloifim idha b'ad ċeaprt d'úinn torlaō ’tħabairt. D'á dtigsead mo’ dearbhálatair-re a-baile ’r a páir liom peictiúirí Domnall Uí Conaill a caitċeam ’ra teine nō amac a’ doirí do cūppiñ i n-ainn puuillini an f'ip Mödrim amac a’ doirí ē f'ein. Ari an aħħabar rán, do b'ad ré com’ ceaprt aige’ n-ħbeap tħuaird peictiúir Ri William a círocaō ari f'alla a tħiġe f'ein if do b'ad ré aġam-ja nō aġaq-ja peictiúir Domnall Uí Conaill

nó an Phápa do bhéit ari cíuaitán an fálla 'Gáinn. Domhnall Ua Conaill 'fhuarcail ó aма na Daoiúireadóta rinn-ne 'Gur Rí Liam a cíupí ari a mbonnaibh aige'n mBóinn an muintír éuairí, íf, tá péisí rín, do thíleogáinn le gáe n-aon agáinn a tábairt onóra o'ári Laoc—áct san dia beag a théanamh de.

S.—Sin i an chaint. San dia beag a théanamh de gan amhras. Do tágairt don cíupí talman a bí éuairí i gCúis' Ulaó tá tamall ó fom. Tá Cúis' Ulaó i nÉirinn íf tá ndeineasú an cíupí talman úd thíleogáil fada óibh do mhaétnóisairí beagán íf níos óibhíre beart a tágairt ari an mhaétnamh ná é 'fóillseáinseád' óibh gur páirt o'Éirinn Cúis' Ulaó íf gur ceart óibh fán a bhéit meathúisig 'ca na bliadántha ó fom.

O.—Tá an cealt fósúlúnta le fada 'ca gur Éigleannais iad a fuaipi péisí íf ceannas ó phasailtear Sápana 'r ca' 'na éas ná théanfairobh a noidéall cún a cimeádta? Mí bionn aon meair ari thaoine bochtá, íf cónaí lúat íf 'cípí' fíad fíinne 'doil i fairobhreacht—píod atá 'Se-r na banncaibh 'á cíupí i n-umairil go bfuilimí—cláonfáid fíad aonail cún ari thaoiobh íf fé ghearrraíte ailtíre ní bairí puf cam ná meill ari aon'ne 'Gáinn, éuairí ná éas, éuairí ná éas.

S.—Cuirteann fán ari gcuimhne óam go mbeirí cíuinniúisád móri i gceann pháistímaine i hAillí Cíuinn an Óairín ag Cumanntóirí an Óaireasáig 'Gaeithealaig.

O.—Ce mao atá le labhairt ann?

S.—Tá Mac Sosairí ó Óéal feirprise 'Gur O Sáin ó címeall na bláthnáin.

O.—Ír docha go phásairí ag éirteadéct leo.

S.—Mara gceiméadairí aon ní san coinne leir ari me, go deimhní phásair. Amár, beirí-re ann?

O.—Béirí mé, le congnamh Dá.

S.—Tá fé i n-am agáinne doil a-baile. Gúra' feárrí píob ari ari thaoadéct ari, a muintír a' tighe, íf go gceartó Dia an tráinte ari Óonncaid.

O.—Gúrlab amlaird 'óib, íf go ra' mille mairt agat, a Shéam. Ó, nád éalainn é ionnighaip a' tráchtóna? Baó ceapit dúninn a bheit amach annro le huairí a' cluig.

S.—N'fearadapí cá bfhail na daoine rím go leip ag doil, a Óonncaó?

O.—Go dtí an Ámharclainn, a Shéam.

S.—Ó, tá'n ceapit agat go thíreac. Bi ollamh i gcomhair na hordóe 'mbáireac go dtugam tuairí ari ceann aca.

O.—Bíodh fé marí rím. Slán uib.

TURUS AR AN ÁMHAIRCLAINN.

Ag teangeamáil ari a céile tráchtóna an lae 'mbáireac téigír go dtí an Ámharclainn i bhoícheip a céile. Dioltarí an t-aigsead íf tóigair a rurðeacáin. Ni túrce 'na rurðe 'dóibh na gluaiseann bean aeriach éairí bhráigaird íf hata uirte 'bhrad níora leitíe na reabharfóil íf rurðeann cnuinn thíreac ari a gcoinne 'mac.

S.—Ófuird anonn ari ari pháðairc, a bean cóní, má 'ré do éoil é, a' gcloicheann tú leat me? B'férdirí guri a'll' uirte, a Óonncaó. Ófuird ari ari pháðairc, a mám, má 'ré do éoil é. I n-ainm Dé 'duit—íf ní hē 'meabhar a pháð leat!—fág ari roilur!

O.—Tá'n bean bocht boðairi rcan, nō b'férdirí guri le 'dérðeanaighe 'cailleadh a feair íf guri ag maectnam aitá rí.

S.—Fág an ait rím nō cait 'diot an boðlán rán, má 'ré do éoil é.

O.—Ni éloiffeadh an bean bocht gáirta na n-áðairc. Beir ari muimilte uirte íf taibhír ríataú beag éadorthomhí íf báisairi anonn ari a' roilur uaimh uirte.

S.—Féac a leit oípm, a mnaid uarair! A' gcloicheann tú leat me, a mám?

O.—Béarla timcheall na caoblach uirte 'Súr tairriais anall i nō cait fall ar a' ruisge i !

S.—Táim 'á tairriar in' aitcheunde opt an catbárr pan a caiteamh díot, má 'ré toil é !

O.—Ná duibhارت leat bheirt ar éinior a' cuma uirte 'Súr i 'tairriac anall éuiséat 'r annriam tuisfeidh rí go dtseartuiseann uainn i 'fágaint na ruisge !

S.—Béarfar a d'fheann if tu 'fáram. Cait díot an reciáit cioranta pan, má 'ré do toil é, ná glan ar ari rathairc mara ndeiníp !

O.—Á ! If fada dám 'á clóir nári éuaird Áfraistatail maoir amach ar intinn mná. Baintreabhaic meadhras ifreath i if taitneann do gceimí leí 'r if amlaird 'tá aitear uirte tu 'bheit 'á dingilt. Sin i an cíur ná leosfaidh rí uirte tu 'clóir.

S.—Mara mbeadh go bhfuil 'fíor agam Súr ag mhaighdín 'taoi do tairbhfeann fheagairt opt. Ná fuil rí cón mór it fóliuif-ra if atá rí im fóliuif-ra if ca' 'na taoibh ná laethaann tú leí if do mís-fáram a cíur i n-umhailear do ?

O.—Óéanfar, má'r aill leat é. A uafail-mhaoi, mara níor iordóir ar ari rathairc nō an hata anuirianta pan—atá 'cúir éiclipr oírlainn—a caiteamh díot, caitífimíodh nō turra an áit seo 'fágaint !

An Baintreabhaic.—Baoth searft go mbeadh truaidh 'S úvir leitíordóibh-re dom leitíordó-re. Do tanaidh annro éun curid den bhrón atá ar mo ériordóe do gcairpeadh, oéón ! if ní túirce fágairt me féin furióte ann ná éorpuiseann riabhach ar énáimpreáil i dtaoibh phéasaitheacht mo hata. C'onnur a gheobadh aon'ne 'mae Súr Baintreabhaic ériordóte 'b' eaodh me mara gcaitínn an hata ro ? Níor b'férdirí leo 'Óéanam 'r if mór atá le fheagairt aige'n té éinífeidh feairg ná mís-fáram oírlim.

S.—Nári díolamairi-na aigseadó cón maist leat-ra if ná teartuiseann uainn rathairc 'fágairt ar cao atá ar riubhal cón maist leat ?

An Ó.—Mára mbealó duri óiolasáil ní bealó ríb ainnro, aict 'ré 'fáid ari a ghearrfaidt duriab amlaird teagartuiséann uaiib me 'dibirt ari nó me 'fuirde ceann-lomnocta, ríu ná d'éanfarad thíb !

S.—Bád éora ómit bairiuíshád leat ná leat a bhrúil ag éirteadéit leat a bheit ag reiotuiséal gáilimhde fút féin i púinn-na !

An Ó.—Ré leir duri cumhang páisád.

O.—Téanam oírt, a Séam. Tá'n cluicé geall leir ari leatthaib i pinn cón dail i tán'amaír !

S.—Mára mbealó naic maic liom aon treapúar a tairis 'ra tis réo d'éileogáinn mo éito airisgo ari an mbainiúteoir.

O.—Seoile éort an círra ro é i p'férdirí go mbealó atánuíshád tagairte ríri a dtuitfeadó a leitéro amac ariúr.

S.—'Sa bhrúadair atá 'teadct ré mnáib na haimriúle réo ní ríor cá ríadair ríad ná cad a d'éanfarad ríad. Baintfir ríad ríadairc na hulcóna thínn cón maic le ríadairc an ríalitíre. So n-éiríshír an oróche leat, a Dónncaid.

AG DOI GO DTÍ AN CRUIMNIUÍSHÁD.

Dónncaid.—N'fearaír cad tá ag moilliuíshád Séam, a Nóra ? Do gheall ré óam tá ríalctáin ó ríom doi go dtí an cruimniúshád im fíocair.

Nóra—Cao é an cruimniúshád, a Dónncaid ?

O.—Cruimniúshád Cumanntóirí an Óileacáir gáeldealaig. Táid ríad éin inriant doi na mnáib c'onnur ríocair 'súr lárai do émitáil agur doi na fearaib c'onnur ríocairib do maircraigéadct agur gluairteáinib a cíomhaint !

11.—Ní ӯéanfainn doibh tioth! San amhras ní fuis na feairiúibh eaganntamail a ndóthain roimh ré, san iad a ceasairc niora ӯfeárrí cún doil ari a n-ainmlear! Agur tá na mná le cimeád 'na rurde ó luan go Satáin ag cniotáil rtoicí maighairi fuaor tár na morgadai ari na feairiúibh a bheir ag imteacht fiadáin ari nór ӯíppíriú an mártá!

O.—Má ӯeintí ríad rtoicí—bíodír leabhair ní fciotairgste—ná tioifear ari a iad? Ír má ӯeintear níor mó de rothairiú iur de ӯluairteáinai 'ra tír ná taibheoísharó luict oibhre 'gur luict céirte dá bárr? Ná himciseann mnáibh cón maist le-r na feairiúibh ari rothairiú 'r i ӯluairteáinai?

11.—Mnáibh cothuigte teaghabamla ӯionn ag imteacht ari an nór fán. Ní ӯionn círnam tigé ná áite ari a ӯfusumóri acht ag imteacht 'r ag teacht ari nór na cuairí. Ní luigh ná éinírí ríad aon ionad oifte féin cún an ӯáplais a ӯionn aca—marí ní ӯionn aca acht ceann ari nór na cuairí—do éanúsaó. Vanairíla foláthairgsteair cún an círealtúirín ӯis a cimeád ón mbáir, marí do ӯeapbóisfá nári tainig a ionbáid.

O.—Caitífiú mé imteacht im aonair go dtí an círuinniúsaó, ón uairí ná fuis Seán ag teacht.

AN LÁ I NÓIADÓ AN CÍRUINNÍGSTE.

Slaoðann Dónncaó irtéac go dtí Seán i mbáirpeas.

O.—Cao a bí oifte nári cuairí go dtí an círuinniúsaó?

S.—Do bhi temneair fiacaile oifte iur n'fearfainn doibh ann. Cao 'duibhriadar, a Dónncaó?

O.—An ambla' meáirann tú go dtíbhairíainn de ӯlan-mheabhair liom gac a nduibhriadar ó tóir aí deirí?

S.—*ni ham̄larið. Aðt do ćeapar so mb'férðir so
træðarþá brios̄ a nðuþjatðar tam.*

—Ó, tuigim ! Meapann tú dám ceann a bheit ópm
so pasadh gád a scloiríonn i n-aéprann de pé mar a
téigseann an pilibín d'ioctar na luinge.

S.—Na g-maitéar a dhéimeadó Maitéar Bóirdíoch cúnntar a tadhairt doin “*τελείρεας*” agus aod a deirftí tall i dTíS na Feire nuaire a repíobad ré go mairb ré “*campálta ann* (i. an TíS).”

“O.—Sin é an t-am atuárait an “Neamhpleádach” “So pairb éad coir éle h-airí is droscaívaluit uairb,” is línte! Tip-Spáirtéadóir Éamáin ab’ ead é an taice rin, is tá ’mian airí, do deimeadach bpreiteamh Saerdealaí de’ dá báppi!

Ὥ.—Μας Σοσαιρι α Ιαθαιρι αρι οτύιρ ιρ θυθαιριτ ρέ (ο'ρειρ
μο ζυιμμε) :—

“A cón-Éireannachaib, oiléan mara é seo do ceap Dia 'maic dhinn-ne an céad lá mian. Ni tagann cam-faocháin ann—ré marí a tagann i dtiopaircib eile,—do leasfaidh na tigéid oírlainn, ni luighe ná tagann creacháil mian ann. Ni'l náctairi neimhe ná ainníordé píadair ann a fhaoisfeadó it óeis-óealaithe tu. Ni tagann bheir tiofmais ná bheir teapairdeachta ann, is tigéann de rinne go bhfarann fúilmór a gcuimtear ann. Do b'í longear agaínn 'á déanamh i mbéal feirrte éun gáé a bhfaraidh ann roimhe seo do tógsaint éun riubail—i bhfochair na n-aoine. Acht tá áit ar oíthí a pháid go bhfuil achrusáid ag teast, marí táim annro a nocht i bhfochair mo dhúine muintearpá. Ó Sáimh éun ríb a ghrinnucaidh éun na n-ealparaidé 'súr an b'í a déinteap is d'fharann rámh tigéar seo do caiteamh is d'úráid. Acht ro 'déanamh, cuimhni Dia Mór

an raié ari ari raochar, oírlainn fém i r ari ari dtír.” (Sártas
maiorðte.)

Ó’éigilis Ó Séimh i r gúionnúdar meiðréire ’na fúile, i r
duibháirt:—

“ A’ òaoinne muintearla, ’nir feagairiù i r mnaibh, ós i r
aorla, raiðbír i r daidbír, tā aðar oírlan ríb ’feircint
cruinniúisté annro cóm lónnáir leir na corracháiola” —

Do érom a raié ari a’ láthair ari gáiríthe nuair a cuireadh
i gcomórtar le corracháiola iad. Buidh gáirí gur lathair
duine tall i r duine eile ’bhrír i r go nduibháirt gáe duine
’ca ná dhuiridhír rúar ó nádúirí fír i na Bláirnan an
blaðar a bheit aige.

“ Ní raié aon triong-bhualað ’gáim-ra leir a’ gclóic,”
aifir’ eirgean, “ níora mó ná culait d’eadas na Bláirnan a
bheit dá caiteamh agam. Má thineann ríb-re an rúd
cónaona i r comairle mo duine muintearla Mac Socair
a tógsaint bero malaírt croíta ari fceimh ari dtíre ’gceann
ríce bliadán ó ’nónu.”

Duibháirt an rúasg go nreanfaraidír ’r ari rcairpeadh
óibh do gurðealaðar go dñérlaðas. Tia ’raorlað na
náirpeann.

Amen, a Tísearla Tia,

aifra

“ Domhnaill na gpléime.”

ΤΑΞΙΔΙΑ.

P. 1, *λοιποὶ τροποὶ λιανίτια*, a wisp of bulrushes. They were shaken under our Lord's feet, and afterwards in olden times on the floor of the host's house before the arrival of a *great* stranger.
ταπι τα πιβεατό να φεατάμιν πειρούτιστε αγατ, before you would have your lungs ("pipes") clear or freed.

Σεοκάλτα, caught in the throat. Asthmatic people are so affected.

P. 2, *αρ μεόν* (meóðan ?), out of keeping with *all* its predecessors, out of *all* reason.

Βος θρεάχ, take it easy, quell your emotions.

P. 3, *αέτειανα-θόιτηνί* αγατ, but on the contrary wandering from the subject with your equivocations.

να εαμα-θόιτηνε έγαδο θατίτην αιρ, the crooked ways Wallace would take or practise.

α' εαρού 'τα' βεαρηιαύ ρο, these nagging arguments, *lit.* this twisting and shearing.

'τι τι άθηδαράς μερι ατά, αθηδαρ, etc., and happily it is so, thus (as, because), etc.

P. 5, ο τά'ν ιανιν ρέ θύνην, as the weather is propitious.

P. 6, *βεασάν* ρυαδαρ, "within a measurable distance," very near.

P. 7, *ας* ρειτεαμ le *βεασάν* άρουριστε, waiting to be shod, *lit.* waiting for a little raising (of the hoof).

P. 8, οι μάινις γραιστούνηι ιρτιστοιμιρ, a soldier chanced to be within (in the shop) when he arrived there (or when he got to it and went in).

βεανναέτ οέ λε ήανμανν ρέιλ γαν θατ, farewell to (God's blessing go with) the souls of a vapid (colourless) story; a sarcastic blessing.

P. 9, *γυρι* βειρεατό 'τα θροξατ αιρ, until he was caught in the act (plundering).

οι ινισ ρέ αιρτι, he pressed [his teeth] on it.

P. 10, *να* ευιρφεατό αν έαν ρεο πυνη τεανναιρ 'να μεαλθόης, that this tax would not cause his bag [of Treasury-money] to bulge much, i.e. would not swell his Treasury much.

νάτ λυζά οητα αν ρέιτ ράνη νά, who do not detest the "lizard" (newt ?) more than.

P. 12, *αέτειανα* θρεάχ, but because I have felt myself soft and blubbery.

P. 13, *ειον* οι θέαριματο αγατ, a pardon for your forgetfulness, it was no fault of yours.

μά'ρ ρίοι τυρδα=μά'ρ ρίοι θυτ-ρε, if you speak truly. Cf. *ειον* αρ τυ=εάρ'β αρ θυτ (both in Muns.), *ειανην* τύ (Don.), *εια* ήανην τύ (Con.)=εά ήανην θυτ, interrog. form of . . . ιτ άινην θαμ.

P. 14, *ά' ḫrainsc émáirte*, the painful expression (contortions) of his face.

má tá s' pórca ré óó, if he is financially able, if his pocket can stand it, *lit.* if his pocket is under it (supporting it) for him

P. 15, *an lá 'éuairó ré amach aírí óúil a bheirte ag teasté ag an scoitcónntaé ann*, when the report went forth about him that the public were beginning to feel an interest in him.

níor mó ná rocair ann é, he wasn't more than (he was no sooner) settled down in it.

ré céann beagán aimpriúe, within a little while (time); *1* *isceann beagán aimpriúe*, in a little while, also occurs.

cúrtá i bpríomh a ḫnócha, "sent about his business" (an exact agreement), i.e. dismissed from his position.

ba éuma óó, it was all the same to him, he was left in the same condition.

P. 16, *ní ḫusgairt torlaidó an tbrúim ari*, they heed not, no more than they heed the elder-tree. The elder, popularly speaking, bears no fruit, hence no respect for it, its small berries being of no account.

P. 18, *baileoṄairó conall iṄ eoṄan*, *lit.* Conall and Eoghan will congregate—all without distinction will assemble, an indiscriminate gathering will take place, there will be a "mix 'em gather 'em." Conall and Eoghan are in reality abbreviations, the forenames of origin being used instead of the tribal names. They of course stand for Cinéal Conaill—the O'Donnells of Tyrconnell and Cinéal Eoghain—the O'Neills of Tyrone. The expression seems to have originated in Ulster and found its way southward, unless we suppose that the famous expedition of the two great Northern clans to the battle of Kinsale has since left their name enshrined in Southern speech. Cf. the Don. proverb *óéanprád ré tñiota eadair Conallac agus eoṄanac*, he would cause a fight between one of the Cinéal Conaill and one of the Cinéal Eoghain; and the names of the two peaks between which the gap of Barnesmore, Co. Don., stands viz., *Crusac Conallac* (the rick of the Cinéal Conaill men) and *Crusac eoṄanac* (the rick of the Cinéal Eoghain men), the gap having once been the boundary between the two territories.

P. 19 *iጀ minic a éiupreann ro reabhdar ag uaoine naic iato ari* *na ḫaedeolseoirí*, often this causes people other than they to feel a disgust for (or bitterness against) those who speak Irish.

P. 20, *oo ḫubdó iጀ oo neairgadó ag an leat-máċair*, the step-mother became purple (oo neairgadó) and speechless (oo ḫubdó) with rage, or, as Irish-speakers sometimes translate it, "the step-mother became black and red with vexation"; So far no trace of the idiom has been found outside Munster where, however, its variants are numerous: (1) *oo ḫubdó iጀ oo ḫorimadó aici* (Cork); (2) *oo ḫubdó iጀ oo ḫealgs aici* (Kenmare); (3) *oo ḫubdó iጀ oo ḫeann aiprtí* (Wat.); (4) *oo ḫubdó iጀ oo ḫorimuis aici* (Mid-Cork); (5) *oo ḫubdó iጀ oo ḫealgs aici* (S. Cork ?); (6) *oo ḫubdó iጀ oo ḫorim aici* (Cork and Kerry ?). The variation of the verbs between the active and passive forms

seems to show that the usage is impersonal and that the employment of *as* is rather to express "on the part of" (cf. *tá ré com maistí aici* *out ann*, etc.) than the agent to the passive, whilst the variant *am* of (3) may refer to the countenance. The idiom is a beautiful one and should be treated with loving and reverent hands by any of the present Anglicised generation who wish either to explain it or use it in speech.

P. 22, *Διηράπαν α' θέιτ σύντα 'όέαναμ τε*, to take it for granted (with a grumble implied), *lit.* to make the song of the closed mouth of it.

béal ná scéal: In this expression the silent or dumb boards (*scéal*) are supposed—for argument's sake—to have a mouth, an impossibility of course. "Irish speakers took it as a *forlorn* case—resigned themselves to the inevitable. In argument 'I give it up.' The arguer says: *Tá ré com maistí agasat éiμiσe απ 'béal ná scéal'*, *μαρι τά an ceairt agam-ρα.*"—Ο. Ο. m. The word *béal* is used in the same way in this usage as *bóthar* in *τάνας α' βασιλε αν bóthar* or the words *αν τ-άτ, αν clocáin* in the familiar ending of folktales: *Το Σαβατ-ρα αν τ-άτ, etc.*

P. 23, *ρέ τόν cάρταρε*, despised, contemned, *lit.* underneath cards. "As the cards are cut when being dealt out, the cut card is put *underneath* as being of no use, not being dealt out."—Ο. Ο. m.

Διηρήπι plérōte céríte ná ταλμαν, when the "Land War" was in the zenith of its power or force, when the Land quarrel was going on.—Ο. Ο. m.

P. 25, *τε τό nό τρί*, twice or thrice.

P. 27, *αν λεασδό 'τά 'cι (ατά aici) ρέιν iρ ας ουτρίσιν ná τίρε liom*, the leaning she herself and the nobles of the land have towards me.

P. 29, *μναίρι α οδοιπρίσεαν ομέδα iαν*, when they were made dear (enhanced in price) *on them* (i.e. they being the sufferers thereby).

čun cáblaic τε θύπ-τλάνωνίστε το čun αη poll, to put (launch) a fleet of Dreadnoughts on the ocean.

P. 30, *τά μοτ νέαντα 'σατ νεμ čeann*, you have caused my head to be all in a whirl.

ρέιστε=ρέιστε, blown, puffed out, what the "Yank" calls "hot air."—Ο. Ο. m.

P. 31, "ι θρυημ čun θιυδαι, ready for any emergency.

P. 33, "iρ μόρι αη α scuimhniσeann αν τέ θίονν θίομάοιν," 'he who is idle thinks of (recollects) many things.'

ηιορ θόιστρε ρέαλ τε nά ζο θόσραο ρέ αη ηεάμ tū! 'there would be nothing more likely than that it would send you to kingdom come!'

θαν čoинne leo ρέιν, without at all expecting (fancying) on their own part that they have done so, quite unexpectedly as regards themselves.

P. 35, *μναίρι α θίονν αν τραι čneir 'ά θαιτ αητα*, when the dandruff is being taken out of them, a phrase used to express

the extreme of ill-usage inflicted on the cattle when beaten with the hazel-sticks of those driving them.

P. 38, *τα τρυαττί πάιτι*, cartfuls and cartfuls of welcomes, a very hearty welcome.

P. 39, bneir tearbais, too well fed, too hot in her blood.

so *harmulcēc*: Applied to "a grumbler who would not be pleased or could not be humoured"—O. S. M.

P. 41, *as τυιτιμ* *cojta* *öi*, getting tired of her.

as tráct na ríse tó, as he was walking along, lit. as he was travelling the way or road.

ἀρίστιοι μάστιγαί φέν, constantly mopping themselves, always drying their brow, a usage showing transported incidence, i.e., *eclipsis* of α , their, expressed before second member of compound.

P. 46, ιύσταρ έασταρ, shouting and screaming (vbl. roots ιύσ-, έισ- = ending -ταρ), hillabalo, hubbub.

P. 47, “τός δο γύρα ι ι-ινεδο (ι-ιονδο) δο γιατόβητ,” prov. =lit. take your rug instead of your riches, which is applied commonly to a woman who has work to do, but takes the world easy, hence the sarcasm in text.

P. 48, **எ** நெடு அ^க வேல நா மெந்தை, who are losing their faculties, but in Irish of oblique construction, *lit.* 'to whose faculties is going,' the idiom அ^க வேல வே in this case conveying loss of the thing affected.

Tabairfainn crieideamaint doin fear, I would respect the man.

Caio é an gnó bionn aige den cleite bionn 'na coisgeadar aifí clúdach a bairc, what he wants (what business he has) with the feather that sticks up erect out of the covering of the crown of his head. Máire here condemns the extravagant and strange dress of those who tramp through the Irish-speaking districts in kilts which "astonish the natives."

an raoiséal róilteáil a chuirteamaint, that the Irish world (or world of Erin=the whole of Ireland) should believe.

P. 49, as a guard, throughout it, with it.

ἡράς ὅτι ἀν μων-έληβασ τοι εν τέ, look in the tram on him who, etc., the first ὅτι belonging to the recently coined μων-έληβασ.

P. 50, τά ρι κυρτά 'μες αἰγε, he has cast it off, he has got through the crisis and is on the way to recovery.

P. 51, ἀτ τὸν ἀτ ἐγίνεται, by consent or by force, willy-nilly, *nolens volens*. The word ἀτ is now *short* in this, although it was originally *long* (ἀτ) and is so marked in good MSS. of the 15th—17th centuries—in these it is often found rhyming with βάτη, etc. Probably ἀτ of ἡτη η-ἀτ is the cause of the change.

P. 52, *ap^l leičiš^g*, apart, isolated, alone. In this we appear to have the dat. of a word *leičleac^h*, *f.*

P. 54, α ἀντὶ τοῦ μαρινοῦ τοῦ λόγον· παραβολή, to consign in a lonely boat to the wide ocean, to maroon.

P. 55, 'τάδε παραστατικά τοι, "they would put a tooth in you," *lit.* they would give you a tooth="they would go for you," they would turn on you angrily and abuse you.

Pp. 55, 56, *as fágáil toict ari*, finding fault with ; *toict* is a variant gen. of *toict* which also has *tocta*

P. 56, *cion an fír a éarras ari a' oteanásain*, to inspire a love in a man for the language.

P. 58, *ná ceanógsa ré ari céad púnt*, that for a hundred pounds he would not have wished, etc.

i n-dáimh puillíni an fír thíorí, in the name of the *pulleys* by which people are hoisted or lowered in hell by Satan.

P. 60, *ionnphuair*, "cool." Contrast the following : *ionnphuairie*, *ionnphuairie* (Cork), *ionnphuairidh* (Con.), *ionnphuairé* (Don.) which are pure substantives.

P. 62, *'ré [a] fáid ari a ghearradh*, the sum (or fact) of the whole matter is, *lit.* its length on (=added to ?) its shortness is.

ré leir súi cuimhng fágadó, whoever finds things tight (or crowded) let him leave [the place], a well-known proverb which Rev. Canon O'Leary has in the more literary form *An té le n-ári cuimhng fágadó*. The gay widow's use of *cuimhng* here is of course intended to be applied to the "matinée hat" crowding out the view of those of the audience sitting behind her.

P. 63, *ionbhláit*, time of gestation completed, written phonetically by O. Ó m. thus, *unúis*, showing how the Kerry people have kept the word whole without the apocope which is seen in *ionbá* of elsewhere (*ionú* in Bere and *ion'ú*, *an'ú* in Co. Galway); *nári éainis a ionbhláit*, that the time of gestation had not been completed in his case.

P. 65, *ná turioprotóir ruair ó nádúirí fír na Bláirnean san cura de'n plámar a beit aige*, that they would not detach or eliminate from the nature or disposition of one who had kissed the Blarney stone not to have something of wheedling talk, "that they would not exempt (or acquit) the Blarney-bred man from inheriting the gift of flattery (or 'soft talk')."—O. Ó m.

ní phair aon tráis-bhualadó 'gáim-ra leir a' scloic, I had no contact with the stone (i.e. the Blarney stone, in the way of kissing it).

Foctōiη.

[As regards the localisms contained herein, these are of course explained according to their use in their own habitat, many of the explanations being given even in the author's own words. For the bracketed notes the editor is alone responsible, except in so far as the author is expressly quoted.]

Δόῦδη, thus, 3 ; for, because, 21, etc. ; Δόῦδη το, because, *lit.* a reason for it, 27, seems a fuller form.

Δόῦδηρας, happy, lucky, 3.

Δε, *f.*, liver ; *pl.* often used fig.=the heart ; τούτη να ν-Δε, heart's desire, fierce appetite (ι, for), 5 ; *dpl.* Δεῖ, 26 ; *gpl.*, Δε, 5, Δεῖ, 26.

Δεῖ τείνε, "sore or wasting livers," "consumption," "liver complaint," 26 ; Δεῖ is *dpl.* of the preceding word. Διότιτε, *m.*, crisis in fever ; *gen.*, 53. [Another form of Διότεοό, I.T.S. Dict. Both are variants of φαστά, φαστυσά.]

Διμιλιόεας, *f.*, awkwardness ; το έντο Διμιλιόεατα φέιν, your own awkwardness, 6.

Διη=άι, wish, pleasure ; ιτ Διη (άι) ιομ, I wish, I like, 22. [Also so in Or.]

Διέφειρεδμαι, droll, jesting, 4. [-τφ- for -τβ-? Cf. Αινέιρ, I.T.S. Diet.]

Διέ ιοέταιη, οη, the infernal regions, *lit.* the lower kiln, 23.

Διένεαδμαιη, *f.*, act of knowing, recognising (άη, by), 16.

Διέριππεας, sharp-toned ; ιο ήα, sharply, in a sharp tone, 7. [Cf. ΣΣ. Κ. Μ., *s.v.*]

Δ'ιληιοή = Δόαιληιοή, *f.*, slight deafness, 2. [The -η- is silent. Also spelt Δόαιλ- Δοηή, εαιλαοη, etc.]

Διιτάς, *f.*, amazement, great surprise, mystification ; *gen.*, -αιτάς; 26. [Cf. τά ιηδοιόεας ἀγαρ Διιτάς οημ, I am enchanted and mystified, Τ. Ο. Μ.]

Δ'ιληιοή, a shorter form of Δ'ιληιοή *q.v.*; 60.

Δη=όΔη, οΔη, to or for me, 40 ; so 'οιτ for ουιτ, ουιτ, etc.

Δηα, *m.*, yoke, slavery, 33, 59 ; load, burden, 54. [From Eng. *hame*. Given as *f.* in I.T.S. Dict. and no doubt so in the *lit.*, but it is also *m.* in Uls.]

Δηηδη=Δηηδη, *m.*, hardship, unsatisfied want, 18.

Δηηρό, *m.*, distress, hardship, 48. [For Δηηηρό=Δηηρό.]

Δηηι=Δηηι, without, outside ; missed, 31.

Δηηηας, *f.*, strait, difficulty ; *dpl.* in ι η-Δηηηαςταιη, "in dire straits," 9. [For Δηηηος, evil plight.]

Δηηηιαντα, "obstreperous," "kind of harum-scarum," "loud," enormous and too conspicuous, 61. [Perhaps for *Δηηηιαντα, =(1) very

thorny (?), (2) very stirring (?), (3) much searched or teased (?).

Δράσηάς, *pl.*, proper senses, original or natural state of mind; *σο* ταῦθαράσ *ρέ* *ρείν* *αη* [α] *Δ.* *έ*, that he would bring him back to his proper senses or natural state of mind, 58. [Pl. of Δράσαιν, reins, hence 'self-control'? The -άσ- is pron. like Con. sound of *αο* (i.e. broad-flanked i); cf. εαλαύα, etc.]

Δρ *τε*, "off with," off goes, away goes or went; Δρ *τειρ*, "off (or away) with him," off (or away) he goes (= went), 7. [This seems the simplest form of the expression. Other forms are Δρ *σο* *τηάς* *τειρ* (Muns., Con.), 'μας *σο* *τηάς* *τειρ* (Meath, Uls.), Δμας *σο* *τιοη* *τιανός* *τειρ* (Om.)]

Δρμυιτέας; fault - finding, censorious, often without cause; *adv.*, 39.

Δρπαλ, *m.*, apostle; *gpl.*, 48. [Usually εαρβαλ, formerly Αθρβαλ.]

Δτ-ιομπάι, *f.*, relapse, 53. [For Διομπόο; cf. Διτ-ιεασαό, relapse (Don.)]

Δτματα, *adv.*, stubbornly, 40. [For *σο* *τατματα* ?]

Δτναρс, *m.*, act of repeating a thing after hearing it, mimicking, 14; act of repeating a statement, 56. [See I.T.S. Dict. under *ναρс* and *ταοτναρс*, the latter having apparently a stronger sense than *Δτναρс*. *Ταοτ-* *ναρс* = *το-Δτ-ναρс*, and *Δτναρс* = *Δτ-ναρс*, hence orig. "re-fastening" ?]

/, friendliness, friendship, friendly feeling (νο, for); *gen.* *ιν* *τε* *κορρ* *βάτιεαμιλάτα*, through sheer friendliness, 27.

[But *βάτο* is followed by *τε*.]

Διστε=βοιστε, *m.*, bait, 43. [Eng.]

Διιμπέιρ, *f.*, vamp of a stocking; *pl.* -ί, 44. [Cf. *βιιμπίρ*, -έιρ, I.T.S. Dict.]

Διιτισεαμινα, *f.*, lady (wife of a lord); *gen.* -αν; *dat.* -αιη, 53. [When *βαν-* (*βαιη-*) is prefixed to a masc. noun it changes both the gender and declension, the latter however only if the orig. decl. is solely masc.]

Διανατίτια, 63=βανατηα, *f.*, nurse, wet-nurse.

Διιριαс, *m.*, the spinning bar of a roulette-table; *gen.* -αις, 27. [From *βαρη*, top.]

Διιρη-ορсалте, "open," uncovered, with uncovered top, 5.

βέαл *να* *γιτλάρ*, *lit.* the mouth of the - dumb boards=as a subject to be dumb about, as a thing concerning which I must for the future keep my mouth closed, as hopeless; *έιμι* *βέαл* *να* *γιτλάρ*, I give it up as hopeless, I'll sing dumb about it, I won't dispute the case any longer with an incorrigible, I'll keep a closed mouth—like the dumb boards—about the subject; *έιμι* *βέαл* *να* *γιс.*, to give it up as hopeless, etc., 22; *έ. β. να* *γιс.* *βέαл*, to have entirely given up as commodities for consumption, 29.

βεαрт, *f.*, post, position, "berth," 22. [In this usage perhaps Eng., though a peculiar application of *бест* 'deed' seem possible.]

Διιρеамлацт (-ό- *pron.* 5),

βείτεαρ, *f.*, bear ; *apl. form as gpl.*, 32.

βιούγαμλαέτ, *f.*, revival, resuscitation ; *gen. -α*; *νεος βιούγαμλαέτα*, reviving draught, pick-me-up, 46.

βλασφάλαρε, *m.*, flatterer, flattering talker, wheedler, "blatherer," "blether," 30.

[From a v.n. (frequentative ?) βλασφάλ formed from v.n. βλασφάρ.]

βλεάταρ, *m.*, dairy produce, especially cream, 28.

βλούτραέα, *pl.* of βλού, bit, fragment, 30.

βούράν, *m.*, dildurn, applied humorously to a big "matinée hat," 60.

βογ-ρεάμπραό, half-fright, or fairly good fright (if implied so), 13.

βογέιρεάέ, quite easy, indifferent (ἀρ, about), 10.

βόρολό, *m.*, the act of manning, 31. [Orig. to go aboard].

βόρο ροτά απ άρο, "wheel of fortune table," roulette-table, 26.

βόρουιγιμ, I board, mount into or "take" a tram ; 1, *pl. imptv.*, 5.

βραίτιμ, I notice, often I notice the absence of, I miss (cf. μούχιγιμ); ιρ μό βραίτερηι Δαμιάέ é, he will be the more missed, 31.

βρεαξιό, *f.*, "belittling insinuating remark passed behind one's back,": slur or aspersion on one out of one's hearing, 20. [Hence also an adj., as in ιρ βρεαξιο-εαμάι απ φεαρέ ριν, οι ή-ά ςυρ λειρ é, he is one who casts aspersions on other people behind their backs, not judging him for it, ο. ο. m.]

βρειτνιγιάδο, *m.*, act of judging ; b. τ' ήειρ βάιρ, opinion

of cause of death, pathology, 46.

βριογαράναέ, barbed ; τρεανδα βριογαράναέ, barbed wire, 36. [From a root βριος- also perhaps found in βριογύν, an instrument for hanging dead beeves in a slaughter-house, I.T.S. Dict. and βριογαρη ι. σαρρύν τέασορτα λανοιρ, Όυαν. οο 1., p. 23.]

βρύτ, *f.*, mermaid, sea-maiden, 42. [For μηρυόαέ=E. Mod. μηρύουέαν. In L.C. μαίσοεαν μάρα.]

βρυτ, *m.*, soft downy hair or beard ; βρυτ ε' έατ, "cat's hair," fur or down often so-called by barbers, 42 (used of the superfluous hair on the faces of females).

βυαβάι, *m.*, concern, trouble, anxiety, agitation of mind with dread for the future ; *gen. -αι*; άσ νέαναμ βυαβάι βυτ, giving you concern, agitating your mind over with dread for the future, 34. [Cf. αιρ βυαό-βαι, mad, distracted (?), Όυαν. ηλ μιόε, p. 21 ? In Muns. βυαίόμεαό should be a synonym, and perhaps may have influenced the sense.]

βυιόε, *intens.*, very, ever so ; ιρ φανα βυιόε ωαιμ é, I am very very far from it, *lit.* it is ever so far from me, etc., 6. [Prob. the old βυιόε, thanks, gratitude, in genitive : "far of thankfulness," "gratefully far."]

βυιμέ, great puff ; βυιμέ τοβας, "steaming puffs" [of tobacco], 5. [The true spelling is βοιμέ, *npl. -ειόα*, a swelling, groaning, superiority, great valour, O'R

The text shows exactly the Muns. pron. of this.]

bun-cóta, *m.*, under-petticoat ; *pl.* 43.

Cáibrit, *f.*, quoting chapters of law, 40.

Cáinteoíreáct, *f.*, "act of belittling, disparaging," 47. [From verb **cáintim**, I scold, revile, abuse, satirise, I.T.S. Dict., where our word is given = scolding, abusing. The variation in sense may be due to confusion with **cáinteoíreáct**, dispraising, fault-finding, satirising.]

Cáirtín, *m.*, mite, small bit ; c. **tobac**, "a little mite of tobacco," 7.

Cáirtín, *m.*, "cigarette" ; so applied by author ; properly 'little twist' ; *dpl.*, 28. [Dimin. of **cártú**, twist.]

Callaíre, nurse, sick or hospital nurse, 53 ; *pl.* -í, 49. [Probably from **calla**, a woman's cloak or hood, the hooded cloak having long been distinctive of the nurse's dress.]

Ó. **Ó** m. distinguishes this from **callaíre**, erier (from O.N. *kallari*, herald) and compares with the latter "ír aghat atá an callaíreáct" of one calling loudly. He adds "buime 'peád' an nurse atá fé láthair 'ra cosádó." **baonaltíra** (*baonairírla*) is a children's nurse, esp. a wet-nurse.]

Cama-bóitírin, an equivocation, prevarication ; *npl.* -í, 3.

Cama-ßeoltóiréact, *f.*, aerial manoeuvring (*lit.* zigzag sailing), 30.

Cam'-ßeocáiní, *pl.*, whirlwinds, hurricanes, 1, 64. [**ßeocáin**, **ßeócan**, breeze, wind, is a

word in common use from Don. to Kerry.]

Campálta, "camped," encamped, 64.

Cá' ná for **cád ná** (=náč), why so or for what reason that it should not be so that, 23. **Cánaigéact**, *f.*, taxation ; *gen.* -á, 28. [Cf. **cánact**, I.T.S. Dict., a form probably not as true.]

Cárbao **teinntríse**, electric (tram-) car ; *dpl.* -áib τ., 5. [A new "scholar's" word.]

Cáraibhuisic, *f.*, concern, anxiety, trouble of mind, 36. [Also found as **cáraibhuisir** (Mid-Cork).]

Céairt=**cáirt**, *f.*, bark, outer skin ; 'dír **céairt** éróiceann = 'dír **cáirt** ír éróiceann, both bark and skin, but now loosely rendered "both body and bones" (prob. to get a corresponding Eng. alliterative phrase), 20. [Cf. **rseairt**, a common form of **rseairt**, loud shout.]

Ceann **urraito**, captain, leader ; *dpl.* **ceannaitib** **urraito**, 30. [**urraito** for **urraitó**.]

Cimeádairíóe=**coimeádairíóe** in c. **tiše**, housekeeper, 40.

Claonád, *m.*, stiffening in cloth like starch, 42. [Perhaps a derivative from Mid. Ir. *clandaim*, 'I thrust or stick into,' hence, 'what is stuck into cloth.' The medial -o- may have been due to the influence of Mid. Eng. *lander*, *lander*, later *launder*, 'one who washes and starches linen'.]

Clic=click, used to express the tram conductor's signal for starting, 6.

Ctóiríse, covered in ; **ceann** (=**cárbao** **teinntríse**) c., covered one (electric car), 5.

Cocúiseal, *f.*, act of "colloquing," hobnobbing (le, with), 42. [For coc̄s̄al from coc, cock's comb, sort of head-dress ?]

Coilsearán, *m.*, act of standing erect ; 'n̄a c., [it] standing erect, 48. [Pron. coilsearán.]

Coinne, *f.*, meeting ; ār coinne (for ór c.), opposite to, in front of ; ār a sc. āmá̄c, right in front of them, 60.

Coinneam, *m.*, bounds, limit, (le, to), 18, 55. [This in text is distinguished from coinne, coinnīb, meeting, expectation.]

Coinnite, *m.*, a wistful desire, teeth on edge (āri of person, cún of thing) ; ān c. b̄i āri cūise, the wistful desire he had for it, 8.

Coinnleas̄ct, *f.*, act of accompanying ; *gen.* -a ; āingeal c., guardian angel ; *gen.*, 25. [Muns. form of coinnveas̄ct.]

Cóiríus̄d̄ān cāta, "run" or passage of embellishment in a folktale ; not inflected in first part as is usual in spoken usage in a genitival phrase, 58.

Coll, *m.*, hazel, hazel stick, 35. [Cf. the old proverb : Coll īr cuileann Rōs̄a n̄a coille. —D. Ó M.]

Comá̄, *f.*, door, shutter ; *pl.* comá̄iní, 12. [Properly 'leaf of a door.']

Comhriócheoir, *m.*, resident ; c. n̄ilir, loyal subject, i.e. one of the "faithful garrison" residing in Ireland (D. Ó M.), 35.

Cóm̄-ian, *m.*, equality of treatment ; āri c. le, on e. of t. or on equal terms with, 21, 24.

Cónnlāc, *m.*, act of concealing, stowing away, 13.

Connrās̄cóní (properly connās̄cóní) n̄a Saeóilge, Gaelic Leaguers, 48. [Recent]

Con̄āir̄t=con̄āir̄t, *f.*, a pack of hounds, 4.

Cóirn, *m.*, hornpipe ; *gen.* coirn, 48. [A Revivalist term ; the English word is the only one in the Irish-speaking districts.]

Cóirón̄ta, remarkable, significant ; īr c. ān r̄éal, "it is a remarkable story, a very significant omen," 31 ; n̄a dāoine c. c̄miōcnuāist̄e, the very much over-educated people, 57. [Pron. c̄'r̄ón̄ta. Evidently an idiomatic sense of p.p. (or p.n.?) of coirón̄d̄am, I crown.]

Corr̄a-míol, *m.*, midge, gnat ; *pl.* -míola, 65. [Corr̄a- for corr̄=corr̄, bill, beak, O.R. ?]

Cóta S̄n̄ir̄, rash, eruption on skin, 51. [S̄n̄ir̄ is gen. of S̄n̄ior̄, embers, hot ashes, heat, fire, hence eruption.]

Cot̄abáil, *f.*, act of supporting, sustaining, 29, 37. [For coct̄us̄d̄o. A curious parallel to the Northern verbal nouns tréiḡbeáil for tréiḡ-eán, twis̄beáil for twis̄in, etc.]

Crāann tr̄iubáil, a folk-etymological modernisation of crāann t̄abáill, a sling ; 30.

Crāor̄-S̄alair̄, *m.*, thrush, i.e. the disease so called, 52. [Cf. crāor̄-S̄alair̄ (Con.), poc. ān leas̄a.]

Crāeōit̄e=crāeōit̄e, *p. nec.*, to be believed, 31.

Crāor̄ a' c̄uma, waist-belt, 61. [Cuma is gen. of c̄um, com, *m.*, waist. Cf. Dún a' Coma, Dunmore Head, in Corca Dhuibhne ? On the

other hand the gen. *cúim* (v. I.T.S. Dict.) is oftener heard.]

Cróic, *m.*, "saffron, a butter dye," 51; *gen.* *cróic*, *ib.* [Cf. *cróic*, *cróac*, saffron, *lúibleasbhrán* (Hogan). *Cróic* *na scáorach* was used also = sheep droppings, *o. ó m.*]

Comhróin, *m.*, sympathy, 46, etc.

Cróimhneadh, *m.*, coroner, 46. [Eng. *crown*er.]

Cróimín béal, moustache, 42. [Mid. Ir. *crombél*, later *croimhneáil*. The form in text seems an analysis of this into two words which may show mixture of **cromhoinn béal* and **croibhding béal*, as if 'curved part of mouth' and 'mouth-cluster' respectively.]

Cuadó = *cuadó*, went; only used before a broad word *go* in *Δ cuadó go utí*, 58. [Do *cuadó* occurs in *dán díreach* as well as three other forms.]

Cucól, *m.*, husband of an adulteress; *go bhrúil c. téanta* *as* *á mnaoi* *ie*, whose wife has been unfaithful to him, *lit.* of whom an adulteress' husband has been made by his wife, 39. [Cf. *cocól* and *cocón*, I.T.S. Dict. From Eng. *cuckold*.]

Cuioedáctan, *m.*, company, society, 13, 40. [From *cuioedáct*, *gen.* -*an*.]

Cuinn, *m.*, nose, nozzle, 8. [Often a humorous word.]

Cuir *amáic*, remedy, cure (*Δ*, for), 50, 51. [Cuir, a common colloquial form of *cuir*, putting. *Δ* as after *leisear*.]

Cuirfeoir, *m.*, "blood-letter," barber-surgeon, 54.

Cuirfeoirleáct, *f.*, the trade of a blood-letter or barber-surgeon, 54.

Cúntúirt, *f.* (?), counter of a shop, 15. [Cf. *cúntar*, *cúntúrt*, I.T.S. Dict.]

Cúntar, *m.*, account, "sake"; *Δ* *τραοζάι*, "for the sake of the world," for all sakes, 43 (used in order to avoid God's name being mentioned).

Cúrra, *m.*, time (of repetition), occasion; *an c. ro*, this time, on this occasion, 62.

Daibhig, *ds.* of *daibhac*, *f.*, a vat, cauldron; 56. [Usually *daibhig*, *daibhig* being a reformatum from gen. *daibhē*.]

Dailtínteáct, *f.*, manliness (contemptuously), precocious manhood, 12. [Cf. *dailtíneáct*, impertinence, foppishness, I.T.S. Dict.]

Dallao *þúicín*, *lit.* blinding of masks = blindfolding; used with *cup*, putting, 21. [Cf. *dallao* - *þúicín* (Muns.), *dallao* *multós* (Con.).]

Óar-lámac, *m.*, act of bombing, thundering, 33. [A very old word, *o. ó m.* Perhaps compounded of *óar*, "bullying" and *lámac*, shooting, firing, the latter element, indeed, being palpable, and the former analogous to *go fíreann* = "energetically" (Kerry). Cf. *óaróat*, storm, tempest, severe broken weather, I.T.S. Dict., from *óar* and *óat*, state ?]

Óarac, "mad," 29. [This word apparently occurs in *Óuan fírdoic*: *fead* *ba óarac* *nead* in *utuor*, a man of mad (fierce) strength in fight (=of berserk's rage). I have not otherwise met it. Cf. I.T.S. Dict. 'violent, bold, presumptuous.' It is

no doubt connected with τάραστ, τάραστας.]

Τεαξ-γνόσας, of good or healthy complexion, 40.

“Τέαντα 1 ηέιριν” : An Anglicism disseminated by the notorious Irish trademark which should have read either 1 ηέιριν το μηνεάδ or Τέαντύρ ηά ήιρεαν : 47. [In text probably “τε Τέαντύρ ηά ήιρεαν” should be the truly native reading.]

Τεάληρά and τεαληρά = τεαληράδ, *m.*, in sense ‘likeness, probability’, 39, 43, 44. [But τεαληρά = “glistening,” Ο. Ο. *m.*]

Τεαρήτας, certain, likely ; *comp.* ιτ τεαρήταιχε, 31. [Perhaps really τεάρατηχε for τεαληράδαιχε ?]

Τεαργ-αινοεοιν, *f.*, utter unwillingness ; ηά ηο., with utter unwillingness on their part, 21.

Τεαργ-τάλοεαν, the first dawn of the morning, 2.

Τειζ-φειρεαντα, of good appearance, 38, 44. [Τεαξ-*gen.* of φειριντ (φειριντ). Cf. τειζ-φειρεάλα (Con., Clare I.).]

Τειζίνεας, chicken-pox, 52.

Τειζνεας, thorny; barbed, 36 (v. γρεανς).

Τεοσαρι=τεασαρι, difficult, hard, 56 ; ιτ η. ηομ, 55 ; *comp.* τεοσαρια, 52, 54.

Τιασιρότε, devout, 32. [Τιασαντα (Con. and Don.) ; cf. τιορζαίτε and τιορζαντα, ευηντα and ευηντα, etc.]

Τινγιλτ, *f.*, act of tickling, titillation, 61. [Cf. τινγιλρ, I.T.S. Dict. From Eng. *vb. tingle*? Τινγιλρ could be a Gaelicisation of *tingles*, *pl.* = “pins and needles,” thrilling sensation. Cf. *a-dinnlin'*

with could (Uls. Eng.). No doubt *tickle* and *tickles* (from O.E. *tinclian*, to tickle?) have had influence here, esp. in sense.]

Τίρισιμ, I destroy, annihilate; 3 *pl. cond.*, 31. [From τίρc, drying, draining dry ; τά απ τοβαρ ησ ηιτ 1 ηοίρc.]

Το-έλαοντα, upright, erect, 49.

Τοστρατεάς, hurtful, painful, 9.

Τοίλ = τόις, supposition, thought ; only in ιτ τοίλ ηομ, I think, suppose ; 39, etc. [The -ι of τοίλ is due to that of ηομ ; cf. the -ο of μιτρο, αιτνιο, etc., from the expressions ιτ μιτρο ηομ, ιτ αιτνιο ηομ, etc.]

Τό ηομ, “completely,” “entirely,” 51. [Stress on ηομ. Elsewhere in Muns.= purposely, on purpose (esp. S. Cork). It seems in some places to be identified, if not confused, with Τέαν-αμ, η. ηον ηομ, on purpose (v. I.T.S. Diet. *s.v. ηομ*). Perhaps it is for τόις ηο (or ι ?) ηομ opinion entirely [for it] ; at any rate ηομ seems adverbial.]

Τοναρ ηοαιρ for τονα ηρ ηοαθαιρ, “pains and aches,” “maledictions” (ηη, ηο), 8.

Τηραρανότηας, *f.*, act of climbing, 6. [In various other forms in the dialects].

Τηέιρ for ηέιρ in τά ηέιρη ηιη, accordingly, 40. [The form η. ηέιρ for ηο ηέιρ again taken as a root.]

Τηροσατέαριαθ, *m.*, druggist, 45. [From τηροσα (?) Eng. *drug*. The ending is from -ασοιη crossed with -έαριαθ (Eng. -er.)]

Τηοις-ειτιγεαη, poor fare, bad food and treatment, 19, 26. [ειτιγεαη is a very obscure word.]

Τροικ-γεανναέ, bad inoculation (of cow-pox); *gen.*, 54. Ουδέτλαν, *m.*, defiance; οὐ τούσ πέ τὸ τέ, he defied him, he dreaded him not. [Slán is also in use in Iveragh: μο τλάν πύτ, I defy you; "μο τλάν πέν μάρτα," 'I am independent of March' (said the old cow).] Ουδέτλανυσσάο, *m.*, a Dreadnought; *pl.*, 29. [Application of an old word to a new thing, by addition of -υσσάο.]

Ούραιλ, *f.*, act of smoking strongly and continuously; ἀγ τοβακ, smoking tobacco with voluminous blasts, 5. [Cf. ούροιν, a small clay pipe; ούρος (Don.), also ούροεος, a tobacco pipe; the root-word ούρο, *ib.*, also exists.]

Εάστρυψίμ, I relate, narrate; 2 *S. imptv.*, 1, 47. [Orig. =I narrate a tale of adventures; cf. ἀρρυψίμ, I tell, relate (Or.) orig. I narrate an old story.]

Εαγανταέτ, *f.*, "light-headedness," state of being a little touched in the head, fatuousness, 26. [Synonym έαστρομαέτ céille].

Εαγανταμοιλ, light-headed like a "March hare," fatuous, 63.

Εασταη, *m.*, shouting, crying, bewailing, 46. [From έισιμ, I shout, cry, bewail; -ταη suffix.]

Εαλας, *f.*, chance to attack, unguarded moment (ατ, at), 5. [For έαλας, orig. flaw, weakness.]

Ειρεαέτ, *f.*, substantiality of mind, sound understanding, 27.

Ειριεαννα, for έιρε, *npl.* of ιαρε, fish; 4.

Ειτεατταέ, *f.*, flying; flying into a rage; έιρεοσαρό ε. το, he will fly into a passion, he will get into a rage of temper, 29.

Παέαιλίν, *m. (?)*, scale, covering, "wool"; *pl.* in βαΐραρη να παέαιλίνι τε πύλιν να πεοινίνι, the scales ("wool") will be taken off the shoneens' eyes="the thing will be brought home to them, they will be disillusioned," 20.

Παΐνη-έιρισε, weak rising, i.e., when recovering from sickness, being on tottering limbs, weak and emaciated; preceded by prep. ατ, 53.

Παλλα περοίν, sod-wall, 25. [See vocab. to εαέ. τ. την Κέιν.]

Παλλαρταίλε, concrete wall, 25. [Σταίλε is gen. of ταίλε=stubbornness, obstinacy, but also, if memory serve correctly, 'any thick or caked substance' (Uls.?). Το. Ο μ. would now prefer to write παλλα βαλτά, from βαλτάο, being caked or clodded, e.g., τά'ν cίροε την'να βαλτάο τεηρ, that cake is clodded=uneatable].

"Παν λε ήαιμηρι"="Wait and see," 28. [Asquith's famous saying.]

Πάρταιν, *f.*, warble in leather; *dpl.* -νιβ, 45.

Πεανόιν, *pl.*, "pipes," lungs, 1; [Pl. of πεανόν.]

Πεάιρροιοε, 2nd *comp.* (of μαίτ, good) with 2nd agglutination of τε, of it; ιρ νί π. τηνν αν τ-ατρυψσάο, and we are not the better of (or for) the change, 54. [Cf. μηροροε, also in W. Muns.]

Πεαριέανναμοιλ, rainy, 2.

Πειριη, *m.*, member of parliament, 26. [Recent.]

Féití fánn, "lizard" (= newt?), 10. [Perhaps=lit. weak sinew, but it is also called éró fánn. Secondary senses seem to be "a weak liver or consumption."]

Féabhráirtí, pl. of féabhrá, fever; 52. [Cf. ártaírtí from árta, etc.]

Féabhrá butaċ, black fever, "a frightful scourge," 13.

Féise, f., a fig; ari féise féise, for "a fig," for a trifling cause, lit. for a fig of a fig, the apparent repetition being in gen. (?), 24. [Cf. Eng. use of *fig*.]

Féiltín, m., "cigar," 28; so applied by author; properly 'little roll'; dpl., 28. (Dimin. of fíllaċ, roll.)

Féisár, m., verge, brink, edge, 26. [Cf. Lá bhealás aoiúinn ari féisár a' Gleanna, a grand beautiful day on the glen's verge, old song; do ēuairí Seán amáċ ari féisár fciúta na foille, John went out to the very verge of the cliff, O. O. M.; ó féisár lāe go lá, from the first dawn of one day to broad daylight the next day, from dawn to dawn; i bfeisírláib cnocáib, on the verges or ridges of hills, A. C. L., p. 86.]

Féirí, f., relief, help, aid; cion ēarí féirí, love beyond measure or compare, 9.

Féirleiteaduamáil, very numerous, abundant, 4, 16. [Intens. prefix fó- (Eng. cognate over-) + leiteaduamáil; cf. leiteaduac, abundant (Don.).]

Féudáin cinn, scalp (properly the roof of the skull); pl. 48.

Féireac leanaṁna, followers, following, lit. stay of following, 17.

Féireac leanaṁnaigte, pl.,

followers, following, 35. [A variety of the preceding expression, showing gen. of a v.n. leanaṁnaigte = act of following a leader in a body? Cf. canamáin, I pronounce (Muns.) from canamáin.]

Féilag=féilag, f., act of enduring, 26.

Féinseamáil, substantial, 27. [Probably a compound, fó- 'sub-' or 'around, about' + nárcamáil, 'fastening together.' With fu=fo cf. fícan (fícan fícan)=fícon, etc.]

Féinnra (for fóinnra), m., hoop; pl. in féinnraí tóċta, "stays," erinoline, 43.

Féit, m., noise, raising ructions, 40. [In Mid-Cork riott (v. vocab. to fionn aṣur loján, etc.). The present Kerry form has been assimilated to fuaim, etc.].

Féirteoir, m., a crier, with "more noise than action"; pl., 36.

Féiluaċar, m., "foreignism," 46. [Recent. Scarcely a necessary coining, as gallaċ, gallaċ already existed in the literature and dialects.]

Féillunaċ, f., soap; gen. -aċse, 36. [Cf. galluanaċ, I.T.S. Dict.]

Féil-mian, a desire for a smoke; do ēáinīs s. ari, he felt a craving for a smoke, 7.

Féamba, m., a lump of butter, meat or tobacco, 38. [From E. Mod. Eng. *gamb*, *gambe*, 'leg of an animal' (heraldic), *gamba*, 'leg of a horse' (1607), whence *gam*, 'a leg' (slang), used in Ireland in a "gam of bacon."]

Féaduac, having a compact spot on the hide; as subs.,

f., a cow having such a spot, 55.

Σέαριάν, *m.*, spur; *pl.* -άν, 49. [Properly a folklore word= sharp thing: Λ' έρυτη η Σέαριάν δεστ? was addressed by the púca to one who had dug his spurs into him on a former occasion.]

Σεαριαδό απ τρεανναίς (τριονναίς), inoculation of cowpox, vaccination; απ ρεανναδέ 'Α Σεαριαδό, vaccination being performed, 53; *gen.* (abbr. form) Σεαριατά, the expression ι Σεοιννός ά' Σεαριατά being for ι Σεοιννός Σεαριαδό απ τρεανναίς, as colloquial usage always has the full form, with only final *gen.*, 53.

Σεαριη-αιχνεαρ, short talk or answers, back-answering, 7. [Cf. Σεαριη-άιντ, Σεαριη-μαστά.]

Σεόκατα, "caught in the throat," asthmatic, wheezy, 1. [Perhaps formed from Eng. *yoked*=not free in the throat (?)]

Σλαιριότινε, *m.*, call, crow of a cock, 40. [Cf. Σάιριός, laughter, for termination -ίνε.]

Σλέαρ ηα καθλαć, stays, 46. [Lit. trunk- or body-harness, with καθλαć, *gen.* of καθλι.]

Σλιοννοδη, *m.*, joy, cheeriness; Σ. μειομέιτε, joy of merriment, mirthful joy, 65. [Also used in S. Muns. and Con. At Clohane Castle= "noisy boast." Τ. Ο. Μ. compares the synonymous phrase ά' ροι ι ηγλιμτιν, "beside one's self with joy." As the latter=lit. 'going into firmaments' it is like the Eng. 'treading on air.' The comparison makes clear that Σλιοννοδη is derived

from Σλινν, firmament, sky, with suffix -οδη for -ταρ?]

Σλιαριτέαν, *m.*, motor, automobile; *dpl.* 63, as *pl.*, 62. [Recent.]

Σοβλιρε, *m.*, "beaker," i.e. long-nosed fellow, 39.

Σηράριεαςτάιντ, *f.*, act of bringing by nefarious means into companionship (i.e. with), 41. Often applied to lambs whose dams die or to sheep whose lambs die.

Σηρινγκ, *f.*, the snarl of a dog; ά Σ. ιηριότε, the painful expression or contortion of one's face, 14.

Σηριρέαρ, *m.*, a cattle-buyer; *dpl.* -έαριαδ, 36. [Cf. Σηράρεη, a "blocker," rarely a cattle-jobber or dealer, *m.m.*, *voc.* Apparently the Eng. *grazier* with sense very much changed.]

Ηινιγιρτέαρ, *m.* (*neg. word*), "thoughts," opinion, 'word'; ηι'λ άον ταρηδη ηινιγιρτέαρ διη, "there is no appeal to second thoughts," there can be no second opinion ('word') about it, 22. [From Mid. Eng. *hogester* (1483 A.D.), also *hokester*, etc., now *huckster*, but probably influenced by *higgler*, a synonym of *huckster*. The verbs *higgle* and *huckster* have a secondary sense 'to chaffer, keep on bargaining, reject offer after offer, etc.' which comes close to the idea in text.]

Ιννεαλλ ειτεαλτα, flying machine, "aeroplane"; *dpl.*, 30. Ιομήδοταραμαῖτ, out of breath with exertion of hurrying; Σο ήι, in an excitable hurry, 7.

τοννήμαρ, *m.*, cool, cool part or time, 60. [Adj. as subs.]

ταξ-ράό, small or poor pay, 29. ταξ-ρεαντ, a small or poor chance, 53.

τεαθρισίμ, I swear to a thing in court ; 3 *S. cond.* (*rel.*), το τεαθρόσαό, 41. [From τεαθδαρ, book ; cf. ταρι αν τεαθδαρ.]

τεασδό, *m.*, leaning towards (τε), partiality or penchant for (τε), 27, 33. [Hence perhaps the slang word *leg*, so common in Dublin, e.g. “he has a great *leg* of them” (from *τά τεασδό μόι αισε υατά ?)=they are so partial or favourable to him that he can obtain any request of them.]

τεατ-τιορτ, half-list or bending to one side, 44. [Τιορτ is Eng *list*.]

τειγκίν, *f. (?)*, a weak worthless article (of foot-gear only ?) that is not durable ; *pl.* in τειγκίνι βιόσ, weak boots resembling paper through their not being durable, 47. [Τειγκίν is probably for λειγίν (cf. τειγτε for τέιτοτε, etc.) a dimin. of λεικ, leak (in a ship, etc.), weakness, failing, etc.—see I.T.S. Dict. *s.v.*—but it has no doubt been influenced by τεασδό, melting : “boots that would melt off one’s feet,” as one sometimes hears.]

τειργ, *f.*, plain ; *pl.* in τειργί ταλμαν, plains of land, ranches, 15 ; τειργί, ranches, 37.

τεομπαό, 3 *S. cond.* of τάμαιμ, I dare ; 39.

τίνε, *f.*, line or wrinkle in the face ; *npl.* τίνιοεαέα, 16, 17.

τιύξταρ, *m.*, shouting, hubbub,

hillaballoo, 46. [From τιύξταρ, I shout ; -ταρ, suffix.]

τοσατ, *m.*, eye-socket ; *dpl.* form as *gpl.*, 17. [Cf. τοσατ, the hollow behind the eyes, I.T.S. Dict. Perhaps τοσ influenced by μοσατ, the apple of the eye.]

τοιησφεοσδό, a form due to mixture of flexion ; it is for τοιησφεαό, 3 *S. cond.* of τοιησιμ, I seek, ask for ; 37. τομ, bare ; as *adv.* (for το ιομ ?) in α ςηρι ας τωισε τομ ομ, convincing me against my will, 4 ; also in το’ τομ, completely, entirely, 51.

τασνατιρεαται, loving, fondling ; *adv.*, 9.

ταιτοεανάδα=ταιτοεαδά, *pl.* of ταιτοιν (ταιτοεαν), morning ; 52.

ταιτε=ταιτικ, *gen.* of the old word ταιτικ, a horse, a steed ; απι μυιν ταιτε (ταιτικ, Berehaven) α θέιτε, topsy-turvy, *lit.*, on the back of each other’s steed, hence confusedly, mixed up, topsy-turvy. Evidently originally used of a cavalcade—it is very interesting to find some survival of ταιτικ=Britannic *march*, ‘a steed, horse.’ 2

τάιτλε, tackling, gear, or rather a single part of it, 44. [From τάιτιν, hand ? Cf. *s.v.* τάιτινιαις.]

τάιτινιαις, *m.*, surgeon, 37. [τάιτιν, the hand, Lat. *manus*, O’R. + τιαις, leech, physician].

ταιτρο, *m.*, pie, 37. [From prov. Eng. *must*, a kind of paste of bruised fruit, i.e. the pulp of apples or pears after the juice has been pressed out in making cider or perry, Oxf. Dict. No doubt

the Irish form has been influenced by *mash* = 'hash,' etc., hence *-άι-*. It may be added that both *must* and *mash* ("bran-mash") are used as food for cattle, therefore confusion was easy.]

μάιρτιμόεαςτ, *f.*, mastery, dominance; *gen.* -ά, 42. [A longer form of μάιστιμεαςτ, cf. *giolla*μόεαςτ and *giolla*ςτ, etc., I.T.S. Dict. gives our word (μαιστιμόεαςτ) as v.n. of μάιρτιμός, I master, domineer.]

μαλλα-βος, (of water) lukewarm, "soft," 52. [Cf. μαργε βος, lukewarm water (Corea Dh. and Or.)]

μάμ, *indec. f.*, "Mrs.," ma'am, madam, 60. [From *ma'am*. To be distinguished from μωμ, *m.*, mother.]

μεασαντα, of respectable or reputable title, up-to-date, "ripe" (as Irish speakers often understand it) 25. [From μεασαν, any taprooted plant ?].

μέλιστε, pondered, weighted, 43.

μελημμαισεαςτ *f.* vigour, 6.

μειόμειρ, *f.*, mirth, merriment, 55; *gen.* -ε, 65. [From μεαδαιρ, μερόιη, mirth, joy, with suffix -έιρ which, though usual in all the dialects and in the MS. literature, has hitherto not been given in grammars.]

μειλιμ, I spend, pass; ο μειλεασ ον αιμρη τι, that would help her to pass the time, 40. ["I waste (time)," I.T.S. Dict. Cf. μεαλιμ, I spend, enjoy, *m.* ον *ιοτ., voc.*]

μέιριλεαςτ, *m.*, rebel; *coll* ον *m.*, the rebels' hazel sticks (see under *coll*), 35.

μέιτηαρ, *m.*, fat, blubber, 4. μεόν, *m.*, disposition; αρ μεόν, out of all reason (often spelt αρ μεούαν, as if containing μεούαν=μεαύόν, medium, moderation); sufficiency, satisfaction (of food), 14.

μί-θεά'ματας, unlikely, improbable; *comp.* -άισε, 4. [For μί-θεατματάς.]

μί-φολάμεαςτ, *f.*, unwholesomeness, unsoundness, 38.

μίνιμεστ, *m.*, menu (cun, for), 14. [An Irish word of similar sound used to represent the English pronunciation of a French word.]

μίτιο, *f.*, time, high time, late enough; *pl.* -οι; ιεο μίτιοι, on your convenience (of waiting on another's convenience or time for doing a thing), 6.

μό=ιομόδα, many; 37.

μόμυρόεαςτ, *f.*, high-mindedness, often=acting above one's station in life (ιοναλμ, etc.), 56. [Cf. μόμυρός, μόμυρόεαςτ, I.T.S. Dict.]

μυινίτε = μυινίλι, *m.*, sleeve; 54, 60.

μύνλάτα, moulded, 44. [From μύνλάιλ, act of moulding, which is from μύνλα, mould.]

μυέλη, *m.*, a wheezing accompanied with phlegm, 5.

νεανμεαδαιρ, *f.*, loss of memory (applied to people supposed to be of unsound mind), 26.

νυαόαςτ, *f.*, newness, novelty; ομη η, for novelty, as a change, 11.

οξαίμ έμαον, *f.*, branch or virgular ogham (the most

ancient Irish writing), 52. [Now pronounced in Kerry as if *uṣdaim* ेर्लाह or *uaim* ेर्लाह (Valentia I.) and in other parts *uṣdaim* or *uaim* ेर्लाह. It may be that the words *uṣdaim*, harness, traces, *uaim*, embroidery, joining together, *uaim*, alliteration, verse, and *uaim*, a cave, grotto, have had a disturbing influence. The *ogham craobh* may have been written at first like the Norse twigrunes, though even the oldest monuments do not show this method.]

Oróeář (pron. *eirweář*), *m.*, receipt, recipes, cure, 51; *pl.* -ář, 2, 26, 52. [Originally = instruction. Cf. *teasář*, cure, recipe (Don.).]

Oíč=*olc* (Fr. *Dinneen*) ; । *oíč* (*olc*) ।*iom*, I regret, 47. [The -c is omitted on account of the piling up of consonants ; cf. *ní bea'* ।*iom* for *ní beaš* ।*iom* in the same linguistic territory. The -č merely indicates an unvoiced -l as trace of former presence of -c. The slender *oíč* is of course due to *caol le caol* with ।*iom*.]

Oíl, generous ; । *oíl* é ेun, he is generous about (*lit.* towards), 19. [Cf. *Tá ré oíl fén mbiaó*, he is generous about food (Bere).]

pácláille, *m.* (?), a large soft lump on the foot, bunion ; *pl.* -ář, 44.

páirt, *f.*, part, relationship, regard ; । *bráipt*, in regard to, as regards, 55 ; । *bráipt* ।*matseara*, in good part, in a good spirit, 6.

péacaliseáct, *f.*, beauty, neatness, gorgeousness, 61. [Also

“ gaudiness, showiness.”

From adj. *péacsac*.]

péáinac (pron. like *pianac*), “notably bad,” 36. [Ο.ό. m. seems to reject any connection with *pian* : “ There is no pain in the implication.” O.R. has *péanáio*, pain, punishment, contraction, which may be the same as *peanóait* quoted by him from Cormac.]

píteáil, *f.*, “ wagging under the surface,” sporting or frolicking in the water, 10.

pílibín, *m.*, barnacle, 64. [Also “ green plover, lapwing.” Orig. little Philip ? Cf. *Siobáinín* ।*buróe*, yellow-hammer, etc.]

pípíni, *pl.*, wheezing, gurgling, 51.

píúnáilta, puny, delicate, 43. [Cf. *púnáilte*, perished (Sligo), *cúnáilte*, perished, “starved” (Don.). The Kerry form seems to show that the Eng. *puny* is the origin.]

pílearcán, *m.*, an explosive shell, 33. [Recent in this use. Properly—the sound of an explosion, *e.g.* ।*sunna* *pílearcáin*, a child’s pop-gun ; *Céann pílearcáin*, Pleaskin Head, Co. Antrim.]

píléroe, *f.*, act of discussing ; *gen.* *pílérote* ; । *n-aoírroe* a *pílérote*, at the height of its discussion (or being discussed), 56. [The gender and genitive seem incorrect in I.T.S. Diet.]

píuc, *m.*, mouthful ; *píuc* ।*mat* a ।*baint* ।*airt*, to smoke a good mouthful of it, 8. [*pílaic* (Mayo), *bílaic* (Don.). The present form (from *pílac) seems to have been changed under the influence of *píuc*, *f.*, a cheek.]

þlucuſeal, *f.*, act of taking flaming red and large mouthfuls in smoking, 8. [For þlucſail, *þlæcſail. See þluc.]

þluðað, *m.*, mud (as a shower), 56. [Cf. þluða, puddle, I.T.S. Dict.]

þlúp róltæ, flour heated with hot water, 52.

þóirt, *m.*, fort; *mpl.* þóirtaib, 30. [Cf. *do* réabhráð *póirt* (s. cl. mac *o*). It is a more recent borrowing than *pórt*=fort.]

þotanálairé, *m.*, “a cannibalistic quack,” a quack “using rough or untrained means,” 54. [Cf. the *p.p.* *þotanáltæ*, attended to by a quack, quacked, especially applied to a cow in labour, if dealt with by a quack. Hence there is a verb *þotanálaim*, I quack, with v.n. *þotanáit*, from *þota*, pot, jar, with a medial *-n-* perhaps to be explained as euphonic like that of *le n-a*, *ó n-a*, etc.; cf. final development of *do n-a* for *oá* in Kerry and S. Uls.]

puillín, *m.*, pulley; *pl.* -í, pulleys, tackles, (so known to sailors), 58. [From Eng.]

þúinriún, *m.*, a puncheon, a cask; *mpl.*, 34. [From Mid. Eng.]

þuruiſeal (for þurſail), *f.*, act of blubbering, pouting, 58.

þuč (pron. þuč), *m.*, puff, breath; *npl.*, þuča, 52.

þagamálairé, *m.*, spendthrift; *pl.*, 26. [From a v.n. þagamáit which again is from a noun þagam, probably related to the root and prefix þag=burning the mid-

night oil, keeping late hours at night, dissipation.]

þaroe, act of casting, 58; hasty or unchecked motion, unrestrained use of; *cead* þaroe *le*, full rein to, full uninterrupted scope to, 13. [Cf. *tá* þaroe *oigt ag imtealct*, you are in a great hurry away (Bere)].

þáirfeáit, 39 = þárláit, *f.*, rumour, gossip, I.T.S. Dict.

þármáill, *f.*, raving; *pi. tinntróe*, violent raving, 53. [Pron. þáit with nasal á.]

réalt mongað, comet, 31. [A literary word.]

ré haitriſe, time for repenance; *san* *don* *né haitriſe*, lit. without time for repenance, but, applied to a beast in text=sudden, summary, 3.

réítótiſče, clear, freed, 1.

réiſeadoír (also *réadoír*), *m.*, astronomer; *npl.* -í, 16, 33. [A popular word: “Táim ‘á élop raiio atá cuimne agam,” *o*. Ó *m*. Perhaps from *ré*, the moon, this having attracted the earliest attention of “star-gazers.” If so, better *réadoír*.]

réilcín an eabhaill, comet, 31.

réimídear (pron. *riodear*), *m.*, thickness, stoutness, 54. [Connected with *réimháit*, thick, stout.]

réimre, *f.*, a ranche, prairie; *pl.* -í, 36. [Seems a formation from *réim*, like *twisre*, *twimíre*, etc., hence=lit. ‘place of wide scope, great extent of land,’ but may be only *ranche* itself influenced in form by *réim*. I.T.S. Dict. has, with other meanings, “a tract of land” which is the use of the word by Micheal Breathnach in *Stair na hÉireann*, I., 10

(wrongly explained in vocabulary). The influence of *range* is perhaps negligible, as that should have given a vowel -á-, not -é-].

riásgládóir, *m.*, ruler; *pl.* -í, 24.

Ríobal, *m.*, exposing to scorn; οέανφατο ριετο μίοβαλ οράντ, they will expose us, or hold us up to scorn, or refer to us sarcastically, 43. [From Eng. *ribald*.]

Ríocáit (pron. *riocáit*), *m.*, state, plight, condition (*σή, on*), 33; mood; *dpl.* in *μεστάισ*, "in the mood to, etc., through being beside themselves with joy," fit to do a thing through "exuberance of spirit," 48.

Ríosdáonna, anyone of a royal family entitled to immediate succession to the crown, not necessarily heir-apparent or crown-prince, though used so in text, 33. [Literary word.]

Ró-θεούδας=ρο-θυτόεας, too or very thankful or pleased (*οε, with*), 47.

Ró-άιμειρεάς, too careful, 51. [Cf. *αιώμειρεάς*, careful, circumspect (*Corca Dhuibhne*).]

Ró-χéilleamáil, too obeisant; *μ. τά γεοιμιρασι*, too conscientious; *Σαν α βειτ* *μ. τά γε*, "to treat their consciences as a minor factor in the performance of their duties," 24.

Ruíclíocán, *pl.*, swimming sensation in the head ("the head in a swim"), "a kind of dancing maze"; *τάμις μ. αι μο ρύτε*, "I could scarcely believe my eyes were seeing rightly," 21. [From a sing. *ρuíclíocán*=*ροίτελεάς*, twirling, wheeling, rolling, I T. S. Dict. ;

cf. *ρείτιοcán* and *ρείτελεάς*, etc. It is clearly the pure Irish for the *ράοιτεάιt* (wheeling !) of which some Kerry "Irishmen" are so fond].

Sail cneir, dandruff, 35.

Sain nó, either that or, 6.

Saltz, *m.* (?), heartburn, 37. [Perhaps the same as *ralt*, leap, O'R.]

Scáipeatónír, *m.*, squanderer, extravagant person, 40. [For *ρειρέτεοιρ*.]

Scála, *m.*, squall, sudden gust of wind (perhaps orig. shrieking storm, howling blast); *pl.*, 1. [If from *squall*, with which it seems to be associated popularly, the word must have been borrowed before the vowel became long in Eng. There is, however, a word *ρεάτ*, *ρεάτ*, a shriek, cry, which, if not the etymon, may have had some influence. If it be from *ρεάτ*, we should expect *ρεάταό*, and a *pl.* *ρεάταίδε* (-áí) would not be unparalleled (cf. οέαντύρα from οέαντύρ, etc.).]

Scamhrádáinail, startling, frightening, terrifying, 56. [The -ό-=-ά- in sound. For *ρεσηριαδάναιλ*.]

Scadáimreáct, *f.*, enlarging upon the truth or falsehood of a thing, as the case may be, 6.

Scéim, *f.*, form, also beauty of form, 65. [Cf. τ. Cl. ηλ β., s.v.]

Sciobalac, *m.*, a junk of meat, 14. [Cf. (of a dog) οάρωνς *ρέ λειρ α' ρε*, he made off with the junk of meat.]

Sciomaríta, burnished, 49.

Sciotaíscé, short, skimpy, 63. [In reality p.p. of *ριοτάιμ*,

I clip, I shorten. Synonym : Σιορπιτάς (Mayo).]

Σιοτωγέαλ = σιοτσάι, *f.* giggling, tittering, 62.

Σλίζε (-e for -εάν ?), act of chattering, talking senseless gabble, 15.

Σλίζεάλαρά, *m.*, chatterer, 7. [From σλίζε].

Σλυσός, *f.*, dose, sup, draught, 46.

Σκραίτεαλ, *m.*, a scrap, little bit, 7. [Σξηεαταλ (Bere, etc.)].

Σκυν ρεαν, “wholus-bolus,” entirely, 9, 60. [Cf. from Corea Dh. μαριχέασό ρευν ρεαν ε, he was killed outright (=αμαέ 'r αμαέ). Perhaps abbrev. and assim. from an orig. *τοιή ρεον ιρ ρεαν, both skin and membrane. Origin perhaps (1) O. Ir. *scind* (Cormac, 134), ρεον (Don.), ‘skin (cuipeάσό αμαέ 'mo ρεον mé, old song), from O.N. *skinn* ; (2) ρεαν, membrane, O’R., now ρεανάν. If this explanation be correct, it is similar to τοιή έδιρτ έροι-κεαν, τοιή φεοι ιρ λεάσαρ, etc. and, more remotely, to τοιή κορρ αναμ. The change of -nn to -n may show that the phrase became stereotyped (hence loss of τοιή) before the development of diphthongisation.]

Σκυρ, *m.*, act of divorcing (6, from), 39.

Σελοάό, *m.*, act of casting as a jet, squirting, 30. [See vocab. to Τ. Τ. ,s.v.]

Σέλοαό (pron. like τιασαδ'), *m.*, act of swelling, enlarging, floating, distending, 12, 34. [From τέλο, jewel ?]

Σελβάδαρτί, *pl.* of τελβάδαρ, *m.*, possession, property ; 27. [Cf. άριντί, *pl.* of άριν (= ἀρταέ), etc., in Kerry.]

Σέαλτα, sealed (of a letter), 42
[πά ήέαλα is also frequent for this, esp. in songs.]

Σεανά-έάνε for ρεαν-έάνα, *gen.* of ρεαν-έάν, *f.*, old imposts or taxes, 28. [Cf. λάινε (Mid-Cork)=λάνα, a lane.]

Σεανά-χροσά, *m.*, an old hack ; *pl.* -σί, 36. [Cf. Σηροσαρη ρεανούριε (Corea Dh.), αρι α χροσαροε, on his hunkers (Gal.), and senses of Σηροσα in I.T.S. Diet. All are perhaps from Σηρος, haunch.]

Σεανά-ναίτεαννα, “old adages or customs,” 19. [Cf. νατ̄, νατάν (Don.), I.T.S. Diet. ; O. Ir. *nath*, ‘poem.’]

Σέαλαρ, *m.*, the separation or space between the front teeth above, or below ; *gen.* -αιρ, 17.

Σεανάς (ριοννάέ), *m.*, cowpox as an inoculation in vaccination, 53. [It has been suggested that *pox* was mistakenly translated as if it were *fox*. This could have happened through the first usage having been “Σεαρριάσ άν φορ.” See under Σεαρριάσ άν τρεανναίσ.]

Σείλτεάν, *m.*, canal ; *pl. (dpl. form)* -νισί, 29. [Probably from *chenell*, a 16th cen. (1535) form of *channel*, with metathesis of -n- and -ll-. The -τι- may be a writing of unvoiced -t-.]

Σινρεάν, *m.*, act of forcing (urging, pressing) a thing on (αρι) one, 29. [A synonym of ταξάντ (Muns.), τύνασ (Mayo), καιτεάν (Don.).]

Σιοτίμαρη, *m.*, peace-officer, policeman ; *dpl.*, 35. [Recent.]

Σταναίτε, robbed ; τ. ρ. έαν τινδαίλ, taken away, lost, 53.

Στασο, *f.*, sloth, slothfulness (1) ; τιασο έαολα, slothful

sleep, sluggishness, 2 ; swath ; 'na ῥlaoða, in droves (crowds), 26. [From Mid. Eng. *slæwth*, *sleawthe*, *slewthe*, *sleuth*, etc., ' laziness, sluggishness, indolence, idleness,' now *sleuth*, '(1) sloth, laziness, (2) track, trail, path,' and *sloth* (through influence of *slow*). *Slaoð*, besides that of text (1), has the senses (2) a swath, layer, pile, (3) a raft, float, trail, (4) a fool, a dull-witted fellow (Om.). Of these (4) and (1) are from Eng. sense (1), and (2) and (3) from Eng. sense (2). From ῥlaoð (3)=Eng. (2) again comes ῥlaoðán (often ῥlæð-óán, Muns., Con.), a cold, with which cf. the Omeath word *teannán*, a cold, from *teanam*, hence='a thing that follows or sticks to one,' as colds commonly do in ordinary parlance.]

Slögán pléarctá, an explosive shell, 30. [*Slögán* is recent in this use, and properly= shell of shell-fish.]

Sluio, anything got by theft, 9. [Seems *m.*, as it is referred back to by é, but the usage may be generic ; should be *f.* by rule. Cf. ῥlaoð, *m.*, theft, robbery.]

Sméiplic, *f.*, mourning cloth, crêpe ; *gen.* -ce, 32. [Cf. tá'n oróce 'na ῥméiplic, "the night is as black as a sloe," Ο. Ο. m.)]

Sóðaltairíb, *dpl.* of ῥóðaltar, *m.*, a luxury, 28. [Cf. ῥéantúri (from ῥéantúr), etc., also in Kerry.]

Soiléir, clear, plain, evident, 58, etc. ; with intens. ῥa-ῥoileir, 32, etc. [Perhaps ῥo+léir *gen.* of léar, a ray of light, a formation which

is quite usual. Otherwise it may be ῥoileir influenced by léar.]

Sonarþam, happy, prosperous, 17.

Sop ɻuðrja, *sop* (wisp) of bulrushes ; 1.

Spaigín, *m.*, purse, or the new Gladstone bag (author's application) ; *pl.*, 21. [Dimin. of ῥaðsa.]

Spelteacá, *pl.* of ῥpeir, *f.*, heel ; 44. [Cf. epiaball (should have been so spelt in this book perhaps)=eapball, beiricá = beariča, both in Kerry.]

Spreiucadó, *m.*, act of inciting, inducing, urging, 64.

Spreiucadim, I incite, urge, induce ; 3 *S. pft.*, 32.

Spreangs, *f.*, string ; wire ; *npl.* in ῥreangs deilsgneacá, barbed wire, 36.

Střampálta, sulky, overbearing, ill-humoured ; *adv.*, 39. [Cf. ῥtřamp, perhaps=dislike to part with a thing, displeasure, dissatisfaction, a word once in use in the Co. Longford, as it occurs in the R.I.A. MS. 12 F 10, p. 7, which was written in that county. At any rate ῥtřamp seems the root-noun of the adj. *střampálta*. See *C.S.*, Feb. 14, 1911, *The Leinster Dialect*, for stanza in which the former occurs. There is also a Con. word ῥtřampišče, 'crippled with rheumatism.' *Střamp* from Eng. *stram*, 'to recoil, to straddle' = L. Ger. *strammen*, Dan. *stramme*, 'to strain, to stretch' ?

Střeannos, *m.*, strand (of tobacco), 8. [From Eng. word.]

Střupá=*trupá*, *m.*, strap, 43. [Eng.]

Συναίσθεανταρ, extraordinary, wonderful, 56. [Orig. *gen.* of Συναίσθεανταρ, emblem, portent, prodigy. Cf. Συναίσθεανταρ, I.T.S. Diet.]

Συμάλτας, *m.*, gourmand, 12

Ταξφαν, etc., *fut.*, and το Σαξφαν, etc., *cond.*, Kerry forms for τιοφαν and το Σιοφαν respectively; 3 *S. cond.*, 27, 53, 57, 59; 3 *S. fut.*, 55. [New formations from ταξαν, I come.]

Ταις=τασ, particular time or occasion, 56, 64.

Ταισίδ, 2 *pl. imptv.*, come (or go?) ye; τ. αρ θυρ ηστίμη, kneel down, 50. [A "combination" spelling. The form is pronounced "ταιός when said fast, and ταξίς when said slow." Ταιός apparently=ταιόιό for τείριό, and ταξίς=ταξισίό for ταξιό.]

Ταινικε=ταινιγέτε=ταινιαγέτε, ταινιανγέτε, *p.p.*, drawn, moulded; *comp. ib.*, more drawn, 50.

Ταιροεαλαρέ, *m.*, traveller (commercial), 39. [A very recent "scholar's" use of the word.]

Ταιτίσεας, familiar, well-acquainted (αρ, with), 38. [For ταιτίστεας, perhaps influenced by ταταςας, substantial. Often=so well acquainted with another as to have a thorough mutual understanding.]

Ταοργαίσε (for ταοργάς), drained, destitute (of), 18.

Τάριλας (τάριλον?), *m. (?)*, income, stipend, pension; τ. ηρ γεαν, old age pension, γεαν being a poetic lengthening of γεαν often found in the *gpl.*, 6. [Cf. ηιλ

τυλλεάν ηά τάριλας σιγε, he has neither pay nor pension (Τ. Ό m.), more lit., he has neither earnings nor income. Cf. also Σαν έγιλα Σαν έγιλα, "without a pick," "empty-handed," *s.v.* έγιλα έγιλα in *voc.* to τ. Cl. ηά θ., in which we probably have the *N. Con.* form of the same expression. The -ι (= -ι?) of τάριλας may be due to the influence of the final cons. of τυλλεάν.]

Τάταρ, *m.*, act of welding, joining (τε, with); with αρ of opposite meaning, but still conveying neat and orderly action as found in τάταρ τε; το έάταρ αρ ά θέτε, to disentangle, unravel, make plain, 27; Σαν τ. αρ ά θέτε, unravelled, 41.

Τεανντόηι, *m.*, upholder, backer, aider, abettor, 35.

Τεαραμασαν, (*f.?*), act of being rescued or escaping from a catastrophe (earthquake); Σαν τ., "without any means of escape," 56. [For τεαραμασαν, *v.n.* of τεαραμασιν, I save, deliver, rescue.]

Τεαρβανιτ, full of blood and capers; *pl.*, 63; *comp.* ηιρα έαρβανιτα, 19. [Adj. of τεαρβας.]

Τειχρε=τείχης for έιχης, *imptv.* 2 *S.*, go; 23, 36.

Τεινντρεας, *f.*, electricity; *gen.* -ιγε, 3, 5; ηεάλα τ., electric news or message, telegram, cablegram, 46. [Popularly = "lightning"].

Τις ιττεαςάιν, eating-house restaurant, 13. [In Don. τεας ιττεαςάιν, Cpl. C., vocab.]

Τιοτλασαιν, I bury; *fut. pass.* τιοτιασόξφαρ, 31 (after model of verbs in -ιγισιν, as is the case in most of the

dialects with dissyllabic verbs).

Τιούλασαν, *f.* (?), act of burying, burial, 2, 31.

Τιονόνταιότε (also τιονόταισέ), tenants, 24, 35.

Τίρ-Σηράστεάςτ, *f.*, patriotism, 30. [Only *latterly* a spoken word in Iveragh, Τ. Ο. m. Hence no doubt a recent "scholars' coining."]

Τίρ-Σηράστεασάς, patriotic; *comp.* ία τίρ-Σηράστεάσε, 21. [Used "by scholars only" *acc.* to Τ. Ο. m.]

Τίρ-Σηράστεασόη, *m.*, patriot, 64. [A spoken word in Iveragh, Τ. Ο. m.]

Τιύρλασαν, act of descending, alighting, 10. [A form of τιύρλας=ταιρίλινς.]

Τιύρ=τυνύιρ, *f.*, act of tanning; 'ά τιύιρ, being tanned, 45. [Also found as τιονύρ, tan-yard, from Eng. *tan-house*.]

Τοβασασόη, *m.*, tobacconist; *gen.* -όηδ, 7. [Recent.]

Τορμαίρτεασμαῖ, grumbling, pouting; *adv.*, 8. [From τορμαῖ, *subs.*, grumbling, pouting. Cf. ἀτερταῖμαῖ, μασταιρεαῖμαῖ, etc.]

Τόρταλας, well pleased, happy, 1.

Τρειρ, *f.*, implication (?), guilty deed (?); τα τρειρ λέι, "implicated with her," 39.

Τριέιμε, *pl.*, fits; θηριέι τ. Συιλ αμαςέ υιρέ, she will break out into a fit of crying, *lit.* fits of crying will break out on her, 40 (cf. τα θεάητα ας θηρεασό αμας οητ, you cannot keep from

speaking English, for construction). [The *ns.* appears in O. Ir. as *trichem*, in comp. *trichem-ruad*, Wind. It has often recently appeared in print in the innocent form τριτί; cf. ηιμε pron. ηι in Leath Mogha, but never so spelt; hence my spelling —Ed.]

Τρομ, *m.*, elder-tree; *gen.* τρυιμ; τομαό άν τρυιμ, no heed at all, 16.

Τυαμάνας, *m.*, mugwump, ignoramus, 8.

Τυιλεάτα, local *gen.* of τυιλεάμ, τυιλεάδ, *m.*, act of earning; ά ταιριό τ., of their earnings, 4. [Cf. φιλεάτα, local *gen.* of φιλεάδ, φοιλεάτα of φοιλεάδ, etc., the latter being more wide-spread and probably the form on which the others are modelled.]

Τυίνγειρεάςτ, *f.*, tinkering; ας τ. λέι, "tinkering with it," working at a thing busily but badly, 23.

Τυιρε, *f.* = τοιμρε, measure, 44.

Αραιλ-ηναοι, improperly for αραιλ-θεαν, *vs. form*; 61.

Αβλόριο, *f.* (?) = αβαλιχορτ, *m.*, orchard; 37. [Cf. αβλόριο (Mid-Cork).]

Αξαρ, *m.*, usury, 15.

Αιτέοη, *f.* = αιτόη, altar; *gen.* -τόηδ, 62.

Αιμήλοταρ, *m.*, out of breath or panting from exertion, 35. [More frequently spelt ιομήλοταρ.]

Διημνεοίτ.

Αθαλτοίν, Aberdeen, 53. [Eng., the true form being Οθαλή Θεατόδαιν.]

Βαίλε μητέαλα' (for Βαίλε αν μητέαλαις), Mitchelstown, Co. Cork, 23.

Βαλίτη, Wallace, a certain devout person who was deaf, 3.

Βλάρνα, *f.*, Blarney, Co. Cork; *gen.* in πάσιν τὴν πανταν, the nature or disposition of one who had kissed the Blarney stone, 65. Βληεαταίν Βελς, *an*, Wales; *dat.* οὗ αν μηβλεαταίν (μηβλειταίν, MS.) μετις, 34 (cf. λειταίν for λεσταίν, πειταίν for πελμαίν). Βριγίδεος, *f.*, the doll representing St. Brigid which is beautifully dressed on her night; *gen.*, 44.

Καινεάτιο, Canada, 57. Συμανντόιη *an* Βαίλεαςαιρ Σαεόεαλαις, "the members of the Irish Industrial Development Association," 59. [A coined name.]

Τεάληροδοι Θεατεάναλα, Ascension Thursday, 21.

Πεδι μόρι, *an*, the devil, Satan; *gen.* αν τὴν μόρι, 58. [Cf. Πάροιν οὐ ο. in Σ. C. M.]

Σινεάτ, Guinness, 43. [Eng., the true Irish being μας Δονζυρα pron. μα-σιναοτ in Uls. (Or.)]

Ιαλλα Κρινη αν Βάιριν, the Round Room of the Rotunda, Dublin, 59. [A coined name.]

Ιύροιρ, *f.*, Europe; *gen.* πα ιιύροιρε, 33. [A recent borrowing from Eng., now quite common in Muns. and Con. The older εορταιρ still exists in Scot.]

Μάιρε πις Σιρόιη for μάιρε πις ιιρόιη, metaph. for Ireland, 35.

Μαϊτέαρ Βοροικίν, Matthew Bodkin, 64.

Πεληπρεάθα, *an*, "The Independent," 64. [Recent translation].

Πριονητεάς πα ηΣλαραριά, the Vegetarian Restaurant (in Dublin), 11. [Newly coined, though πριονητεάς is old= 'refectory' of a monastery, etc. Σλαραριά is also usual.] Ρύννεάν, *m.*, Yankee; *dpl.*, 34. [Perhaps Yankee changed under the influence of ρύννεάς, ρύννεαμαί, precise, exact, punctual, and with term, -άν.]

Ρύιρ (?), *an*, *f.*, Russia; *gen.* πα Ρύιρε, 32.

Σαρφονα (also Σαρφα), England, 28, etc.; *gpl.* -ον, 28; *adj.* Σαρφονας, *gpl.*, 28 *gs.* -αις, 24.

Seoirresc, *an*, "The Free-man," 64. [Recent translation.]

Seán Óuiré, Sallow John=John Bull, i.e. England; *gen.*, 17. [Perhaps the Irish nickname is merely a naturalisation of the English one.]

Séineac, *m.*, Chinaman, Chinese; *gpl.*, 14, 44. [Prob. a very recent formation

from réiní (fr. Hib. *chaney*), china, china-ware.]

Tíseáinna Óaile na hAire, Lord Ashtown, 35. [Óaile na hAire formed from Ashtown is merely a ghost-form.]

Tíseáinna Óclainne Riocaird, Lord Clanrickard, 35.

ἌΓΓΕΙΣΙΝ.

ΤΑΞΙΔΙΑ, pp. 67, 68, (p. 20) το τυπάσι το τελείωσαί ας αν λεπτίσαι: Ο. Ο. m. prefers to English the expression thus: "The step-mother got dumbfounded, thunder-struck=stricken with surprise." The explanation already given was obtained from other Gaedhilgeoiri, one of them of very great eminence. When one finds that there are no less than seven variations in the mere wording of the idiom, one need not feel surprised at slight variations in the sense also existing. At any rate, it is proved beyond yea or nay that it does not convey merely "blushed," as was once asserted. Indeed, the tendency seems quite in the opposite direction, viz., rather to empty the colour-verbs of their own inherent sense and lay stress on the sudden surprise of the person alluded to.

ΡΟΙΔΩΙΡΙ: ΣΕΟΚΑΙΤΑ: Perhaps rather connected with Sc. G. *geoc*, wry-neck, *geocair*, glutton, *geoc*, the neck, throat, etc., O'R.

ΟΙΘΕΑΡ, *pl. -άι*. It would no doubt have been better to have left this in its dialectic form, viz. *ειθεαρ*, *pl. ειθεαράι*, as, in αν τ-ειθεαρ, etc., the τ-, etc., are slender.

ΣΙΝΡΕΑΜ: Apparently obscure in origin, and showing no root-relationship to any of the synonyms I have quoted.

ΤΥΑΜΑΝΑĆ: Perhaps originally "a rustic," from a word *τυαμάν derived from τυαίμ, dyke, hedge, townland, farm. Cf. τυαμάναć and τυαμάντα in I.T.S. Dict.

ΔΙΠΗΝΕΟΙΡΙ: Αν ΒΗΡΕΑΤΑΙΝ ΒΕΑΣ: I now feel that the author's μῆρειτιν ought to have been left in the text.

S. 1.

(Δ ΕΠΙΟĆ ΡΟ.)

Date Due

231168

BOSTON COLLEGE

3 9031 01192237 4

PB 1399

.M8B3

231168

Author O Murcada, Domnall

Title Geirt Gaedilgeoiri 'na
Gaeilge sa catair.

O Murcada

Boston College Library

Chestnut Hill 67, Mass.

Books may be kept for two weeks unless a shorter time is specified.

Two cents a day is charged for each 2-week book kept overtime; 25 cents a day for each overnight book.

If you cannot find what you want, inquire at the delivery desk for assistance.

2-50

